

İÇİNDEKİLER TABLOSU

A. MESLEK/KARİYER KAVRAMLARI	1
B. MESLEK VE KARİYER SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	1
Meslek Seçerken Öğrencileri/Gençleri Neler Etkiliyor?	2
I. BİREYSEL ETMENLER	3
1. MESLEK SEÇİMİNDE İLGİ	3
1.1. İLGİ	
1.2. MESLEKİ İLGİLERİN ÖLÇÜLMESİ	4
2. MESLEK SEÇİMİNDE YETENEKLER	4
2.1. YETENEK	4
2.2. YETENEKLERİN ÖLÇÜLMESİ	5
3. DEĞERLER	5
3.1. MESLEKİ DEĞERLERİN ÖLÇÜLMESİ	5
4. MESLEK/KARİYER SEÇİMİNDE ETKİLİ OLAN DİĞER BİREYSEL FAKTÖRLER	5
II. SOSYAL ETMENLER	6
1. AİLESEL ETMENLER	6
2. MESLEK SEÇİMİNDE OKUL ÇEVRESİNİN ETKİSİ	6
III. POLİTİK, EKONOMİK, YASAL VE SİSTEME İLİŞKİN ÖZELLİKLER	7
IV. ŞANS	7
C. GELECEĞİN MESLEKLERİ HAKKINDA UZMAN GÖRÜŞLERİ	7
1. ENDÜSTRİ 4.0 İLE GELEN DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE RİSK ALTINDAKİ MESLEKLER	7
2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	8
D. ENDÜSTRİ 4.0 SONRASI MESLEKLER	9
a. 21. Yüzyılda İş Dünyasında Neler Oluyor?	9
b. 21. Yüzyıl Becerileri (4C Öğrenci becerileri)	10
E. PEKİ, BİZ GELECEĞİN EĞİTİMİNE(EĞİTİM 4.0) NE KADAR HAZIRIZ? BEKLENTİLERİN NERESİNDEYİZ?	10
SONUÇ VE ÖNERİLER	11
F. GELECEĞİN MESLEKLERİ	13
a. YENİ EKONOMİ DERNEĞİ: GÜNÜN VE GELECEĞİN MESLEKLERİ	13
b. FÜTÜRİST UFUK TARHAN'A GÖRE GELECEĞİN MESLEKLERİ	17
c. KIPLİNGER (ABD MERKEZLİ FİNANS DERGİSİ)	18
SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	19
G. MESLEK SEÇİMİ/ KARİYER PLANLAMA	19
1. GENÇ KENDİNİ TANIMALIDIR	20

a. İLGİLER	20
b. YETENEKLER.....	20
KISSADAN HİSSE.....	21
c. DEĞERLER.....	21
2. MESLEKLERİ TANIMA.....	21
3. MESLEK SEÇİMİNDE KARAR VERME	23
Meslek Seçerken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	23
4. HEDEF OLUŞTURMA (NEREDE OLMAK İSTEDİĞİNİ TANIMLA).....	25
5. HEDEFLERİNİZE ULAŞMAK VE ULAŞMAK (KENDİNİ TANIMAYA DEVAM ET)	25
H. MESLEKİ EĞİLİM BELİRLEME ENVANTERLERİ	26
a. İLGİ ALANLARI ENVANTERİ	26
I. KUDER İLGİ ANLANI ENVANTERİ	26
II. HOLLAND'IN KİŞİLİK KURAMI.....	43
b. YETEK ENVANTERLERİ.....	48
1. SÖZEL YETENEK.....	49
2. SAYISAL YETENEK.....	49
3. ŞEKİL-UZAY İLİŞKİLERİ YETENEĞİ.....	49
MESLEKİ YETENEK ENVANTERİ	49
c. MESLEK SEÇİMİNDE DEĞERLER ENVANTERİ	54
MESLEKİ DEĞERLERİN ÖLÇÜLMESİ	55
MESLEKİ DEĞER ENVANTERİ.....	56
İ. MESLEK SEÇİMİNDE AİLEYE, OKULA, BİREYE VE TOPLUMA DÜŞEN GÖREVLER	62
BİR ARAŞTIRMA	63
a. BİREYİN MESLEĞE YÖNELTİLMESİNDE OKULA DÜŞEN GÖREVLER	64
b. BİREYİN MESLEĞE YÖNLENDİRİLMESİNDE AİLEYE DÜŞEN GÖREVLER.....	66
c. MESLEK SEÇİMİNDE BİREYİN KENDİSİNE DÜŞEN GÖREVLER NELERDİR?	66
DİĞER KİTAPLAR VE DERGİLER	67
KAYNAKLAR	67

MESLEK VE KARİYER SEÇİMİ

KONU AKIŞI

A. MESLEK/KARİYER KAVRAMLARI B. MESLEK VE KARİYER SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER I. BİREYSEL ETMENLER 1. MESLEK SEÇİMİNDE İLGI 2. MESLEK SEÇİMİNDE YETENEKLER 3. MESLEKİ DEĞERLER 4. MESLEK/KARİYER SEÇİMİNDE DİĞER BİREYSEL FAKTÖRLER II. SOSYAL ETMENLER 1. AİLESEL ETMENLER 2. OKUL ÇEVRESİNİN ETKİSİ III. POLİTİK, EKONOMİK, YASAL VE SİSTEME İLİŞKİN ÖZELLİKLER	IV. ŞANS C. GELECEĞİN MESLEKLERİYLE İLGİLİ UZMAN GÖRÜŞLERİ D. ENDÜSTRİ 4.0 SONRASI MESLEKLER E. PEKİ, BİZ GELECEĞİN EĞİTİMİNE NE KADAR HAZIRIZ? BEKLENTİLERİN NERESİNDEYİZ? F. GELECEĞİN MESLEKLERİ G. KARAR VERME(MESLEK SEÇİMİ) H. MESLEKİ EĞİLİM BELİRLEME ENVANTERLERİ a. İLGI ENVANTERİ b. YETEK ENVANTERLERİ c. DEĞERLER ENVANTERİ İ. MESLEK SEÇİMİNDE AİLEYE, OKULA VE BİREYE DÜŞEN GÖREVLER

A. MESLEK/KARİYER KAVRAMLARI

Meslek/Kariyer (Binnur YEŞİLYAPRAK); *“Bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, diğer insanlara yararlı bir hizmet ya da ürün sağlamaya yönelik olan, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü”* olarak tanımlanır. Kariyer kavramı ise; *“Bir ömür boyu yaşanan olaylar dizisi, bireyin meslek ve diğer yaşam rollerinin birbirini etkilemesi ve izlemesi sonucu oluşan genel örüntü ve gelişim çizgisinde, özellikle iş ve mesleğe ilişkin rollerinde ilerleme, duraklama ve gerilemeleri de içeren bir süreçtir.*

Bu açıklamadan da anlaşılacağı gibi kariyer; bir kimsenin yaşamının herhangi bir anında sahip olduğu tüm yaşam rollerinin gerektirdiği etkinliklerin bileşimidir ve bu roller bireyin “çalışan” olarak üstlendiği rolleri de kapsar. Kariyer, yaşam boyu devam eden bir süreçtir, bir meslek seçmekle veya mesleğe girmekle tamamlanmaz. Çünkü kariyer kavramı meslek öncesi-meslek icrası-meslek sonrası görevleri olduğu kadar, boş zaman faaliyetlerini, toplumda üstlenilen diğer rolleri ve bütün bu rolleri oynarken bireyin kendine özgü uyumu ve gelişimini ifade eden bir kavramdır (Binnur YEŞİLYAPRAK).

Super(1990), kariyer kavramını gelişimsel bir perspektiften ele alarak kariyeri, bireyin yaşam boyunca karşılaştığı kariyerleriyle ilgili her olayın toplamı olarak tanımlamaktadır. Herr ve arkadaşları (2004), benzer bir bakış açısını sürdürerek bireylerin yaşam boyunca sahip olduğu rollerin tamamına kariyer adını vermişlerdir. *Literatürde ve uygulamada iki kavram(meslek ve kariyer) da sıklıkla karıştırıldığından bu çalışmada her iki kavram da kullanılmıştır.*

B. MESLEK VE KARİYER SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Meslek/kariyer bireyin kendisini algılama biçimini, kendini ifade etme yollarını, gelir düzeyini, sosyal statüsünü, özel yaşamını, sosyal ilişkilerini, zamanı kullanma biçimini, işten ve yaşamdan alacağı doyumunu ve daha bir dizi özelliği etkilemektedir. Çağımızda hızla gelişen bilim ve teknoloji meslek çeşitlerinin artmasına, var olan mesleklerin nitelik değiştirmesine ve giderek karmaşıklaşmasına neden olmaktadır.

Prof. Dr. Norma RAZON'a göre günümüzde 30.000'in üstünde meslek bulunmaktadır. Metin Karaman (Mesleki Yeterlilik Kurumu Başkan Yardımcısı) Türkiye'de 750 meslekten 624'ünün standardının belirlendiğini (25 Mayıs 2016) bildirmektedir.

Günümüzde dijital dünyada yer alan bilgiler çok hızlı artmaktadır. Öyle ki, dünyadaki bilgiler 29 saatte bir ikiye katlanmaktadır(Erkut,2018). Bu hızlı bilgi artışı şu an mevcut olan birçok işin gelecekte belki niteliğini de-

ğıştiren belki de yok olmasına neden olacaktır. "Georgetown Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmaya göre 1950-2000 yılları arasında meslekler 5 kat değişime uğramıştır (Bağcıoğlu,2017).

Buraya kadar ele alınanlardan da anlaşılacağı üzere çağımızda hızla gelişen bilim ve teknoloji meslek çeşitlerinin artmasına, var olan mesleklerin nitelik değiştirmesine ve giderek karmaşıklaşmasına neden olmaktadır. Dünyada seçilebilecek mesleklerin sayısının artması, gençlere sunulan seçeneklerin sürekli değişmesi toplumda mesleklere ilişkin değerlerin hızlı bir değişim içerisinde olması meslek seçimi gibi önemli bir karar aşamasında olanları güç durumda bırakmaktadır.

Uzmanlara göre, insanların büyük çoğunluğu için meslek ve kariyer seçimi, çözümü güç bir sorundur. Çoğu zaman meslek ve kariyer seçimi aile ve çevre koşullarına öncelik verilerek yapılmakta ya da rastlantılarla kalmaktadır. Bireyin meslek seçiminde oldukça etkili olan bir başka etken ise kararsızlıktır. Kararsızlık bireylerin kendileriyle ilgili bilgiye sahip olmadıklarından dolayı sahip olduğu ilgi, yetenek ve mesleki değerleri yeterince ayırtıramamasından, meslekler ve çeşitli çalışma alanları konusunda yeterince bilgi sahibi olmamasından kaynaklanmaktadır.

Meslek ve kariyer seçmek aslında hayat biçimini seçmek demektir. Konunun bu kadar önemli olması meslek/kariyer seçimi karar aşamasında olan bireylerin etkin ve doğru karar verebilmelerine için kapsamlı ve çok yönlü destek almaları gereklidir.

Meslek Seçerken Öğrencileri/Gençleri Neler Etkiliyor?

Meslek/kariyer seçimlerini etkileyen etmenler çok sayıdadır ve herkes tarafından kabul edilebilecek geçerli bir listesi henüz yapılamamıştır. Farklı kuramlar ve modeller farklı etmenleri vurgulamaktadırlar. Patton ve McMahon 2006 yılında meta kuramsal bir çalışma olan Sistemler Kuramı Çerçeve Çalışması'nda daha çok kariyer gelişim kuramlarının pozitivist ve yapılandırmacı olanlarının katkılarını birleştirmeye amaçlamışlardır. Bu çalışmaya göre kariyer gelişimini etkileyen etmenler tablo 1'deki gibi özetlenmektedir.

Tablo 1: Meslek/Kariyer Seçimini Etkileyen Etmenler

I. BİREYSEL ETMENLER	II. SOSYAL ETMENLER	III. POLİTİK, EKONOMİK, YASAL VE SİSTEME İLİŞKİN ÖZELLİKLER
<ol style="list-style-type: none"> 1. İlgi 2. Yetenek 3. Değer 4. Amaç 5. Beklenti 6. Akademik başarı 7. Kişilik özellikleri 8. Cinsiyet 9. Fiziksel özellikler 10. Bireyin kendisi ve mesleklerle ilgili algılamaları 11. Deneyimleri 12. Kariyer olgunluğu 13. Öz yeterlik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aile 2. Kültür 3. Gelenekler 4. Toplumsal cinsiyet 5. Medya 6. Akranlar 7. Eğitim Kurumları	<ol style="list-style-type: none"> 1. İçinde yaşanılan toplumun politik yapısı 2. Yönetim biçimi 3. Yasalar 4. Eğitim sistemi 5. İş bulma olanakları 6. İş piyasası 7. Ekonomik koşullar 8. Eğitim kurumlarına ya da işe girmeye ilişkin politikalar
IV. ŞANS		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Doğal olaylar (yangın, sel, deprem vb.) 2. Savaşlar 3. Kazalar/hastalıklar 4. Son anda değişen yasal koşullar 5. Dünya ya da ülke ekonomisinde oluşan eğilimler 6. Ekonomik ya da politik krizler		

Tablo 1’de meslek/kariyer seçimini etkileyen etmenler dört bölüm halinde listelenmiştir. Meslek/kariyer seçimi sürecinde, her şeyden önce, bireyin kişilik özellikleri ve kendilerini nasıl gördükleri önemli bir yer tutmakla birlikte bunun yanı sıra sosyal etmenler, politik-ekonomik-yasal ve sisteme ilişkin özellikler ve şans faktörü de kariyer planı yapmada son derece önemlidir.

I. BİREYSEL ETMENLER

Meslek seçiminde bireyin özellikleri son derece belirleyici bir rol oynamaktadır. Bazı kişisel ve fiziksel özellikler, bazı meslekleri yapmak için daha uygun olabilmektedir. Bireyler kendi özelliklerine uyan bazı meslekleri yaptıklarında kendilerini daha verimli ve mutlu hissedebilmektedirler. Bazen de bireyler kendilerinden kaynaklanan farklı nedenlerle kendilerine hiç de uygun olmayan mesleki seçimler yapabilmektedirler.

Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz (2012) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin okudukları bölümleri seçme nedenlerinin en üstünde mesleğe duyulan ilgi, üniversiteye giriş sınav puanının okunan bölüme yetmesi, seçilen alanın kişilik özelliklerine uygun olması ve iş bulma olanağının yüksek olması yer almaktadır. Tataroğlu, Özgen ve Alkan (2011) tarafından matematik öğretmenliği bölümünü kazanan öğretmen adayları ile yapılan çalışmada öğretmen adaylarının nerdeyse yarısının bu bölümü alana duydukları ilgi nedeniyle seçtikleri, yaklaşık beşte birinin puanları diğer tercihlerine yetmediği için seçtikleri görülmüştür.

Aşağıda, bireyin meslek seçimi kararını vermesinde etkili olduğu belirlenen faktörlerden ilgi, yetenek ve meslek değerleri açıklanmaktadır.

1. MESLEK SEÇİMİNDE İLGI

1.1. İLGI

Türk Dil Kurumu (2011) ilgiyi, belirli bir olay veya etkinliğe yakınlık duyma, ondan hoşlanma ve ona öncelik tanıma olarak açıklamıştır. Bazı psikologlar ise ilgiyi, bireyin bir ihtiyacını doyuran öğrenilmiş hoşlanma veya hoşlanmama duygusu olarak tanımlamaktadır. Korkut (2008) ilgiyi bireyin bir etkinliği yapmaktan hoşlanma/hoslanmama, bir etkinliği yapmayı sevip/sevmeme olarak tanımlar.

İlgilerin belirlenmesi çok önemlidir. Çünkü ilgi işten memnun olma derecesini belirlemektedir. Örneğin eğer bir genç bilgisayar mühendisi olmak istiyorsa sayılarla ve verilerle uğraşmaktan hoşlanması gerekir. Aksi takdirde ne kadar yetenekli olursa olsun o işi yapmaktan hiç hoşlanmaz. Çok farklı ilgi alanları ve bu alanların farklı sınıflandırmaları vardır. Literatürde ilgileri belirlemeye yönelik geliştirilen envanterler ile birbirinden az çok farklı ilgiler belirlenmiştir. Aynı adı alan ilgilerin bile farklı şekilde tanımlandığı görülmektedir.

Tablo 2: Super, Kuzgun ve Kuder’in Belirlediği İlgi Alanları

Super’in 7 Başlık Altında Topladığı İlgi Alanları	Kuzgun’un 11 Başlık Altında Topladığı İlgi Alanları	Kuder’in 10 Başlık Altında Topladığı İlgi Alanları
<ol style="list-style-type: none"> 1- Bilimsel ilgi 2- Teknik veya maddi ilgi 3- Sosyal yardım ilgisi 4- sistematik ilgi ya da iş ayrıntıları ilgisi 5- İş teması ilgisi 6- Edebiyat ilgisi 7- Müzik sanat ilgisi	<ol style="list-style-type: none"> 1- Temel bilim 2- Sosyal bilim 3- Canlı varlık 4- Mekanik 5- İkna 6- Ticaret 7- İş ayrıntıları 8- Edebiyat 9- Güzel sanatlar 10- Müzik 11- Sosyal yardım	<ol style="list-style-type: none"> 1- Açık Hava 2- Bilim 3- Hesaplama 4- Mekanik 5- İkna 6- Edebiyat 7- Güzel Sanatlar 8- Müzik 9- Sosyal Hizmet 10- Büro İşleri

1.2. MESLEKİ İLGİLERİN ÖLÇÜLMESİ

Mesleki ilgilerin ölçülmesi ile ilgili birçok çalışma vardır. İlgileri ölçmede en çok başvurulan iki yöntemden biri envanter uygulamak, diğeri de kişiye hangi alana ilgisi olduğunu sormaktır. Ancak bireyin sadece ifade ettiği ilgiye dayanarak meslek tercihini yapması, ilgisini dikkate almadan karar vermesi gibi bir sonuç doğurabilir. Bu da ileride doyumsuzluklara yol açabilir (Kuzgun, 2000). Harrington ve Feller (2004) kariyer planlaması ve danışmanlığında dünyada en sık kullanılan araçların ilgi envanterleri olduğunu belirtmişlerdir.

Günümüzde bu konulara verilen önem nedeniyle geliştirilmiş olan ilgi ya da ilgiyi kişilik değişkeniyle dolaylı olarak ölçen birçok ölçek mevcuttur. Ancak bireylerin meslek seçimleri 21. yüzyılda 20. yüzyıldaki seçimlere göre oldukça değişiklik göstermektedir. Bu yüzden meslek seçme sürecinde yenilenmesi ve güncellenmesi zorunlu olan ölçek türlerinden birisi de ilgi ölçekleridir. Üzerinde çalışmalar yapılan ve çeşitli ülkelerde kullanılan birçok mesleki ilgi ölçeği de sık sık güncellenmektedir. Bu envanterlerinden Kuder'in geliştirdiği "Mesleki Alan İlgi Envanteri" ve Holland'ın geliştirdiği Kendini Keşfetme Ölçeği bugün mesleki ilgilerin ölçülmesinde en çok kullanılan ölçeklerdir.

2. MESLEK SEÇİMİNDE YETENEKLER

2.1. YETENEK

Yetenek eğitim bilimleri sözlüğünde "herhangi bir şeyi öğrenmek, bir işi yapmak ve tamamlamak ya da bir duruma başarıyla uymak konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç" olarak tanımlanmıştır.

Çevremize baktığımızda bazı kişilerin bir müzik enstrümanını daha kolay öğrendiklerini, daha güzel resim yapabildiklerini görebiliriz. Bu da bize bazı bireylerin bir iş ya da faaliyeti diğer insanlardan daha hızlı ve kolay yapabildiklerini göstermektedir (Pişkin, 2011). Yetenek, doğuştan gelen potansiyellerin eğitim ve çevreyle etkileşerek gelişen kısmıdır. Örneğin mantıksal-matematiksel yeteneği yüksek birisi eğitimi sırasında matematik problemlerini zorlanmadan çözebilir.

Yeteneğin tanımları incelendiğinde iki kısımdan oluştuğu söylenebilir. Birinci kısım olarak doğuştan getirilen bölüm ikinci kısım olarak da çevrenin yetenek üzerindeki etkisidir. Bu açıdan bakıldığında yeteneğin doğuştan gelen kısmı bir tür durağanlığı, çevre ile etkileşimi yeteneğin dinamik bir yapısını sergilemektedir (Pişkin, 2011) Günlük hayatta sıkça kullanılan "yetenek" kelimesi, iş hayatı söz konusu olduğunda örgütler için önemli bir kaynak haline dönüşmektedir. Yetenek aynı anda başarı, beceri, liderlik, pratiklik, yaratıcılık ve zamanı iyi kullanabilme gibi özellikleri içeren bir kavramdır. Yani bireyin belirli bir zaman dilimi içerisinde, işleri daha kolay ve yaratıcılığını katarak yapabilme ve başarıya ulaşmada etrafındaki bireyleri de harekete geçirebilme kabiliyetidir (Doğan & Demiral, 2008).

2.2. YETENEKLERİN ÖLÇÜLMESİ

Yetenek kavramı genel olarak akademik yetenek; sözel yetenek, sayısal yetenek ve şekil-uzay ilişkileri yeteneği olmak üzere üçe ayrılır. Bir öğrenim ya da çalışma alanında bunlardan bir veya ikisinin rol oynadığı görülür (Kuzgun, 1995). Yükseköğretim kurumlarında verilen eğitim genellikle sözcük, sayı, şekil gibi sembollerle ifade edilen kavramların öğrenilmesini ve bu kavramlarla akıl yürütülmesini gerektirmektedir. Böyle bir eğitimde başarılı olmak için gerekli yetenek türüne "Akademik Yetenek" adı verilmektedir. Yetenek ile zeka kavramları birbirleriyle iç içe olan hatta sıklıkla aynı anlamda ele alınan kavramlardır.

Tablo 3: Çoklu Zeka/Yetenek Türleri

YETENEK/ZEKA TÜRLERİ	
1. Sözel	5. Bedensel/ kinestetik zeka
2. Mantık- Matematiksel	6. Kişiler Arası (sosyal zeka)
3. Görsel (Uzamsal)	7. Kişisel (İçsel zeka)
4. Müziksel (Ritmik)	8. Doğa zekası

Her birey farklı yeteneklere sahiptir. Bununla birlikte farklı meslekler, farklı yetenekleri gerektirmektedir. Doğal olarak, bireyin seçtiği meslek yeteneklerine uygun değilse, mesleki başarı elde edilemez. Bireyin sahip olduğu yeteneklerinin altında bir meslek seçmesi de onun mutlu ve başarılı olmasını engelleyecektir.

Bu nedenle bireyin, seçmeyi düşündüğü mesleğin ne tür ve ne düzeyde yetenek gerektirdiğini bilmesi ve kendi yetenekleri ile mesleğin gerektirdiği yetenekleri uyumlandırması gerekmektedir. Bu da ancak yetenek alanlarının belirlenmesiyle mümkün olur. Bu konuda Kuzgun tarafından 1988 yılında öğrencilerin ilgi", "yetenek" ve "mesleki değerlerini" ölçmek amacıyla geliştirilen KDE' den yararlanılabilir.

3. DEĞERLER

Meslek seçiminde bir diğer önemli etken de mesleki değerlerdir. Bireyin herhangi bir etkinlik sonucu elde edeceği doyum onun hangi mesleki değere sahip olduğunu göstermektedir. Mesleki değerleri yaşam değerlerinden ayırmak mümkün değildir. Daha önceden oluşan yaşam değerleri bireyin meslek seçimi aşamasında mesleki değerleri olarak kendini belirgin bir şekilde göstermektedir.

Mesleki değerleri bireyin bir iş ya da etkinliğin sonunda ne istediği ve ne beklediğine ilişkin yorumlar olarak tanımlanabilir. Bu tanım bireyin bir iş ya da etkinliği neden yapmak istediğine ilişkin merkez düşünceleri ifade etmektedir (Round ve Armstrong, 2005).

İnsan davranışlarının amacı bir takım ihtiyaçları karşılamaktır, insanlar ömürlerinin yaklaşık üçte birini kapsayan meslek faaliyetlerinden doyum beklerler. Meslek faaliyetlerinin sonunda beklenen doyum genellikle "Meslek değeri" olarak adlandırılır. Bir kimsenin "Ben ne için çalışıyorum", "Mesleğimden, hayattan ne bekliyorum" gibi sorulara verdiği cevaplar o kişinin meslek değerlerini yansıtır. Bu cevaplar "Yeteneklerimi geliştirmek için", "Sevdiğim faaliyetleri yapıp muttu olmak için" ya da "Çok para kazanıp zengin olmak için"... vb.

Literatür incelendiğinde değerler ile ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu yaşam değerleri ile ilgilidir. Bu açıdan bakıldığında değerlerin iki açıdan incelendiğini söylemek mümkündür. Bunlardan birincisi genel yaşam değerleridir. Genel yaşam değerlerine dünya barışı, özgürlük ve güzellik örneği verilebilir. İkincisi ise spesifik değerlerdir. Bunlardan biri de mesleki değerlerdir. Para, sosyal ilişkiler, yetenekleri kullanma gibi değerler, değerlerin spesifik boyutlarını oluşturmaktadır (Sverko ve diğ., 2008).

3.1. MESLEKİ DEĞERLERİN ÖLÇÜLMESİ

Mesleki değer bir meslek seçiminin ana temellerini oluşturur. Çünkü mesleki değer bir bakıma bir meslek etkinliğinden beklenen amacı ifade eder. Bireyin içinde bulunduğu toplumun değerleri ve kendinin sahip olduğu mesleki değerler arasındaki tutarlılık meslek doyumunu sağlar (Diskiene ve Gostautas, 2010).

Bireyin mesleki değerler hiyerarşisi aynı zamanda seçeceği mesleklerin hiyerarşisini belirlemektedir. Meslek seçimi aşamasında bulunan birey, mesleki değerlerini bir sıralama içine koymaktadır. Bireyin kendi ihtiyaçlarını referans alarak bunlara eşlik eden değerlerin farkında olması sağlıklı bir sıralama için önemli görülmektedir (Shoffner, 2006). Birey meslek seçimi öncesi hangi değer örüntülerine sahip olduğunu bilemeyebilir. Bu durumda bireyin mesleki değer örüntülerini fark etmesini sağlayacak araç-gereçlerin kullanılması bireyin ileride yapacağı işin sonuçlarından doyum almasını sağlayacaktır. Burada meslek danışmanlarına öğrencilerin kendi yaşam değerleri ve mesleki değerlerinin farkına varmasını sağlamakta önemli roller düşmektedir. Mesleki değerlerin ölçülmesine yönelik Türkiye'de kullanılan iki araç dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki Yıldız Kuzgun tarafından geliştirilen(1998) "Kendini Değerlendirme Envanteri" bir diğeri ise MEB tarafından geliştirilen web tabanlı mesleki bilgi sisteminde yer alan değer "Meslek Değeri Ölçeği" dir.

4. MESLEK/KARİYER SEÇİMİNDE ETKİLİ OLAN DİĞER BİREYSEL FAKTÖRLER

Meslek ve kariyer seçiminde ilgi, Yetenek ve Mesleki Değerler dışında daha birçok faktör etkili olmaktadır.

Bunlar:

- Beceriler
- Amaçlar/hedefler ve beklentiler

- Cinsiyet
- Kişilik özellikleri
- Başa çıkma stratejileri/yolları
- Kişisel deneyimler/geçmiş yaşantılar
- Fiziksel özellikler/sağlık koşulları
- Bireylerin mesleklerle ve kendileriyle ilgili inançları

II. SOSYAL ETMENLER

Aile, kültür, gelenekler, toplumsal cinsiyet, medya gibi kariyer seçimini etkileyen etmenler bu grupta ele alınmaktadır (tablo 1). Sosyolojik yanı kadar psikolojik boyutları da olan bu etmenlerden öncelikle ailesel etmenler üzerinde durulmaktadır. Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz (2012) tarafından yapılan çalışmada sosyal etmenlerin bölüm seçmede orta sıralarda etkili olduğu bulunmuştur.

1. AİLESEL ETMENLER

Pek çok araştırma, gencin mesleki gelişimi ve seçimini etkileyen en önemli sosyal/ortamsal etmenlerden birinin aile olduğunu göstermektedir (Hartung, Porfeli ve Vondracek, 2005). Ailelerin değerleri, eğitim geçmişleri, gelirleri, meslekleri, beklentileri, kendilerinin daha önce yapamadıkları, verdikleri mesajlar, meslekleri değerlendirme biçimleri, hangi mesleklerin kabul edilebilir olduğuna ilişkin değerlendirmeleri, vb. gencin mesleki kararını etkilemektedir.

Genç-aile arasında çıkan meslek seçimi ile ilgili anlaşmazlıkların, sıkıntıların temelinde toplumda moda olan mesleklere ilginin giderek artması da rol oynamaktadır. Üniversite adaylarının ve ailelerin hemen hepsi ilk tercihlere moda olan meslekleri koyma eğilimde oldukları gözlenmektedir.

Kendi arzu ve özlemlerine ters düşse de, çocuğunun seçimini onaylayan, ona destek olan bilgili ve bilinçli bir şekilde, çocuğunun meslek seçimini olumlu yönde etkileyen aileler de vardır. Tunç, Akansel ve Özdemir (2007) tarafından yapılan bir çalışmada hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin üçte birinin sosyal bir etmen olan yakın çevre ve aileleri tarafından mesleğe yönlendirildikleri bulunmuştur. Clutter (2010) bireyin kariyer seçimi üzerinde en güçlü etmenin ailesi olduğunu belirtmektedir. Türkiye’de yapılan çalışmalarda, ailenin sosyo-ekonomik düzeyine göre yapılan kariyer seçiminin değiştiğini göstermektedir. Örneğin eğitim fakültelerine yönelenlerin çoğunun orta sosyo-ekonomik düzeye sahip oldukları bulunmuştur (Akbayır, 2003; Erden, 1995).

2. MESLEK SEÇİMİNDE OKUL ÇEVRESİNİN ETKİSİ

Günümüz çağdaş eğitim anlayışı içinde eğitim kurumlarında görev yapan psikolojik danışman ve rehber öğretmenler, öğrenciler için kariyer desteği sağlamada ve kariyer farkındalığı yaratmada bir numaralı kaynak kişilerdir. Danışmanlar; öğrencilerin kişisel becerilerini, ilgi alanlarını ve yeteneklerini belirlemede yardımcı olur ve kariyer planlama süreci boyunca onları yönlendirirler.

Ne yazık ki ülkemizde birçok öğretmen, rehberlik hizmetlerinin gereği ve yararları konusunda yeterli bir bilince sahip değildir. Bu hedeflere dahil olma ve benimseme konusunda gerekli anlayışı, bilgi ve beceri donanımını mesleğe hazırlık sürecinde kazanmamıştır. Üstelik birçok öğretmen bu konudaki yetersizliklerini bir “kayıp” olarak görmemektedir. Bu durumda gerçek kaybeden öğrencidir ve uzun vadede de toplumdur. Öğrenilmesi gereken bilgi ve becerinin katlanarak arttığı çağdaş toplumda eğitim ve öğretim ancak uzman bir kurum olan okulda yapılabilir. Kariyer planlaması aşamasında ergenlerin karşılaştığı en büyük soru: “Hayatımla ilgili ne yapacağım?”dır. Bu soru herkesin sağlık, iş ve yakın ilişkiler konusundaki değişiklikler gibi hayatlarında büyük geçişler yaşarken aklında olan sorudur. Hayat şekillendirici bu soruyu cevaplamak kariyer danışmanlığının esasını ortaya çıkarmaktadır. Kariyer gelişimini için okul psikolojik danışmanların yapabilecekleri şu şekilde listelenebilir:

- Öğrencilere iş dünyası ile ilgili araştırma yapabilmeleri için yollar göstermek,
- Kariyer kararları verebilmeleri için gerekli bilgileri onlara ulaştırmak,

- Gelecekteki kariyerlerinde başarılı olmaları için onlara stratejiler sağlamak,
- Öğrencileri kendi özelliklerini görebilmeleri konusunda bilgilendirmek,
- Yaşam boyunca okuldan işe, işten işe başarılı geçiş için destek sağlamak.

Bu amaçla bireyin kendisini ve üst eğitim kurumlarının ve iş dünyasını tanıması ardından bir hedef belirleyerek/karar vererek kariyer planı yapması beklenmektedir.

III. POLİTİK, EKONOMİK, YASAL VE SİSTEME İLİŞKİN ÖZELLİKLER

İçinde yaşanılan toplumun politik yapısı, yönetim biçimi, yasalar, eğitim sistemi, eğitime (örn., Yükseköğretim Geçiş Sınavı, Lisansa Yerleştirme Sınavı, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı gibi) ve işe geçişle ilgili sınavlar (örn., Kamu Personel Seçme Sınavı), iş bulma olanakları, iş piyasası, ekonomik koşulları kadar bireyin karar vermek durumunda olduğu zamana dek alınan yasal kararlar, eğitim kurumlarına ya da işe girmeye ilgili politikalar, sınavlar da kariyer seçimini etkileyebilmektedir.

Korkut-Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş ve Yılmaz (2012) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen diğer bir sonuçta göre alınan puanın bu bölüme yetmesi ve iş bulma olanağının yüksekliği üniversite öğrencilerinin bölüm seçme nedenleri arasında ikinci ve dördüncü neden olarak bulunmuştur. Özsoy, Özkara ve Memiş (2010) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmanın bulgularına göre; öğretmen adaylarının yarısından fazlası bölümü seçme nedenini puanlarının bu bölüme yetmesi olarak göstermektedir. Sonuç olarak sisteme ilişkin etmenler bölüm seçmede önemli rol oynamaktadır.

IV. ŞANS

Meslek seçimini etkileyen etmenlerden birisi de kontrol edilemeyen, beklenmeyen olaylar, umulmadık karşılaşmalar, doğal olaylar (yangın, sel, deprem vb.), savaşlar, kazalar/hastalıklar, son anda değişen yasal koşullar gibi şans etmenleridir. Özellikle Krumboltz (1998) meslek seçimiyle ilgili şans etmeni üzerinde daha fazla durmaktadır. Ona göre şansa dayalı olaylar, herkesin meslek yaşamındaki temel öğelerden birisidir. Ona göre şu an bir işte çalışan yetişkinlerin çok büyük bir kısmının lisedeyken böyle bir işte çalışacaklarını hiç düşünmediklerini belirtmektedir. Krumboltz'a göre hiç kimse yeni açılacak olan yeni iş olanaklarını önceden bilemez ya da yolda biriyle karşılaşmış yeni iş olanaklarıyla tanışacağını tahmin edemez. Bu açıklamalar meslek seçiminde beklenmedik gelişmelerin olabileceği ve şansın etkili olabileceğini ortaya koymaktadır.

C. GELECEĞİN MESLEKLERİ HAKKINDA UZMAN GÖRÜŞLERİ

İçinde yaşadığımız dünyanın değişim hızı bizi sadece şaşırtmakla kalmıyor aynı zamanda deyim yerindeyse bazen sersemletiyor, bazen de çaresiz bırakıyor (Baltaş,2012). Örneğin New York Times gazetesinin bir haftalık bilgi içeriğinin, 18. yüzyılda yaşayan bir insanın hayat boyu karşılaşacağı bilgi içeriğini aşması ve sadece 2008 yılında üretilen bilgi miktarının son 5 bin yılda üretilen bilginin toplamından fazla olması, 2006 yılında Google'da bir aydaki arama sayısı 2.7 milyarken, bu sayının 2009'da 31 milyara çıkması (Baltaş,2012) ve dahası 2018 yılında dünyadaki bilgilerin her 29 saatte bir ikiye katlanıyor olması gibi (Erhan Erkut).

Bilginin güç haline geldiği, nano teknoloji, yapay zeka, uzay mühendisliği, sibernetik ve genetik gibi çığır açıcı alanların geliştiği, Mars'ta yaşam izlerinin sürüldüğü başka bir ifadeyle dünyanın her zamankinden daha hızlı değişime uğradığı günümüzde birçok ülke gençlerini dijital çağın gereklerine yanıt verebilecek ve gelecek yüzyılların belirsizliğini yönetecek şekilde yetiştirmektedir.

1. ENDÜSTRİ 4.0 İLE GELEN DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE RİSK ALTINDAKİ MESLEKLER

Takip etmek zorlandığımız kuantum bilgisayarlar, nesnelerin interneti, veri analitiği, robotik gelişmeler, yapay zeka vb. teknoloji alanlarındaki bu baş döndürücü gelişmeler beraberinde bazı risk ve fırsatları getirecek.

Bu konu ile ilgili olarak Dr. Bertan KAYA,CIA,CICP İCİ Türkiye Başkanı(www.bertankaya.net) özetle şunları söylüyor: "Öncelikle, emek yoğun, rutin, mevzuat tabanlı, belirli bir sezgisellik, üst seviye yaratıcılık, derinleşmesine öngörü veya yönderlik (yönetici + lider) gerektirmeyen meslekler yok olmaya aday. Bu meslekler 2025' ten başlayarak, yapay zeka tarafından yerine getirilebilecek. Örneğin muhasebecilik, denetçilik, veri

analizi, kodlama, banka gişse memurluğu, müşteri temsilciliği, güvenlik memurluğu, danışma memurluğu, bazı sağlık hizmet personeli, sigorta satıcıları, bazı mühendislik dalları, kalite kontrol, call center çalışanları, mağaza satış temsilcileri, ERP danışmanları, hazine ve fon yöneticileri, yönetim danışmanları, vd. bazı meslekler yapay zeka tarafından ortadan kaldırılma riski altında”.

Dr. Bertan KAYA blog yazısına bazı mesleklerin ise daha az risk altında olduğunu belirterek şöyle devam ediyor: “Şu mesleklerin ve uzmanlık alanlarının ise kısa sürede değil, daha uzun vadede tehdit altında olduğu kanaatindeyim. Çünkü halen yapay zeka bir 20-30 seneden önce bu alanlarda çalışan insanların yerine geçemez. *Örneğin*, doktorlar, bazı mühendislik alanları, stratejik yönetim uzmanları, CEO ve diğer C Seviye Yöneticiler, üst yöneticiler, fütüristler, psikologlar, sosyologlar, robotik uzmanları, nano teknoloji uzmanları, iş analistleri, derinlemesine bilgiye sahip insan kaynakları uzmanları, grafik tasarımcılar, UI ve UX’ciler, sanatçılar, edebiyatçılar, müzisyenler, avukatlar, risk yöneticileri ve iç kontrol uzmanları”.

Aşağıdaki bölüm Seyide DOĞRU’nun “Trend Analizi Mayıs 2018” makalesinden özetlenmiştir.

Dr. Bertan KAYA’nın yukarıda belirttiği gibi Dünya Ekonomik Forumu tarafından 2016’da yayınlanan The Future of Jobs adlı raporda da, Endüstri 4.0 kapsamında yapay zeka, robotik, nano teknoloji, 3 boyutlu yazıcı, genetik ve biyo teknoloji gibi alanlardaki gelişmelerin iş modellerinde önemli ölçüde değişikliğe yol açacağı, gelecek beş yılda, işletmelerin gelişmek için ihtiyaç duyduğu kabiliyetlerde büyük değişim öngörülmektedir.

Raporda artan robotlaşma ve otomasyon nedeniyle birçok sektörde iş imkanları azalacak ve insanlar işsiz kalacak, buna karşın birçok yeni istihdam alanı ortaya çıkacaktır. 2015-2020 yılları arasında robotların toplam 5,1 milyon işgücü oluşturması beklenmektedir. Özellikle robotik alanındaki gelişmeler, üretim sektöründe akıllı üretim sistemlerinin geliştirilmesini tetiklemektedir. Örnek olarak 60.000 Foxconn çalışanının işinin makine ve robotlara devredilmesi, Walmart’ın yeni otomasyon sistemlerinin 7.000 çalışanı işinden etmesi ve bu sektöre yapılan yatırımların hızla artması gösterilebilir. Tam otomasyon ve akıllı fabrikalarda çoğu iş otomasyonla yürütüleceği için beden gücüyle çalışanların artan ölçüde işsiz kalacağı sık sık gündeme taşınmaktadır.

Ünlü bilim insanı Dr. Michio Kaku, biyo teknoloji, yapay zeka ve nano teknolojinin gelişmesiyle tüm endüstrilerde yaşanacak dijital dönüşümün getirecekleri konusunda, 300’den fazla bilim adamıyla konuşarak yaptığı araştırmalar sonucunda, yakın gelecek için birtakım ilginç öngörülerde bulunmaktadır. Bu öngörülere göre; 2020’li yıllarda maliyetleri kuruş seviyesine inecek çipler her yerde bulunabilecek, bu da bilgisayarlar ve internetin görünmez hale gelmesini sağlayacaktır. Elektriğin varlığını sorgulamadığımız gibi, bilgisayarların ve internetin de varlığını fark etmeyeceğiz. Gelecekte her şey mobilleşecek ve bilgi ulaşımı bulut teknoloji üzerinden sağlanacak, bilgisayarlar görünmez olduğu gibi, bilgisayar sözcüğü literatürden dahi silinecek. 2020’de pek çok kişi sürücüsüz otomobil sahibi olacak, bu kişiler evlerinden çocuklarını izleyebilecek, yoldayken olası sağlık riski durumunda ilk müdahaleyi arabanın kendisi yapacak.

Nano teknoloji kanserde kemoterapinin yerini alacak, felçli insanlar yapmak istediği pek çok şeyi sadece düşünce gücüyle yapabilecek. Televizyon kanalları zihin gücüyle değiştirilebilecek, internete telepatik olarak girilebilecek, düşünce gücüyle mail atılabilecek. Gelecekte dijitalleşme ve otomasyon nedeniyle pek çok şey robotlar tarafından yapılacak, geri kalan fikir üretimine dayalı sanatçılık, komedyenlik, tasarımcılık vb. yaratıcı meslekler ön plana çıkacak.

2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Endüstri 4.0 ile akıllı üretim ve robot teknolojilerinin yaygınlaşması sonucunda işsizlik oranının artması ihtimali karşısında çeşitli ülkeler belirli politikaları denemeye çalışmaktadır. Örneğin, Evrensel Temel Gelir olarak adlandırılan uygulamanın değişik biçimleri Finlandiya, İskoçya ve Kanada’da test edilmeye başlamıştır. Finlandiya’da 2017’de başlayan iki yıllık pilot program kapsamında aylık 560 euroluk gelir verilen 25-58 yaşındaki işsiz 2.000 vatandaş bu testin ilk performansını sergileyecek. Pilot projeye, robotlaşmanın sanayide insan gücünün yerini almasına rağmen vatandaşların temel ihtiyaçlarını sağlayacak geliri elde etmesi hedeflenmektedir. Sanayide dijital dönüşüm yarışını önde götüren ülkelerin bu yolculukta önemli bir yol kat ettikleri görülmektedir.

Sanayinin sürece adaptasyonu, çoğu meslek grubu temel bir dönüşüm geçirme durumunda kalacaktır. Birtakım iş alanlarının tehdit altında olmasının yanı sıra, mevcut işleri yapmak için gereken kabiliyetlerde de değişim yaşanmaktadır. Bu dönüşümün bir yandan yeni istihdam alanları yaratacağı, diğer yandan mevcut pek çok iş alanını da ortadan kaldıracağı tartışılmaktadır.

Yakın dönemde gerçekleşecek bu değişim; acil ve hedef odaklı bir yaklaşımla yönetilmediği, dijital dönüşümün gerektirdiği nitelikli işgücü yetiştirilmediği ve işlerinden ayrılacaklara yeni beceriler kazandırılmadığı sürece ülkeler artan bir işsizlikle baş etmek zorunda kalacaktır. Süreç boyunca insan kaynağının niteliğini artırma yönünde yapılan tüm çalışmaların hem mutlak işgücü artışını hem de nitelikli işgücü artışını tetiklemesine ihtiyaç vardır. Bunun için uzun vadeli ve stratejik bir istihdam politikasını hayata geçirmek büyük önem taşımaktadır.

D. ENDÜSTRİ 4.0 SONRASI MESLEKLER

Bilgi çağında iş sahibi olabilmek için bireyin derinlemesine düşünme, sorunları yaratıcı biçimde çözümlenme, takımlar halinde çalışabilme, farklı araçları kullanarak anlaşılabilir biçimde iletişim kurabilme, sürekli değişen teknolojileri öğrenme ve çok büyük bir bilgi yığınıyla başa çıkabilme yani 21. yüzyıl becerilerini kazanmak durumundadır.

Dünyanın değişen koşullarında çalışanların esnek, gerektiğinde inisiyatifi ele alabilen, yeni ve işe yarar ürünler ortaya koyabilen bireyler olmalarını gerektiriyor. Öğrencilerin/gençlerin öğrenim hayatlarını sürdürürken gelecekte girecekleri iş dünyası (21.yy.iş dünyası) tarafından talep edilecek becerilerin farkında olmaları ve kendilerini bu doğrultuda geliştirmeleri son derece önemlidir.

a. 21. Yüzyılda İş Dünyasında Neler Oluyor?

- Yeni teknolojiler ve icatlar - Ekonomik krizlerin yarattığı kaos - Küreselleşme ve global ekonomi - Yeryüzü kaynaklarının tükeniyor olması - Çalkalanma: İş piyasasındaki hızlı devinim - Yeni mega-mağazalar/alışveriş merkezleri - Mesleklerin değişmekte olması - Yeni iş/meslek alanları doğmakta - Meslekler arası geçiş artmakta	- Eski görev ve işlerde yeni yol ve yöntemler ortaya çıkmakta - Çalışanlarda aranan nitelikler değişmekte - Çalışanların ve şirketlerin sirkülasyonu artmakta - Çalışanların eğitim düzeyi yükselmekte - İşlerin projelendirilmesi, farklı ekiplerle çalışma - Mesleki yönlendirme yaklaşımı değişmekte - Bireylerin meslek seçme-sürdürme anlayışları değişmekte

21. yüzyılda kazanılması beklenen bütün bu beceriler aslında bir bütün olarak hayat boyu öğrenme kavramıyla yakından ilişkilidir. Öğrencilerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini kişisel, yurttaşlıkla ilişkili, sosyal ve/veya istihdamda ilişkin bir perspektifte geliştirilmeleri amacıyla hayat boyunca öğrenme faaliyetlerini sürdürmeleri çağın gerekliliklerine uygun bir yaklaşım olacaktır.

21. yüzyıl becerileri genel olarak, öğrencilerin bilgi çağında başarılı olabilmeleri için geliştirmeleri gereken üst düzey becerileri ve öğrenme eğilimlerini ifade eder. Bu beceriler 21. yüzyıl toplumunda ve iş hayatında eğitimciler, iş dünyasının liderleri, akademisyenler ve hükümetlere bağlı kurumlar tarafından gerekli görülmektedir. Çünkü zaman ve koşullar değişiyor. Buna bağlı olarak da gereklilikler ve öncelikler değişim gösteriyor.

Çalışanların çoğunun sanayide görev yaptığı zamanlarda anahtar role sahip beceriler ticareti bilmek, yönerge-leri takip edebilmek, başkalarıyla iyi geçinebilmek, çok çalışmak ve profesyonel – etkin, hızlı, dürüst ve adil – olmaktır. Okullar bu becerileri kazandırmak için çok çabaladı ve bugün hala bu beceriler öğrenciler için gerekliliğini sürdürüyor. Oysa bilgi çağında iş sahibi olabilmek için öğrenciler ek olarak derinlemesine düşünme, sorunları yaratıcı biçimde çözümlenme, takımlar halinde çalışabilme, farklı araçları kullanarak anlaşılabilir biçimde iletişim kurabilme, sürekli değişen teknolojileri öğrenme ve çok büyük bir bilgi yığınıyla başa çıkabilme becerilerini kazanmak durumundadır.

b. 21. Yüzyıl Becerileri (4C Öğrenci becerileri)

Eğitim danışmanı Prof. Dr. Michael Fullan'a göre 21.Yüzyıl becerileri (Maddelerin orijinali İngilizce ve her maddenin baş harfi "C" olduğundan 4C becerileri de deniyor):

1. Eleştirel Düşünme (Critical Thinking)
2. İşbirliği (Collaboration)
3. İletişim (Communication)
4. Yaratıcılık (Creativity) olmak üzere dört beceriden oluşmaktadır.

1. Eleştirel Düşünme (Critical Thinking): Farklı kaynaklardan alınan bilgilerin analiz edilmesi, sorgulanması ve sentezlenmesi olarak tanımlanan eleştirel düşünme, öğrencilere doğru bilgiye ulaşma, bilgiyi anlamlandırma ve kendi hayatlarına uygulama olanağı vermeyi amaçlar.

2. İşbirliği (Collaboration): 21. yy becerilerinde işbirliği kavramı, belli görevlerin paylaşılması gibi prosedür odaklı olmaktan çok farklı bakış açıları, ilgi ve yetenekleri olan öğrencilerin bir araya geldiklerinde oluşturacakları sinerjiye odaklanır. Toplam fayda, öğrencilerin bireysel çalışma ile ulaşacakları faydanın toplamından çok daha büyük ve anlamlıdır.

3. İletişim (Communication): Günümüz insanının sahip olması gereken en önemli becerilerden biri iyi iletişim kurabilme becerisi. Bilginin açık olması ve karşımızdaki kişinin anlayacağı şekilde aktarılması iletişimin temelini oluşturuyor. Öğrencilerin işbirlikli çalışmalarda kendini ifade etme yeteneklerinin yanı sıra aktif dinleme yeteneklerini de geliştirmesi onların sadece iş hayatlarında değil, özel hayatlarında da sosyal ve mutlu bireyler olarak yetişmelerine olanak sağlayacaktır.

4. Yaratıcılık (Creativity): Bugünün çocukları, gelecekte tek bir uzmanlık alanı ile çözülemeyen karmaşık problemlerle baş etmek durumunda kalacaklar. Mevcut bilgileri kullanarak yeni bir şey yaratma becerisi sadece sanat alanında değil yaşamın diğer tüm alanlarında da çocuklarımızı geleceğe hazırlayacak en önemli becerilerden birisi olarak karşımıza çıkıyor.

E. PEKİ, BİZ GELECEĞİN EĞİTİMİNE(EĞİTİM 4.0) NE KADAR HAZIRIZ? BEKLENTİLERİN NERESİNDEYİZ?

Eğitimin amaçlarından biri de, öğrencilerin günlük hayatlarını kolaylaştırmayı sağlamak ve onları iş dünyasına hazırlamaktır. Bu durum, aynı zamanda yüzyılın en büyük sorunlarından biri ve üzerinde çalışılması gereken bir konudur. Eğer okul eğitimi ve okul dışı öğrenme faaliyetleri, öğrencileri; gelecekteki vatandaş, çalışan, yönetici, ebeveyn, gönüllü ve girişimci gibi yetişkin rolleri için hazırlarsa, bugünkü çocuklar gelecekteki zorluklarla başa çıkabilirler.

Günümüzde öğrencilerin ve işgücünün, teknolojiyle bilgiye ulaşma, mevcut bilgileri organize etme, bilgileri birbiriyle ilişkilendirme, entegrasyonunu sağlama, ve anlaşılır bir şekilde başkalarına sunma, teknolojiyi araştırma için bir araç olarak kullanabilme becerilerini kazanmaları bilgi ve teknoloji ekonomisinin ön şartlarından. Öğrencilerimizin hem normal hayatta hem de globalleşen ekonomik piyasada başarılı olmaları için bizim de gençlerimizi bu bilgi, beceri ve yetkinliklerle donatmamız gerekmektedir.

Türkiye'nin 2004/2005 öğretim yılında öğretim programlarında, bu gelişmelere, gerekli yenilik ve değişikliklere yöneldiği görülmektedir. Zamanın Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik, Talim Terbiye Kurulu Başkanı Ziya Selçuk ve İlköğretim Genel Müdürü Servet Özdemir, küresel bir dünyada sürdürülebilir bir kalkınma ve rekabet gücü oluşturmak için öğretim programlarının yeniden tasarlanması zaruretinin ortaya çıktığını belirtmişlerdir (TTKB, 2005). Talim Terbiye Kurulu Bildirisinde "yeni programda" devamlı bir değişim içinde olan dünyayı takip edebilmek, üretilen bilgi ve birikime ulaşabilmek ve kullanabilmek, üretim becerilerine sahip olabilmek ve bu becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülebilmesi için ezbere değil bilgi üretimine dayalı çağdaş bir sisteme gereksinim olduğu vurgulanmıştır. "Yeni program" metinde "Newton mekaniğinin ötesine geçme," "Kuantum mekanişel düşünme," "Lineer düşüncenin terk edilmesi," "Aristo mantığı yerine bulanık mantık" gibi ifadeler sıklıkla kullanılmıştır.

2004 yılında hazırlanarak 2005 yılından itibaren uygulamaya konulan yapılandırmacı eğitim yaklaşımına daya-

lı “yeni öğretim programları” (Turan, 2006; Boydak, 2008; Sünbül, 2010), uygulamadaki boyutu ile çelişkiler arz eden bir görünüş sergilemektedir.

Örneğin “yeni öğretim programlarında” öğrencilerin farklı zeka alanları ile öğrenme stilleri dikkate alındığı söylene de, esasında sınıftaki öğretimin tekdüze ve sınav merkezli bir anlayışı ortaya çıkardığı farklı öğrenme yollarına sahip olan öğrencilerin ise büyük oranda dikkate alınmadığı görülmektedir. Önceden olduğu gibi merkezi sınavlarda başarılı olmak isteyen öğrencilerin tek işlerinin sınavlarda çıkacak olan derslerin testlerini çözmek olduğu söylenebilir. Burada, “yeni (2005) programların” getirmiş olduğu anlayış ile uygulamadaki anlayış arasında çok ciddi ölçüde çarpıklıklar söz konusudur. Yani, “eğitimde yapılandırmacı yaklaşımı uyguluyoruz” demekle, bunun uygulamaya geçirildiğini söylemek oldukça zor gözükmektedir. Bunu ulusal ve uluslararası sınavlarda aldığımız sonuçlardan görebiliyoruz (tablo 4).

Tablo 4: OECD Ülkeleri, Tüm Katılan Ülkeler ve Türkiye'nin 2003-2012-2015 PISA Ortalama Puanları

ÜLKE VE SIRALAMA	OKUMA			MATEMATİK			FEN			
	2003	2012	2015	2003	2012	2015	2003	2012	2015	
OECD Ort.	494	496	493	500	494	490	500	501	493	
Tüm Ülkeler Ort.	488	471	460	489	470	461	496	477	465	
TÜRKİYE	Sıra	33	42	50	34	44	50	34	43	54
	Puan	441	475	428	423	448	420	434	463	425
Katılan Ülke Sayısı	40	65	72	40	65	72	40	65	72	

Tablo 4'te 2003, 2012 ve 2015 PISA sınavında öğrencilerimizin puanlarının her alanda OECD ve tüm ülkeler ortalamasının (2012 okuma hariç) altında olduğu görülmektedir. Bir başka endişe verici sonuç ise PISA verileri içinde, ülkemizde bilim, teknoloji ve inovasyonun geleceği açısından 2006 yılından beri (Fen ve Anadolu liselerinden öğrencilerimizin de bu sınava girmesine rağmen) fen alanında 6. Seviyede (üst seviye) başarı gösteren öğrencilerimizin oranının %0 olmasıdır.

2015 PISA'nın Türkiye açısından diğer bir özelliği ise 2015'te PISA'ya katılan öğrencilerimiz Türkiye'de öğretim programlarının tamamen yenilendiği 2005-2006 eğitim öğretim yılında 3. ve 4. sınıflarda öğrenci olmasıdır. Yani bir bakıma PISA 2015 sonuçları, 2005-2006 akademik yılında yenilenen öğretim programlarının da bir karnesidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

21.Yüzyılın dünyasında birçok ülke endüstri 4.0 trenine binmek için ne yapılması gerektiği konusu üzerinde kafa yormakta ve uzun soluklu sürdürülebilir dönüşüm planları yapmaktadırlar. Eğer biz de dünyada söz sahibi olmak, ekonomik refah ve sosyal adaleti sağlamış bir ülke olmak istiyorsak endüstri 4.0 trenine binmek zorundayız.

Fakat unutmamız gerekir ki, ekonomiyi geliştirecek, ayakta tutacak olan, çağın gerektirdiği bilgi ve becerileriyle donanımlı, yaratıcı düşünebilen, araştırmacı ve girişimci gençlerle olacaktır. Eğitim sistemimizin mevcut haliyle gençlerimize 21. Yüzyıl becerilerini kazandıramayacağı çok açıktır (Bu durumu öğrencilerimizin ulusal ve uluslararası sınav performanslarından görebiliyoruz).

Bizim eğitim sistemimiz (Erhan Erkut, 2018) tamamen insanları tek tipleştirme mantığıyla, iyi bir fabrika işçisi olsunlar üzerine kurgulanmış. 200 yıldır bunu başarıyla uyguluyoruz. Dünyadaki toplam bilgi 29 saatte bir ikiye katlanırken, biz hala müfredat bazlı (*Bundan 50 yıl önce okulda edinilen bilgilerin %75'i kullanılırken bu oran günümüzde yüzde 2'lere kadar düşmüştür*) eğitim peşindeyiz. Kesinlikle eğitim sistemimiz dünyaya uymaya çalışmıyor, böyle bir derdi de yok.

Prof. Dr. Erhan Erkut 28 Mayıs 2018 tarihli makalesinde şöyle devam ediyor: “Ama 21. yüzyıl için yeterli değil

artık, akıllı yaratıcılara ihtiyaç var. Okulun çocuğun yaratıcılığını tetiklemesi, inisiyatif almasına destek vermesi lazım. Dolayısıyla bu eğitim sisteminin paketine olduğu gibi bir kenara koyup, bütün diploma veren kurumlara teşekkür edip, acilen alternatif eğitim kurumları kurgulamamız gerekiyor.”

Peki bunu nasıl gerçekleştireceğiz? Bu sorunun cevabını verebilmek için kapsamlı bir araştırmaya ihtiyaç vardır. Ancak burada şu kadarını söyleyelim. Eğitim ve bilimin yaşamın merkezinde olduğu bir toplum inşa edebilmek; ciddi bir çaba, kararlılık, inanç ve stratejik planlama gerektirir. Çünkü eğitim konusu geniş bir vizyon, milli bir şuur, sıfır hata ve büyük bir itina ile ele alınması gereken ve sadece el yazısı, seçmeli derler, sınavların adını değiştirmek vb. sembolik değişikliklerle halledilecek kadar basit bir konu olmayıp hayati; bir o kadar da öncelikli bir konudur. Bu nedenle, Türk Eğitim Sistemi'nin kendisini yeniden sorgulaması ve köklü reform özelliğinde olacak bir eğitim modeli geliştirmek zorundadır.

“Eğer bugün, dün öğrettiğimiz gibi öğretiyorsak, çocuklarımızın geleceğinden çalıyoruz, demektir”.

John Dewey

Gençlerimize 21. Yüzyılın becerilerini kazandırabilmek için öncelikle öğretmen, eğitim yöneticisi yetiştirilmeden kalite sorunlarını eğitim sisteminin bütünlüğü içinde kapsamlı çalışmalarla ortaya çıkarma, planlama ve ön uygulamalar yolu ile hayata geçirmek gerekir. Çünkü eğitimin kalitesi öğretmenin kalitesinden fazla değildir.

Prof. Dr. Mustafa Özcan'a göre, en iyi eğitim ancak en iyi öğretmenlerle verilebilir. Bir okulu başarılı veya başarısız kılan, öğrencilerin bireysel yeteneklerini geliştirmelerini, kendilerine, ulusa ve insanlığa faydalı bilgi, beceri ve değerlerle yetiştirmelerini sağlayan en önemli güç öğretmendir. Her haliyle örnek alınacak, bilgi çağı gençliğine model olacak, bilgili, becerili ve erdemli öğretmenler yetiştirmeden, Türkiye'yi çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkaracak bir nesil yetiştirilemez.

Eğitimde zirveye çıkmış (Finlandiya, G. Kore, Singapur vd.) ülkeler hızlı toplumsal değişimi, “yüksek kaliteli öğretmenler” yetiştirerek gerçekleştirmişlerdir. Türkiye'nin de bu ülkelerde olduğu gibi, öğretmen yetiştiren bütün kurumların bilgi çağının insanını eğitecek öğretmenler yetiştirdiğini söylemek oldukça zordur. Kısacası, en modern okulları kurmadan, eğitimin içeriğini, amacını ve yöntemlerini toplumsal değişime paralel olarak yenilemeden, yeni nesillere çağdaş bilgi, beceri ve erdemlerle donanmış, eleştirel düşünce sahibi, bilgi üretebilen öğretmenlerle eğitimin en iyisini sağlamadan, küresel değişime uyum sağlamak ve çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkmak mümkün değildir.

Yukarıda sözü edilen ülkelerden Singapur gerek yüzölçümü (721,5 km²) gerekse nüfus (5,612 milyon, 2017) açısından değerlendirildiğinde, küçük bir ada ülkesi olarak algılanmaktadır. 1965'te Malezya'dan ayrılışından itibaren Singapur'un gelişmesine yardımcı olacak limanından başka ekonomik bir kaynağa sahip değildi ve savunma sistemi bulunmuyordu. Topraklarının yaklaşık yüzde 10'unu deniz dolgusu yolu ile elde eden ülkenin kişi başına GSYİH: 57.714,30 (2017: Dünya Bankası) ABD dolarıdır. Singapur 2015 yılında 57 İslam ülkesinin (Naim Babüroğlu, 2015) iki katı teknoloji ürünü ihraç etmiştir.

Son yıllarda adından çok sık söz edilen diğer bir Asya ülkesi de Güney Kore'dir. 51,47 milyon (2017) nüfusa ve 98.454 km² yüzölçümüne sahip olan G. Kore 1960'larda dış yardıma muhtaç bir ülke durumundaydı. Aynı yıllarda kişi başı milli geliri 88 dolar olan ülke bugün 1 trilyon 410 milyar ABD doları GSYİH ile dünyanın 11. büyük ekonomisidir.

Eğitim denince akla gelen bir diğer ülke de Finlandiya'dır. 5,503 milyon (2017) nüfusu ve 338.424 km² yüzölçümüne sahip olan Finlandiya'da kişi başı GSYİH: 45.703,33 (2017) ABD dolarıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu yıllarda adından bataklıklar ülkesi olarak söz edilen Finlandiya bugün beyaz zambaklar ülkesi olarak anılmaktadır. Sağlıktan, ekonomiye, sanayiden eğitime kadar hemen her alanda katma değeri yüksek uluslararası ölçekte yarışabilecek birçok ürün ve hizmetleri var. PISA raporlarına göre Finlandiya dünyanın en iyi eğitim sistemine sahip ülkesidir. Yakın geçmişte kültürü dahi olmayan bir ülke eğitimde dünyanın zirvesi ne yerleşiyor. Dünyanın bir çok yerinden araştırmacılar, eğitim sistemlerini yerinde görmek için Finlandiya'yı ziyaret ediyor. İşte başarı budur. İnanıldılar ve başardılar...

Şimdi dönüp kendimize soralım:

Geçmişte bizimle hemen hemen aynı kaderi paylaşan bu ülkeler eğitimde ve ekonomide başarılıken biz neden başarıyoruz? Bizim tekerleği yeniden keşfetmemize gerek var mı? Benim bu soruya cevabım hayır olacaktır. Yeter ki, gece uykusundan ve gaflet uykusundan erken uyanalım.

F. GELECEĞİN MESLEKLERİ

Çalışmanın bu bölümünde literatür ve kaynak tarama yöntemi ile ulaşılan makale ve dergilerden uzmanlarca dünya üzerindeki trendleri analiz edilen, iş ilanları ve yetenek alanlarına göre belirlemiş günümüzün ve geleceğin mesleklerinden bazıları(en popüler olanlar) hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Belirlenen mesleklerin kısa tanıtımı, alanda çalışmak için gerekli olan temel yetkinlik ve ilgili mesleklerle ilgili öncelikli okunabilecek bölümlerden bazıları belirtilmiştir. Buradaki temel amaç üniversite ve alan seçecek olan öğrencilere ve kariyerine yeni bir alanda devam etmeyi düşünenlere yardımcı olabilmektir.

a. YENİ EKONOMİ DERNEĞİ: GÜNÜN VE GELECEĞİN MESLEKLERİ

Tablo 5: Günümüz ve Geleceğin Meslekleri

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
BİLGİ SİSTEMLERİ UZMANI & BİLGİ GÜVENLİĞİ	Bilgi güvenliği çalışanları telekomünikasyon ve ağ teknolojileri, veri tabanları, sistem analiz ve tasarımı, sistem testleri gibi konularda yetkin olmalıdırlar. Sosyal mühendislik ve bilgi sistemlerin örgüt yapılarını dönüştürmesi nedeniyle bilgi güvenliği çalışanlarının teknik bilimler dışında sosyal yönlerini de geliştirmeleri gerekmektedir.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Yeni bilgiler öğrenmeye açık olma - Analitik düşünme, sorunlara farklı çözümler bulabilme - Analiz ve tasarım yapabilme - Problem çözme - İyi iletişim ve ilişki kurabilme	<ul style="list-style-type: none"> - Yönetim Bilişim Sistemleri - İşletme Enformatiği - Bilgisayar Mühendisliği - Yazılım Mühendisliği - Elektronik Mühendisliği
MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
DIJİTAL PAZARLAMA UZMANI	Dijital pazarlama alanı büyüme ivmesinde olduğundan kendi içinde uzlaşma henüz oluşmamıştır. Bu nedenle dijital pazarlama uzmanları birden fazla disiplinle ilgili işler yapmaktadırlar. Site trafiklerinin takibi, internet sitesi, blog ve wikilerin yönetimi, online reklam süreçlerinin takibi, sosyal medya pazarlaması ve satışı, e-posta ve SMS pazarlaması gibi işler de dijital pazarlama çalışanları tarafından yapılmaktadır.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Entelektüel bilgi birikimi, okuma, araştırma yeteneği - Yaratıcı düşünme - Analitik düşünme, sorunlara çözümler bulabilme - Tasarım odaklı düşünme - İyi iletişim ve ilişki kurabilme	<ul style="list-style-type: none"> - Yeni Medya - İletişim Tasarımı - İnteraktif Medya Tasarımı - Halkla İlişkiler ve Tanıtım - Radyo, Televizyon ve Sinema
MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
FİNANS MÜHENDİSİ	İşletmelerin finans kaynaklarının kullanımına yönelik analiz ve modellemeler yaparak risklerin azaltılmasını ve doğru kararların verilmesi sağlar. İşletmelerin yatırım stratejilerini de belirleyen finans çalışanlarının trendleri ve güncel gelişmeleri takip etmeleri ve veri analiz araçlarına hakim olmaları gerekir.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Matematiksel ve mantıksal düşünebilme - Muhakeme ve karar alma yeteneği - Analitik düşünme, sorunlara farklı çözümler bulabilme ve Problem çözme	<ul style="list-style-type: none"> - Finans Mühendisliği - Uluslararası Ticaret ve Finans - Muhasebe ve Finans, Bankacılık ve Finans - Matematik Mühendisliği

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
GELECEK TASARIMCISI	Gelecek tasarımcısı, bireyler ve işletmelerin olumlu veya daha iyi gelecek yaratmak amacı ile tasarım ve strateji geliştirmelerine ve uygulamalarına yardımcı olur. Gelecek tasarımcılarının dünya üzerindeki teknolojik ve toplumsal gelişmelerden haberdar olmaları gerekir. Bu nedenle alanda çalışacak kişilerin birden fazla yabancı dili iyi düzeyde biliyor olması gerekir.
TEMELE YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Entelektüel bilgi birikimi, okuma, araştırma yeteneği - İleri görüşlü ve açık fikirli olma - Analiz ve tasarım yapabilme - Akıl, bilgi ve teknoloji temelli düşünebilme - Muhakeme ve karar alma yeteneği 	<ul style="list-style-type: none"> - Tasarım, teknoloji, ekonomi ve toplum bilimleri alanındaki bölümler. Bölümün üzerine özel çalışmalarla alana yoğunlaşması gerekmektedir. Bu nedenle Temel Yetkinlikler bu alan için daha önemlidir.
MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
HAVACILIK UZMANLARI	Hava alanlarının sayısı gün geçtikçe artacak. Ortaya çıkacak olan işletmeleri ve projeleri yönetecek, teknik araştırmalar (mühendislik ve ARGE) yapacak çalışanlara ihtiyaç olacak.
TEMELE YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Tasarım odaklı düşünme - Trend takipçisi olma - Stres altında doğru kararlar verebilme - Planlama ve organizasyon yeteneği güçlü olma - Analitik düşünme 	<ul style="list-style-type: none"> - Uçak Mühendisliği - Uzay Mühendisliği - Mekatronik Mühendisliği - Elektronik Mühendisliği - Meteoroloji Mühendisliği
MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
İŞ ZEKASI DANIŞMANI & VERİ MADENCİSİ	İş zekası ve veri madenciliği, işletmelerin ihtiyacı olan verileri toplar ve çeşitli yazılımlar, araçlar ve metotlar ile anlamlı bilgilere dönüştürür. İşletme performans göstergelerini inceler, karar süreçlerini güçlendirir.
TEMELE YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Analiz ve tasarım yapabilme - Muhakeme ve karar alma yeteneği - Matematiksel ve mantıksal düşünebilme - Tasarım odaklı düşünme ve Problem çözme 	<ul style="list-style-type: none"> - Yönetim Bilişim Sistemleri - İşletme Enformatiği - Bilgisayar Mühendisliği - Yazılım Mühendisliği ve Matematik Mühendisliği
MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
KENT TASARIMCISI	Özellikle kentleşme sürecindeki sorunların fazlalığı, döngüye girmiş olan kentsel dönüşüm ve yaşam alanı talepleri kentlerin iyi planlanmasını gerektiriyor. Ulaşım çözümleri, yeşil şehirler, ekonomik ve kültürel kent tasarımları bu alanın kapsamına giriyor.
TEMELE YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Entelektüel bilgi birikimi, okuma, araştırma yeteneği - Tasarım odaklı düşünme - Problem çözme - Analitik düşünme, sorunlara farklı çözümler bulabilme ve Stres altında doğru kararlar verebilme 	<ul style="list-style-type: none"> - Şehir ve Bölge Planlama - Peyzaj Mimarlığı - Mimarlık, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı - İnşaat Mühendisliği
MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
MALZEME BİLİMCİSİ	Tüklenen kaynakları dengelemek için üretimde verimlilik sağlanması gerekiyor, bu da malzeme çeşitliliği ile mümkün olabiliyor. Nano teknoloji ve 3D baskı ile malzeme bilimi ve lojistiği daha da önem kazanacak. Bu alanda çalışacak kişilerin güncel teknolojilere ve kimya bilimine hakim olması gerekiyor.
TEMELE YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Tasarım odaklı düşünme - Analiz ve tasarım yapabilme - Multidisipliner çalışabilme - Analitik düşünme, sorunlara çözümler bulabilme - Araştırmacı kişiliğe sahip olma 	<ul style="list-style-type: none"> - Malzeme Bilimi ve Mühendisliği - Endüstri Mühendisliği - Kimya - Fizik - Maden Mühendisliği

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
MOBİL UYGULAMA GELİŞTİRİCİ	Mobilde internet kullanım oranları hanelerde kullanım oranlarından daha fazla. İşletmelerde bu fırsatı değerlendirmek için farklı çözümlerle karşımıza çıkıyor. Bu bazen yeni bir iş modeli olurken bazen de bir inovasyon olabiliyor.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Matematiksel ve mantıksal düşünebilme - Tasarım odaklı düşünme - Analiz ve tasarım yapabilme, öğrenmeye açık olma 	<ul style="list-style-type: none"> - Yazılım ve Bilgisayar Mühendisliği - Yönetim Bilişim Sistemleri - İşletme Enformatiği ve Yeni Medya

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
NÖROPSİKOLOG	Nöropsikolojideki gelişmeler birçok hastalığın nedenlerinin bulunmasına ve tedavisine yardımcı olacaktır. İnsan davranışlarını inceleyen bilimler, karar alma faktörleri ile ilgilenmektedirler, bu da endüstriyel nöropsikoloji ve nöropazarlama alanını ortaya çıkarmıştır.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Sosyal ilişkileri güçlü olma - Stres altında doğru kararlar verebilme - Entelektüel bilgi birikimi, okuma, araştırma yeteneği - Muhakeme ve karar alma yeteneği, Problem çözme 	<ul style="list-style-type: none"> - Psikoloji - Tıp (Nöroloji) - Tıp (Psikiyatri) - Sosyoloji ve İşletme (Pazarlama)

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
PROJE YÖNETİCİSİ	Proje odaklı çalışma güncel trendlerden biri haline geldi. Mesleğiniz ne olursa olsun kendinizi projelerin içinde bulabiliyorsanız, bu nedenle proje yönetimi geniş kapsamlı bir alan. PMP ve Prince 2 gibi sertifikasyonlara sahip olmak önemli bir avantaj. IT sektörü temelli çoğu çalışma proje yönetimi ilkelerine göre tasarlanıyor.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Grup çalışmasına yatkın olma - Liderlik vasıflarına sahip olma - Planlama ve organizasyon yeteneği güçlü olma - Analiz, tasarım yapabilme bilgi temelli düşünebilme 	Proje bazlı çalışmaya uygun olan tüm bölümler

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
ROBOT TEKNİSYENİ & NESNELERİN İNTERNET UZMANI	Zaman içinde üretim 3D-4D yazıcılarla fabrikalardan evlere geçiş yapacak. Bu süreçte endüstriyel robotlar ve 3D-4D yazıcıları tasarlayacak, kodlayacak ve onaracak kişilere ihtiyaç duyulacak. İki nesnenin internet vasıtası ile birbiriyle haberleşmesini sağlayan nesnelere interneti ile birçok elektronik cihaz birbiriyle haberleşerek çok miktarda iş yapacak. Yapay zekadaki gelişmelerle otomasyon yeni bir evreye taşınacak.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Matematiksel ve mantıksal düşünebilme - Analiz ve tasarım yapabilme - Tasarım odaklı düşünme - Akıl, bilgi ve teknoloji temelli düşünebilme - Teknolojik gelişmelere meraklı olma 	<ul style="list-style-type: none"> - Elektronik Mühendisliği - Bilgisayar Mühendisliği - Yazılım Mühendisliği - Fizik - Matematik

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
ULUSLARARASI HUKUKÇU	Dünya üzerinde her şey birbirine entegre olurken meydana gelen hukuki sorunları çözecek, farklı ülkelerde operasyon yürütebilecek özellikle ticaret hukuku alanındaki kişilere ihtiyaç gün geçtikçe artıyor. Bu alanda çalışacak kişilerin farklı ülkelerin hukuk sistemlerini, uluslararası anlaşmaları ve diğer bağlayıcı hükümleri biliyor olması gerekiyor. İyi düzeyde yabancı dil bilmek avantaj olabilir.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Kültürel farklılıkları kavrama - Değişimlere uyum sağlama - Muhakeme ve karar alma yeteneği - Entelektüel bilgi birikimi, okuma, araştırma yeteneği 	<ul style="list-style-type: none"> - Hukuk - Uluslararası İlişkiler (Danışmanlık Hizmetleri)

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
TASARIMCI	Tasarım, zihinde canlandırılan şekil ve süreçlerin gerçek hayatta ortaya çıkardığı her türlü esere deniyor. Grafik tasarımdan endüstriyel ürün tasarımına, iş tasarımından kariyer tasarımına, mimari tasarımdan kent tasarımına, moda tasarımından eğitim tasarımına kadar çok geniş bir alanı kapsıyor. Önümüzdeki yıllarda iyi tasarımcılara ihtiyaç artacak.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Tasarım odaklı düşünme - Planlama ve organizasyon yeteneği güçlü olma - Yaratıcı düşünme ve Trend takipçisi olma 	Mimarlık, mühendislik, sanat ve tasarım, iletişim fakülteleri bölümleri.

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
TIP MÜHENDİSİ & BİYOENFORMATİK UZMANI	Tıp alanında kullanılan malzemeler teşhis, tedavi ve sonrası dönem için büyük önem arz ediyor. Medikal malzemelerin geliştirilmesi tıp mühendisliğinin alanına giriyor. Tıp mühendisliği medikal malzemelerin yanı sıra tıp eğitiminde kullanılan hologramlar, çeşitli amaçlarla kullanılan robotik ürünler, hasta konforunu artıran teknik donanımlar ve medikal bilgi sistemleri gibi alanlarla da ilgileniyor. Biyoenformatik ise biyoloji ile bilgisayar bilimlerini bir araya getiriyor. Bilgisayar temelli deneyler, ilaç tasarımları, tıbbi araştırmalarda yüksek hızlı hesaplama gibi işlemler için programlama ve biyoloji bilgisine sahip kişilere ihtiyaç duyuluyor.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Detaylara özen gösterme - Tasarım odaklı düşünme - Analiz ve tasarım yapabilme - Yaratıcı düşünme - Kaliteye önem verme 	<ul style="list-style-type: none"> - Tıp Mühendisliği - Biyomedikal Mühendisliği - Biyoenformatik - Bilgisayar Mühendisliği - Mekatronik Mühendisliği

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
WEB TASARIMCI	Kişiler ve kurumların kendini ifade etme, ürün ve hizmet alma/satma, bilgi edinme, haberdar olma, sosyalleşme ve daha birçok amaçla internet sitelerini kullandığı bir çağda yaşıyoruz. Doğal olarak da bu siteleri birilerinin yapması gerekiyor. Özellikle sunucu tarafı programlama dillerinde ciddi bir çalışan açığı var, kısa vadede bu açığın kapanması mümkün görünmüyor. Yapay zeka veya çeşitli araçlarla tasarım ve kodlamanın kolaylaşacağı düşünülse de insan faktörü önemini koruyacak.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Özgün çalışmalara önem verme - Tasarım odaklı düşünme - Detaylara özen gösterme - Kaliteye önem verme - Planlama ve organizasyon yeteneği güçlü olma 	<ul style="list-style-type: none"> - Yönetim Bilişim Sistemleri - İşletme Enformatiği - Bilgisayar Mühendisliği - Yazılım Mühendisliği - İletişim Tasarımı

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
YAZILIM MÜHENDİSİ	Piyasada yeterince yazılımcı bulunmadığı için iyi bir yazılımcı zaman zaman mesai saatinin iki katı süre çalışabiliyor, kazancı da buna göre artış gösteriyor. Birçok şirket yeni ve işi bilmeyen bir yazılımcıyı işe almak yerine iyi bir yazılımcıyı daha fazla çalıştırmayı tercih ediyor. Sosyal yaşantınız biraz kısıtlanabilir ama piyasanın çok üzerine maaş alırsınız.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Matematiksel ve mantıksal düşünebilme - Analitik düşünme, sorunlara farklı çözümler bulabilme - Yaratıcı düşünme - Trend takipçisi olma - Detaylara odaklanabilme 	<ul style="list-style-type: none"> - Yazılım Mühendisliği - Bilgisayar Mühendisliği - Matematik Mühendisliği - Yönetim Bilişim Sistemleri - İşletme Enformatiği

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
YENİ EKONOMİ DANIŞMANI	Yeni ekonomi çalışanları, iş süreçlerindeki dönüşümü takip eden, bu konularda teknik ve sosyal bilgilere sahip kişilerdir. İşletmeleri geleceğe hazırlayarak rekabetçi avantaj elde edilmesini sağlarlar.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Trend takipçisi olma - Ekonomi ve teknoloji odaklı düşünme - Analitik düşünme, sorunlara farklı çözümler bulabilme - İleri görüşlü ve açık fikirli olma - Planlama ve organizasyon yeteneği güçlü olma 	<ul style="list-style-type: none"> - Ekonomi - Uluslararası Ticaret ve Finans - Yönetim Bilişim Sistemleri - Bilgisayar Mühendisliği - Yeni Medya

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
YENİ MEDYA UZMANI	İnternet siteleri, arama motorları, bloglar, wikiler, sosyal medya ve mobil uygulamalar gibi yeni medya türlerinin yazılımı, tasarımı, yönetimi, ölçümü gibi konularda çalışacak ve içerik yönetimi yapabilecek kişilere duyulan ihtiyaç artmaktadır. Türler geleneksel medyadan yeni medyaya doğru dönüşmektedir. Birey, toplum, ekonomi, kültür, politika ve hukuk sistemleri yeni medya ile bağlantılı şekilde dönüşmektedir.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Yaratıcı düşünme - Özgün çalışmalara önem verme - Sözlü ve yazılı iletişim yeteneği - Planlama ve organizasyon yeteneği güçlü olma - Görsel analiz ve tasarım yapabilme 	<ul style="list-style-type: none"> - Yeni Medya - İletişim Tasarım - Grafik Tasarım - Reklamcılık - Radyo Televizyon ve Sinema

MESLEKLER	ÇALIŞMA ALANLARI
YENİLENEBİLİR ENERJİ MÜHENDİSİ	Sanayi ekonomisinin artan enerji ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için birçok ülke termik ve nükleer santral yatırımları yaptılar. Özellikle gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerde enerji ihtiyacı üretim ve hane halkları yönüyle doyuma ulaşmış durumda. Yenilenebilir enerji kaynaklarındaki teknoloji gelişimi ve insani gelişmeye önem veren ülkelerin insanı ve doğayı koruma çabaları üretirken verimliliği destekliyor. Üretirken verimlilik için de kaynakların yok olmaması büyük önem taşıyor. Yenilenebilir enerji üretiminin teknik ve sosyal yönlerine hakim çalışanlara ihtiyaç Almanya ve İngiltere’de yüksek seviyelerde, Türkiye’de ise orta vadede artacak. Şimdiden hazırlanmakta fayda var.
TEMEL YETKİNLİKLER	OKUNABİLECEK BÖLÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> - Analitik düşünme, sorunlara farklı çözümler bulabilme - Analiz ve tasarım yapabilme - Planlama ve organizasyon yeteneği güçlü olma - Matematiksel ve mantıksal düşünebilme 	<ul style="list-style-type: none"> - Enerji Sistemleri Mühendisliği - Elektronik Mühendisliği - Makine Mühendisliği - Mekatronik Mühendisliği - Endüstriyel Tasarım

Kaynak: Yeni Ekonomi Derneği (Günün ve Geleceğin Meslekleri ,2017) www.yed.org.tr

Yukarıda 20 meslek hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Verilen bu bilgiler dünyada (Prof. Dr. Norma RAZON) 30.000’in üstünde mesleğin bulunması düşünüldüğünde meslek seçimi ve kariyer planlaması yapacaklar için yeterli olmayacaktır. Aşağıda Fütürist Ufuk Tarhan ve ABD merkezli iş ve finans dergisi Kiplinger’in belirlemiş olduğu geleceğin mesleklerinin ayrı ayrı listesi verilmiştir.

b. FÜTÜRİST UFUK TARHAN’A GÖRE GELECEĞİN MESLEKLERİ

Yukarıda verilen bilgilere ek olarak aşağıda dünyada en etkili 100 kadın fütürist¹ arasında sayılan, T-İnsan kitabının yazarı, M-Gen Gelecek Planlama Merkezi’nin kurucusu Ufuk Tarhan tarafından belirlenmiş olan geleceğin mesleklerinin listesi verilmiştir.

1- Hafıza Onarım ve Arttırma Uzmanı	4- Siber Polis, Siber Terör Uzmanı
2- Nano-Medikalci	5- Dikey Çiftçi (Dikey, gökdelen çiftlikler için)
3- Organ İmalatçısı / Tasarımcısı	6- Dijital Çöpçü, Geri Dönüşüm Uzmanı

- 7- İklim Kontrolörü ve Düzenleyicisi
- 8- Avatar Yöneticisi veya Hologram İlişkileri Koordinatörü
- 9- Hafıza Temizleme/Yenileme/yükleme/Filtreleme Uzmanı
- 10- Zaman Planlamacısı, Sımsarı, Komisyoncusu (Broker)
- 11- Kişisel Marka Tasarımcısı ve Danışmanı
- 12- Çocuk ve EQ-IQ Tasarımcısı
- 13- Duygu Tasarımcısı
- 14- Salgın Hastalık Güvenlikçisi
- 15- Robot tamircileri, Robot İşçi Ajansı
- 16- İnternet Pazarlama Uzmanları
- 17- İş Terapistleri
- 18- Sürdürülebilir İş Modeli Uzmanları
- 19- Etki ve Mahremiyet Koruyucuları
- 20- Sağlık Karantinacıları
- 21- Biyoloji ve Gen Uzmanları
- 22- Simülasyon, oyun uzmanları
- 23- Holografikerler

- 24- Yaşam Koçları
- 25- Rüya Gerçekleştiriciler
- 26- Tasarım Guruları
- 27- Enerji ve Kaynak Müfettişleri
- 28- Ekomanüpülatif Çiftçiler ve Balıkçılar
- 29- Taşeron- Fason Yöneticiliği
- 30- Değişim Yöneticiliği
- 31- Yönetici Menajerliği
- 32- Hot-Line İşletmeciliği
- 33- Akıllı tedarik yöneticiliği
- 34- Sanal Market işletmeciliği
- 35- Robotik Sorunlar Avukatlığı
- 36- Yapay Zeka Pazarlamacılığı
- 37- 5 duyu Reklam Tasarımcılığı
- 38- Soru Tasarımcılığı
- 39- Duygu Tasarımcılığı
- 40- Gen Terapistliği
- 41- Genetik Ekonomi
- 42- Bilgi Madenciliği
- 43- Alternatif Besin Mühendisliği

c. KIPLİNGER (ABD MERKEZLİ FİNANS DERGİSİ)

ABD merkezli iş ve finans dergisi Kiplinger'ın 2025'e kadar en rağbet görecektir meslekler listesi ise şöyle;

- 1- Hemşirelik
- 2- Uygulama Geliştiriciliği
- 3- Bilgi Güvenliği Analisti
- 4- Fizyoterapist
- 5- Tıbbi Sonografi Uzmanı
- 6- Sağlık Servisleri Yöneticiliği
- 7- Pazar Araştırma Analisti
- 8- Operasyon Araştırma Analisti
- 9- Etik Bilgisayar Korsanı
- 10- Gıda Kimyageri
- 11- Epidemiyolog
- 12- Kullanıcı Arayüzü Mühendisi
- 13- Yönetim Danışmanı
- 14- Sigorta Uzmanı
- 15- Havacılık Uzmanlığı
- 16- Gelecek Tasarımı
- 17- Finans Mühendisliği
- 18- İş Zekası Danışmanlığı ve Veri Madenciliği
- 19- Kent Tasarımı
- 20- Malzeme Bilimi
- 21- Nöropsikoloji
- 22- Robot ve Nesnelerin İnternet Uzmanlığı
- 23- Tıp Mühendisliği ve Biyoenformatik Uzmanlığı
- 24- Uluslararası Hukuk
- 25- Yenilenebilir Enerji Mühendisliği
- 26- Biyomedikal Mühendisliği
- 27- Data Analistliği
- 28- Yazılım Mühendisliği
- 29- Enerji Mühendisliği
- 30- Sosyal Medya Uzmanı
- 31- Robotik veteriner
- 32- Davranışsal oyun tasarımcısı
- 33- Holoportasyon uzmanı
- 34- İklim mühendisi
- 35- Yapay organ geliştiricisi
- 36- Melek Yatırımcılık
- 37- Yazılım Evangelistleri
- 38- Geriatri ve Gerontoloji Uzmanları
- 39- Aktüerya Uzmanla

---

fütürist¹ : Fütüristler, en basit şekliyle, "gelecek senaryoları üzerine düşünen ve geleceğe dair öngörülerde bulunan kişiler"dir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Bundan 25-30 yıl öncesinde, eğitim sisteminin ve “büyük”lerin, bizim zihinlerimize işlediği mesaj şuydu: “Sıkı çalışırsan başarılı olursun... Yabancı dil öğren, yüksek tahsil yap... Üniversiteyi bitir, iş sahibi ol. Böylece geleceğin garanti olur ve saygın bir hayat yaşarsın.

Oysa dünya değişiyor meslekler de değişiyor. Öyle ki, dünyadaki toplam bilgi her 29 saatte (Erkut,2018) bir ikiye katlanıyor. Böyle bir dünyada gelecek hafta ekonominin nasıl olacağını bilemediğimiz gibi bundan birkaç yıl sonra şu anda adı pek duyulmamış meslekleri nasıl bilebiliriz? "Georgetown Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmaya göre 1950-2000 yılları arası meslekler 5 kat değişime uğramıştır (Bağcıoğlu,2017).

Bugün pek çok insan öğrenciyken hayal bile etmemiş olduğu işleri yapıyor. Tüm sektörleri kökten değiştiren teknolojik tsunami dalgası, yeni yeni mesleklerin ortaya çıkmasına yol açıyor. Bugün geleceğin mesleklerinin ne olacağına dair fikir yürütebiliyor olsak da oyun değiştirici her bir yenilik şu an için bilemediğimiz bir iş kolunun doğmasına yol açacak.

Artık tek bir alanda uzmanlaşma devrinin sona erdiğini, teknolojinin bütün mesleklerin doğasını değiştireceğini dile getiren bilim adamları, bundan sonra kilit kelimenin ‘meslek’ yerine ‘beceri’ olacağını vurgulamaktadırlar. Bu nedenle üniversite bölüm tercihi yapacak öğrencilerin, yakın gelecekte iş dünyası tarafından en çok talep edilecek beceriler konusunda kendilerini geliştirmeleri gerek.

Bilim adamlarına göre yakın gelecekte günlük yaşamda kullanılan İngilizce artık yetmeyecek. Her mesleğin kendine özgü bir dili olacak ve her meslek erbabının bu dile hakim olması gerekecek. Zaten birkaç yıla anlık translate programları yaygınlaşacak ve herkes anlık olarak her dili konuşabiliyor olacak. Üniversitede okunan bölüm, sadece gelecekte yapılacak mesleğin akademik bir alt temelini oluşturuyor. Öğrenciler üniversite yıllarında 4 duvar arasında vize final arasında koşmayı planlıyorsa geleceği yakalamaları mümkün değil. Meslekler kendini sürekli güncelliyor çünkü. Öğrenciler de kendi alanlarında kendilerini devamlı güncellemeli, dünyadaki gelişmeleri de takip etmeli.

G. MESLEK SEÇİMİ/ KARIYER PLANLAMA

Çocukken (Fantezi dönemi: 4-10 yaş)sıklıkla duyulan “Büyüyünce ne olacaksın ?” sorusuna çabucak, hevesle ve genelde benzer cevaplar vererek yanıtlanır, “polis olmak istiyorum...itfaiyeci olmak istiyorum... doktor olmak istiyorum...”

Ancak, büyüdükten sonra işler değişiyor. Çoğumuz için bu soruyu cevaplamak çok zorlaşıyor... Yaşam tarzımıza, ilgi alanlarımıza ve yeteneklerimize uygun bir mesleği seçmek

çok zor... Hangi işler bana uygun? Hangi mesleği seçersem ileride pişman olmam?... Bir yanda aile, akrabalar, bir yanda arkadaşlar, mahalle baskısı ... ve tabii öğrenci yerleştirme sınav sonucunun getirdiği kısıtlamalar... Öte yandan birçok öğrenci/genç bu dönemde tam olarak ne olmak istediğini ya da olabileceğini, olanakları bilmedikleri için yardıma gerek duyarlar.

Gelecek önceden bilinemese de, günümüzün çoğul ve küreselleşen dünyasında iyi bir yer edinmek isteniyorsa kariyer planlama yapma yukarıda sözü edilen bireylere yol gösterebilir. Kariyer planlama sürekli öğrenilen ve geliştirilen, yaşam boyu süren bir süreçtir. Eğitsel/kariyer planlama temel olarak orta öğretimi bitirme aşamasında, gençlerin ne tür eğitim ve meslek olanakları olduğunu düşünmeleri ile başlamaktadır.

Kariyer planlamanın bireylerin kendilerini olumlu ve olumsuz yanlarıyla ilgili uygun biçimde düşünmelerini sağlamada, geleceği kolay bir şekilde formüle etmede ve düzenlemede, istenilen amaca ulaşmak için bireyi yönlendirme ve güdüleme gibi farklı yararları vardır (Moose, 2008). Mesleki gelişimde ve karar vermede önemli olan unsurlar aşağıda özetlenmiştir. Bu unsurlar kariyer planlamada çok gereklidir.

KARIYER

Bir ömür boyu yaşanan olaylar dizisi, bireyin meslek ve diğer yaşam rollerinin birbirini etkilemesi ve izlemesi sonucu oluşan genel örüntü ve gelişim çizgisinde, özellikle iş ve mesleğe ilişkin rollerinde ilerleme, duraklama ve gerilemeleri de içeren bir süreçtir.

(Zunker,2006)

1. GENÇ KENDİNİ TANIMALIDIR

Genç, bedensel özellikleri, sağlık durumu, güçlü ve zayıf yönleri, zeka düzeyi ve zeka biçimi, özel yetenekleri ve yeteneksiz olduğu alanlar, ilgi ve istekleri, kişilik ve karakter yapısı, ulaşmak istediği idealler ve arzu ettiği başarı türü hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Tablo 6. İlgi, Yetenek, Değerler ve Sağlık

a. İLGİLERİNİZ	b. YETENEKLERİNİZ
<ul style="list-style-type: none"> - Mekanik - Ticaret - Sosyal Yardım vb.	<ul style="list-style-type: none"> - Sözel Yetenek - Sayısal Yetenek - Şekil- Uzay Yeteneği vb.
c. DEĞERLERİNİZ	d. SAĞLIĞINIZ
<ul style="list-style-type: none"> - Yaratıcılık - Liderlik - Kazanç vb.	<ul style="list-style-type: none"> - Ruhsal Yönden - Bedensel Yönden

a. İLGİLER

İşin gerektirdiği etkinlikleri yapmaktan hoşlanma derecesine ilgi denir. Örneğin doğaya, makinalara, müzik aletlerine ilgi duyabilirsiniz. Okumaktan ve anlatmaktan hoşlanabilirsiniz. Müziği çok sevebilirsiniz, çocuklarla ilgilenmek hoşunuza gidebilir. Bunlar gibi ilgi alanlarınızı ve nelerin sizi mutlu ettiğini analiz edin, sonra da buna uygun bir meslek bulmaya çalışın. Örneğin hiç bıkmadığınız, yorulmadığınız uğraşların neler? Okulda seni en çok meşgul eden, uğraşmaktan hoşlandığın alanlar, en sevdiğin dersler neler?

İlgi alanlarını belirlemek için yapılandırılmış ölçekler sizin mesleki ilgilerinizi değerlendirmenizi sağlar (Bu konuda meslekleri tanımada kullanılan ölçeklerden Kuder İlgi Envanteri ve Hollan'ın Kişilik Envanterinden yararlanabilirsiniz. Bu konu ilerleyen bölümlerde ele alınacaktır)

b. YETENEKLER

Yetenek, doğuştan getirdiğimiz ve çevreyle etkileşimle geliştirebildiğimiz, bir davranışı öğrenebilmek için gerekli olan yetidir. Doğuştan getirdiğimiz yetenekler öncelikle en yakınımızdaki kişiler tarafından fark edilir, desteklenir ve uygun eğitim ortamlarında en üst seviyeye çıkarılır. Örneğin müzik kulağı olmak, kelimelerle kendini iyi ifade edebilmek, güzel konuşmak, insan ilişkilerinde iyi olmak gibi özellikleri düşünebilir.

Bunlar aynı zamanda güçlü yönlerindir.

- İletişim
- Organizasyon yapabilme
- El becerisi
- Problem çözme
- Öğretme
- İnsanları etkileme
- Araştırma
- Analitik düşünme
- Sözel ifade
- Cesaret
- Espirili olma
- Müzik
- Resim

Kişinin seçtiği meslek mutlaka yeteneklerine ve mizacına uygun olmalıdır.

Hobileriniz yeteneklerinizi geliştirmeniz için eşsiz fırsatlar sunar ve bazen hobileriniz mesleğiniz olur. Örneğin mantıksal-matematiksel yeteneği yüksek birisi eğitimi sırasında matematik problemlerini zorlanmadan çözebilir. Yükseklere tırmanmayı ve doğada bulunmayı seviyorsanız, gireceğiniz dağcılık kulübü vereceği eğitimlerle yetenek alanlarınızı en üst seviye çıkarırken, yüksek katlı binalarda, baraj ve köprü inşaatlarında çalışan meslekleri seçebilirsiniz. (Bu konuda Yıldız Kuzgun'un geliştirdiği "Mesleki Yetenek Envanteri"nden yararlanabilirsiniz.) Daha geniş bilgi için yukarıda ilgili bölümü tekrar okuyunuz

KISSADAN HİSSE...

HAYVANLAR OKULU

Bir gün ormanda giderek büyüyen karmaşayı önlemek için tün hayvanlar toplanmış ve bir okul kurmaya karar vermişler. Bu okulda koşma, tırmanma, yüzme ve uçma dersleri öğretilenmiş. Bu dersler ormandaki çoğu hayvanın üstesinden gelebileceği hareketler olduğu için, tüm hayvanlar bu derslere katılmak zorundaymış.

Yarışmaya ördekle başlanmış. Ördek çok iyi bir performans göstererek öğretmenden bile daha iyi yüzmüş. Ancak uçma dersinde aynı başarıyı gösterememiş.

Koşma dersinde kötü olduğundan okuldan sonra telafi

derslerine katılması gerekiyormuş. Telafi derslerinde kendini o kadar zorlamış ki, ayaklarındaki perdeleri yırtılmış ama gene de uçmayı başaramamış ve artık eskisi kadar da yüzememiş.

Tavşan koşma derslerinde sınıf birincisiymiş; fakat yüzme antrenmanlarında o kadar çok çalışmasına rağmen başarılı olamamış sonunda sinir krizi geçirmeye başlamış.

Sincap tırmanma derslerinde sınıfın en iyisiymiş. Fakat sincap uçma işini beceremiyormuş. Öğretmen onu ağacın tepesinden iterek uçmaya motive etmek istemiş. Zavallı sincap ayakları incindiği için artık tırmanmayı da beceremiyormuş.

Okulda disiplin sorununu en çok kartal yaratmış; uçma derslerinde herkesten önce ağacın tepesine ulaşarak herkesi yenmiş ama kendi yöntemini kullanmakta ısrar etmiş.

Toplantı tam bitmek üzereyken sincabın sesi duyulmuş. Ama demiş sincap, ağaca en iyi tırmanan benim, o zaman ben de birinciyim. Hemen arkadan vak vak diyerek ördeğin sesi yükselmiş. Burada benden iyi yüzen var mı? demiş ördek. Tavşan da tam söz almak üzereyken sincap yarışmanın iptal edilmesini önermiş. Kartal da buna razı olmuş ve herkesin kendi yeteneği doğrultusunda yarışabilmek için yarışmanın yeniden yapılmasına oy birliği ile karar verilmiş ve yarışma başka bir zamana ertelenmiş.

“Kendini olmayacağı şeylere dönüştürmeye çalışanlar çok enerji kaybeder, patinaj çeker, belki bir arpa boyu yol giderler. Hiçbir zaman gerçekten kazanamaz, gerçekten kendilerini bulamazlar”.

George Reavis

c. DEĞERLER

Değerler hareketleri yönlendiren inançlar ve duygulardır. Değerler, bizim için asıl önemli olanın ne olduğunu ifade ederler. Fark edilmese de, kariyer seçimleri dahil, çoğu büyük kararlar değerler dikkate alınarak yapılır. İlgiler de değerleri doyurmaya yöneliktir. Bu nedenle değerlerin net olmaması ya da değerlerle tercihlerin uyuşmaması, düşük güdülenmeye, kötü karar vermeye ve doyumсуuzluğa neden olabilmektedir.

Bir mesleği düşünürken maaşının iyiliği, temiz iş oluşu, yaratıcılık gerektirmesi, yükselme şansının olması, ünlü olmayı sağlaması, aileye zaman ayırmaya fırsat vermesi gibi özellikler kişi için önemliyse, değerlerden söz ediliyor demektir. Bu nedenle diğer etkenlerle birlikte, değerleri tanımlamak ve aynı zamanda göreceli olarak önemlerinin de tartılması gerekir. Bazen her bir değer diğerleriyle kıyaslaması gerekir. Hangi değerlerin kişi için daha önemli olduğunu ortaya koymak için bu yol işe yarar. “Benim için yükselme şansı mı yoksa aileye zaman ayırmak mı daha önemli” şeklinde düşünmek bu duruma örnek olarak verilebilir. Seçilen kariyer, insanın tüm değerlerini nadiren tatmin eder. Bu konuda kararsızlık yaşayanlar mesleki değerler envanteri testlerinden yararlanabilirler.

2. MESLEKLERİ TANIMA

Mesleki rehberliğin bireyi tanımadan sonraki aşaması, meslekler bireylere bilgi vermektir. Mesleğin tanımı, başarılması gereken görevler, mesleğin gerektirdiği nitelikler, çalışma ortamı, kazanç, ilerleme durumu ve emeklilik şartları gibi durumlar bilinmelidir. Meslek seçiminden önce meslekleri tanımaya yönelik aşağıdaki sorulara cevap bulmanız önemli ve gereklidir.

2.1. Mesleğin Gerektirdiği Özellikler

- Meslek üyelerinin sahip olması gereken bedensel, zihinsel ve duyuşsal özellikler: gerekli yetenekler, ilgiler ve diğer kişilik özellikleri
- Yaş, cinsiyet, boy, ağırlık, duyu organlarının hassaslığı gibi özellikler
- Yabancı dil bilme, bilgisayar okuryazarlığı gibi özellikler

2.2. Mesleğin Gerektirdiği Faaliyetler

- Yapılan işin özellikleri nelerdir?
- Meslek ne gibi etkinlikleri kapsamaktadır?
- İşin yapılması için gerekli görevler ve sorumluluklar nelerdir?
- Meslek elemanının çalışırken yaptığı işler nelerdir?

2.3. Çalışma Ortamı ve Şartları

- Meslek nasıl bir ortamda yürütülmektedir? Kapalı alan, açık havada, karada, denizde, havada gibi
- Ortamın özellikleri nasıl? Gürültülü, tozlu, kirli, temiz, havasız gibi
- Çalışma sırasında kullanılan makine veya malzemeler nelerdir?
- Günlük haftalık çalışma saatleri nedir?

2.4. Mesleğe Hazırlanma ve Giriş

- Meslek nasıl bir eğitim gerektiriyor?
- Eğitimi veren kurumlar/okullar ve süreleri nedir?
- Mesleğin istihdam durumu nasıldır?
- İşe girme sınavla mı olmaktadır?
- Mezunlar kamu ya da özel sektör alanında mı çalışmaktadır?

2.5. Meslekte Kazanç ve İlerleme

- Mesleğin başlangıçtaki kazanç ve statüsü nasıldır?
- Bu kazanç ve statü nelere bağlı olarak artmaktadır?
- Meslek ömür boyu yapılabilecek bir meslek midir?
- Emeklilik şartları nasıldır?
- Mesleğin gelecekteki durumu nedir?

2.6. Mesleklerle İlgili Bilgi Kaynakları

- En başta, mesleklerle ilgili kitap, dergi, broşür gibi basılı kaynaklar: Meslekler rehberi gibi
- Meslek seminerleri
- Meslek elemanları ile görüşme
- İşyerlerini ziyaret, gözlem ve incelemeler
- Kısa süreli iş tecrübeleri

Yukarıda da belirtildiği üzere genç meslekleri tanımalı, bütün meslekler hakkında bilgi toplayamazsa da, seçmeyi planladığı mesleği iyi tanımalıdır. Genç mesleğin veya mesleklerin tarihçesini, evrimini, yapılacak işin niteliğini, çalışma ortamını ve koşullarını, meslekte aranan yaş, yetenek, cinsiyet, bilgi türünden özellikleri, mesleğe nasıl hazırlanıldığı, meslekte çıraklık süresini, yükselme ve ilerleme şansını, kazanç durumunu, iş bulma olasılığını ve işin ülke çapındaki geçerliliğini bilmelidir.

Meslekler Hakkında Bilgi

İŞKUR (www.iskur.gov.tr), MEB (www.meb.gov.tr), ÖSYM (www.osym.gov.tr) gibi kurumların web sayfaları, eğitim kurumlarıyla ve mesleklerle ilgili bilgi almak için verilebilecek en güvenilir kaynaklardan bazılarıdır. Bazı kurumlar ya da gruplar tarafından hazırlanan pek çok farklı web sayfası da bu amaçla kullanılabilir. Özellikle İŞKUR'un sayfasından da yararlanarak hazırlanan meslekler rehberi (www.mesleklerrehberi.org) adlı bir sayfa oldukça kapsamlı görünmektedir.

3. MESLEK SEÇİMİNDE KARAR VERME

Karar verme, aslında, bir dizi seçenek arasından her bir seçeneğin getirdiği olumlu sonuçları (faydalar) ve olumsuz sonuçları (maliyet ya da zarar) karşılaştırmak suretiyle bir seçeneği bilinçli olarak tercih etmektir. Önce de belirtildiği gibi bir mesleğin ya da meslek alanının veya bir eğitim yolunun seçimi için arzularınızı, ilgi alanlarınızı ve yeteneklerinizi iyi bilmeniz çok önemlidir. Bunun için meslek dünyası hakkında mümkün olduğu kadar çok bilgi toplamalısınız. *Kararınızı ise bir danışma gördükten ya da teste tabi tutulduktan sonra vermelisiniz.*

Meslek Seçerken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

3.1. İlgi alanlarınızı, yeteneklerinizi, mesleki değerleri ve nelerin sizi mutlu ettiğini analiz edin, sonra da buna uygun bir meslek bulmaya çalışın. Güçlü yönlerinizi değerlendirebileceğiniz bir meslek tespit edin. İlgi, yetenek, değerler envanteri vd. envanter testleri bu konuda yol gösterici olabilir.

3.2. İş piyasasını inceleyin, büyüyen, yeni gelişen iş kollarını tercih edin ancak karar verirken iş piyasasının durumu karar vermeniz için tek etmen olmasın.

3.3. “Asıl istediğim bu değil ama idare ederim” diyerek ikinci ya da üçüncü iş tercihinize yönelmeyin! Meslek seçimi yaparken sabırsız davranan ya da kolaya kaçan kişiler, karşılarına ilk çıkan fırsatta “asıl aradığım bu değil ama idare ederim” tuzağına düştü mü, eninde sonunda mutsuz oluyorlar. Size, uygun mesleği tespit etmek için gereken zamanı ayırın, çabayı gösterin.

3.4. “Mahalle baskısına” yenik düşüp meslek seçimi yapmayın! Unutmayın ki bu meslekle yaşayacak olan SİZSİNİZ! Sizi siz yapan mizacınız, yetenekleriniz, hayat amacınız, doğuştan geliyor. Ancak büyürken gerçek benliğimiz, toplumun üzerimizdeki etkileri ve beklentileri altında eziliyor. İçimizden gelen çağrıya kulağımızı tıkıyor, hayatımıza dair kararlarımızı, çevremizden onay görmek ve prestij kazanmak için vermeye başlıyoruz. Kendi düşüncelerimiz veya inançlarımıza önem vermemeye başlıyoruz, öğretmenlerimizin, ailemizin veya diğer büyüklerimizin bize dikte ettiğini sorgulamaksızın yerine getiriyoruz.

Büyüklerimizin tecrübelerinden yararlanmak tavsiyelerini dinlemek şüphesiz ki çok önemli ancak unutmalısınız ki, sizler yarının büyüklerisiniz ve yapacağınız meslekle SİZ yaşayacaksınız. Yarın siz de tecrübeliler arasına katılacaksınız... Meslek seçiminizi yaparken, baskı altında kalmayın, mesleğinize kendiniz karar verin...

3.5. Seçmeyi düşündüğünüz mesleğin bölümünden mezun olan en az üç-dört kişiyle görüşün. Onların deneyimlerini dinlemek o bölümü seçme kararınızı çok etkileyecektir. Örneğin eczacı olmak istiyorsanız bir eczacıdan bu konuda yardım alabilirsiniz. Ya da diyelim ki, ilaç şirketlerinde mükemmellik yapmak istiyorsunuz bunun için birkaç farklı şirkette çalışan mezunla konuşun.

Onlara Neler Sormalısınız?

- Bugün yaptıkların mezun olurken ki beklentilerine, hayallerine uydu mu?
- İşin hangi yönlerinden memnunsun, hangi yönlerinden değilsin?
- Çalışma şartlarından memnun musun? ücret, yan haklar, mesai saatleri?
- Bu hakları diğer şirketlere göre nasıl değerlendirilebilirsin?
- Yükselme olanaklarını nasıl buluyorsun? bu genelde mi böyle, yoksa çalıştığın işyerinde mi ?
- Kendini geliştirmen için önüne nasıl imkanlar çıkıyor?
- Şansın olsa kariyer yolunu değiştirir misin?
- Bu alanı bana tavsiye eder misin?
- Bu alanda çalışmak istesem, ne tür özellikler beni öne çıkarır?
- Hangi üniversitede bu bölümün daha güçlü olduğunu düşünüyorsun?

3.6. Üniversite ve Bölüm Seçerken Aşağıdaki Soruları Cevaplamaya Çalışın

Tablo 7: Üniversite ve Bölüm Seçerken Cevaplanması Gereken Sorular

SORULAR	CEVAPLAR
<i>KENDİNİZLE İLGİLİ</i>	
1. Neyi seviyorum?	
2. Hangi konuda iyiyim?	
3. Neyle ilgileniyorum?	
4. Benim için neler önemli?	
5. Bütün bir gün ne yapabilirim?	
<i>BÖLÜM VE KARİYERLE İLGİLİ</i>	
1. Ne kadar sürede mezun olabilirim?	
2. İyi bir dereceleyle bitirmek bu iş için ne kadar önemli olacak?	
3. Hangi dersleri almalıyım?	
4. Mezun olunca nasıl bir iş bulabilirim?	
5. İleride başka işlere dönebilir miyim?	
6. Gelecekte hala önemli olacak mı?	
<i>ÜNİVERSİTE LE İLGİLİ</i>	
1. İstedğim iyi üniversitelerde bu bölüm var mı?	
2. Üniversiteden başka neler bekliyorum?	
3. Üniversite esnek mi? Bölümler arasında geçiş kolay mı?	
4. Sosyal olarak da desteklenecek miyim?	
5. Üniversite kariyer planlamama da destek olabiliyor mu?	
6. Mezunları hangi yerlere gelmiş?	
7. Yabancı dil, kültürel dersler, spor gibi alanlarda fırsatlar var mı?	
<i>GERÇEK YAŞAMLA KONTROL</i>	
1. Başlangıç maaşı olarak ne öngörüyorum?	
2. Deneyim kazanmam ne kadar önemli olacak?	
3. Bu işi yapan kimlere danışabilirim?	
4. Bir alanda uzmanlaşmam (örneğin ihtisas veya yüksek lisans yapmam) şart olacak mı?	
5. Staj yeri kolay bulunur mu?	

Kaynak: İdil Türkmenoğlu Kariyer Planlama El Kitabı, 2014

3.7. Üniversite Seçerken 4 Alternatif Kural (İdil Türkmenoğlu Kariyer Planlama El Kitabı, 2014)

i. Tercihinizde en üstte yer alan veya yerleştirilmeniz olası görünen birkaç üniversite kampüsünü ziyaret etmiş olmalısınız. İyi ya da kötü birçok şey göreceksiniz. Bu ziyaretleri mümkünse deneyimli büyüklerden biriyle yapın. Fazladan iki göz iki kulak, değerlendirmenize destek olur.

ii. Etkilenmeyin. Kız ya da erkek arkadaşınızın veya en iyi arkadaşınızın seçtiği yeri seçmek zorunda hissetmeyin. Çok pişman olabilirsiniz.

iii. Dedikodularla karar vermeyin. Her üniversite hakkında öyle ya da böyle laflar dönüyor olabilir. “okuması çok kolaymış”, “en iyi hocaları almış” vs. sadece önyargularınıza katkıda bulunur. Gidin yerinde görün, idareye sorun, mezunlarla konuşun.

iv. Görünen maliyeti yüzünden bir üniversiteyi listenizden silmeyin. Finansman olanaklarını araştırın. Burs, yarı burs imkanlarını, ulaşım maliyetini, yurt koşullarını, uzaktaysa orada yaşama maliyetini, gidip gelme masraflarını, okulda çalışma imkanlarını, ders programının ağırlığının izin vereceği özel ders verme olasılığınızı gözden geçirin. Başka bir şehirdeki devlet üniversitesi, sizin şehrinizdeki bir vakıf üniversitesinden daha pahalıya gelebilir.

4. HEDEF OLUŞTURMA (NEREDE OLMAK İSTEDİĞİNİ TANIMLA)

Bu noktada bireyin aldığı karara dayalı olan bir hedefinin belirlenmesi beklenir. Hedef oluşturduktan sonra mesleki planlamaya geçilebilir. Eğitsel ve mesleki planlama, bireyin karar verdiği ve hedef olarak ortaya koyduğu eğitime ya da mesleğe ulaşmak için bireyin yapması gerekenlerle ilgilidir. Hedefler uzun ya da kısa vadeli olabilir. Hedef koymak demek, ulaşmak istediğin noktayı belirlemek demektir. Ardından o noktaya ne kadar zamanda nasıl gideceğini düşünmeli, hedefin mantıklı olup olmadığına karar vermelisin.

İyi Bir Planın ya da Hedefin Özellikleri;

4.1. Net olmalıdır. Örneğin” iyi bir gelecek istiyorum” gibi bir hedef açık, net, somut değildir.

4.2. Ölçülebilir olmalıdır. Başarılı olup olmadığımızı somut olarak anlayabilmeliyiz.

4.3. Ulaşılabilir olmalıdır. Çok uzaktaki, hayal düzeyindeki niyetler, hedef olamazlar.

4.4. Anında harekete geçirilebilir ve istenir olmalıdır.

4.5. Gerçekleştirilebilir olmalıdır. Örneğin kısa boylu, 30 yaşına gelmiş birisinin ünlü bir basketbolcu olma- yı planlaması ulaşılması çok zor bir hedeftir.

Öğrenciler, mesleki bir hedef belirlerken, hedeflerinin bu unsurlar açısından değerlendirip iyi bir hedef oluşturup oluşturmadıklarını anlayabilirler. Bazen hedefe ulaşamamanın nedenlerinden birisi de hedeflerin iyi oluşturulamaması olabilmektedir.

5. HEDEFLERİNİZE ULAŞMAK VE ULAŞMAK (KENDİNİ TANIMAYA DEVAM ET)

Şimdi hangi üniversitede ve bölümde okuyacağınızı biliyorsunuz. Bundan sonra atacağınız ilk adım söz konusu okulun eğitim kriterleri hakkında somut bilgiler toplamaktır. Bölüm seçerken kendinize sorduğunuz soruları bir daha yanıtlamalısınız...İlgi alanlarınız, kişiliğiniz, yeteneğiniz konularında düşünmelisiniz. Hangi seçmeli derslerle kendinizi donatabileceğinizi sürekli değerlendirmelisiniz. Yaz stajında farklı alanları denemeli, kariyer danışmanları ile konuşmaya devam etmeli, belki de part-time (yarı zamanlı) çalışmalısınız. İlgi duyduğunuz alanlarda iş ve staj, yoksa gönüllü deneyim kazanma peşinde olmalısınız. Okulun kariyer ofisinden, kariyer sitelerine, danışman şirketlerden kişisel kontaktlara kadar her kanalı kullanarak iş arama sürecini başlatma zamanıdır. Ne olursanız olun, uzmanlaşmanız gerekecek!

H. MESLEKİ EĞİLİM BELİRLEME ENVANTERLERİ

Meslek seçimini etkileyen etmenler çok sayıda ve değişik türlerdedir. Bunların herkesçe kabul edilebilecek geçerli bir listesi henüz yapılamamıştır. Ancak bilinen bireysel özelliklerin meslek seçiminde son derece belirleyici olduğudur. Bazı kişisel ve fiziksel özellikler, bazı meslekleri yapmak için daha uygun olabilmektedir. Bireyler kendi özelliklerine uyan bazı meslekleri yaptıklarında kendilerini daha verimli ve mutlu hissedebilmektedirler. Bazen de bireyler kendilerinden kaynaklanan farklı nedenlerle kendilerine hiç de uygun olmayan mesleki seçimler yapabilmektedirler.

Bu bölümde bireylerin meslek seçimi öncesi kendilerini daha iyi tanıyabilmelerine yardımcı olabilmek amacıyla ; **İlgi, yetenek** ve **değerler** envanterlerine yer verilmiştir.

a. İLGİ ALANLARI ENVANTERİ

Bazı psikologlar ilgiyi, bireyin bir ihtiyacını doyuran öğrenilmiş hoşlanma veya hoşlanmama duygusu olarak tanımlamaktadır. Korkut (2008) ilgiyi bireyin bir etkinliği yapmaktan hoşlanma/hoslanmama, bir etkinliği yapmayı sevip/ sevmeme olarak tanımlar. Örneğin eğer bir genç bilgisayar mühendisi olmak istiyorsa sayılarla ve verilerle uğraşmaktan hoşlanması gerekir. Aksi takdirde ne kadar yetenekli olursa olsun o işi yapmaktan hiç hoşlanmaz.

İlgileri ölçmede en çok başvurulan iki yöntemden birincisi envanter uygulamak, diğeri kişiye hangi alana ilgisi olduğunu sormaktır. Kişinin ifadesine bakarak fikir edinmek kolay bir yoldur. Ancak sadece bireyin beyanına göre yapılan tercihler ileride doyumsuzluklara yol açabilir (Kuzgun, 2000).

Harrington ve Feller (2004) kariyer planlaması ve danışmanlığında dünyada en sık kullanılan araçların ilgi envanterleri olduğunu belirtmişlerdir.

Günümüzde bu konulara verilen önem nedeniyle geliştirilmiş olan ilgi ya da ilgiyi kişilik değişkeniyle dolaylı olarak ölçen çok sayıda ölçek mevcuttur. Bu ölçeklerden biri(dünyada sık kullanılan) Kuder'in geliştirdiği "Mesleki Alan İlgi Envanteri diğeri de Holland'ın geliştirdiği Kendini Keşfetme Ölçeğidir. Aşağıda her iki ölçek ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

I. KUDER İLGİ ANLANI ENVANTERİ

AÇIKLAMA VE YORUMLAMA : Lise öğrencilerine uygulanır. Önerilen süre 90 dakikadır.

Kuder ilgi alanları tercihi envanteri, hoşlandıklarınız ve hoşlanmadıklarınız çerçevesinde ilgi alanlarınızı tespit etmek için hazırlanmıştır. İlgi alanınızı belirlemek, bu ilgi alanınıza uygun meslek veya meslekler seçmenizi ve bu mesleklerdeki çalışmalarınızda başarılı olmanızı sağlayacağı gibi geleceğe ait daha bilinçli planlar yapmanıza da yardımcı olacaktır.

Kuder ilgi alanları tercihi envanteri bir test değildir. Çünkü doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sizin hoşlandığınıza veya hoşlanmadığınıza dayanarak yaptığınız tercih ve işaretlemeler, doğru cevaplardır. Size, envanterde 3'er 3'er kümelenmiş (168 küme) ve numaralanmış 504 cümleler verilmektedir.

Her cümle bir etkinliği veya bir işi belirlemektedir.

Her kümedeki 3 cümleyi, dikkatle okuyarak bu cümlelerden en çok ve en az hoşlandıklarınızı tespit ediniz. Sonra cevap kağıdında her seçeneğin (cümlelerin) numarasının sağ ve sol tarafına konan harf veya harfleri kararınıza göre;

- En çok hoşlandığım: soru numarasının solundaki harf/harfler,
- En az hoşlandığım: soru numarasının sağındaki harf/harfleri kurşun kalemle çember içine alınız.

3 cümlelik her küme için mutlaka (en çok ve en az tercih edilen) 2 işaretleme yapmanız ve hiçbir kümeyi kesinlikle cevapsız bırakmamanız gerekir.

Durumun iyice kavratmak amacı ile aşağıda üç seçenekli bir küme örneği verilmiştir(tablo 8).

Tablo 8: Üç Seçenekli Bir Küme Örneği

Sorular Listesinde	Cevap Kağıdında		
	En Çok	Soru	En Az
16. Bir resim sergisini gezmek	X	16	Ⓟ
17. Kitaplıkta kitapları karıştırmak	Z	17	M
18. Bir müzeyi gezmek	Ⓟ	18	S

Tablo 8'e göre öğrencinin en çok hoşlandığı eylem “ Bir müzeyi gezmek” (18) en az hoşlandığı eylem ise 16. sorudaki “Bir resim sergisini gezmek” olmuştur. Böylece öğrenci 3 sorudan oluşan küme içinde en çok ve en az hoşlandıklarını işaretlemiş ve 17. cümle için herhangi bir işaret koymamıştır.

Envanterde 3' er 3' er gruplaşmış etkinliklerden(cümleler) bazıları hazırlık(ön bilgi) ve yetiştirmeyi gerektirmektedir. Bu gibi faaliyetler için kendinizi yetiştirmiş gibi düşünerek kararınızı veriniz ve işaretleme yapınız. Herhangi bir etkinliği sırf sizin için yeni ve alışmamış olduğu için seçmemelik etmeyiniz ve kümeleri cevapsız bırakmayınız.

Bazen bir kümeye giren her 3 etkinlikten aynı derecede hoşlanabilirsiniz. Yahut bunların hiçbirinden hoşlanmayabilirsiniz. Bu gibi hallerde de yine en çok ve en az hoşlandığınız 2 etkinliği tespit ederek işaretlemelisiniz.

Envanterde yer alan etkinliklerden bazıları sizce çok basit veya anlamsız olabilir. Buna rağmen yine en çok ve en az hoşlandığınız etkinlikleri işaretlemeniz gerekmektedir. Aksi takdirde bu envanterin uygulanmasından sizin için tam sonuç alınamaz. Herhangi bir küme etkinlik üzerinde gereğinden fazla vakit harcamayınız. O kümedeki etkinliklere ait ilk tepkilerinizi hemen işaretleyiniz. Ve öteki kümeye geçiniz hiçbir etkinlik hakkında başkalarından fikir sormayınız. Kendi düşünce ve hoşlanıp hoşlanmamanıza dayanmayan seçimlerin ve işaretlemelerin sizin için bir değeri yoktur.

Herhangi bir etkinlik için yaptığınız işaretlemeyi değiştirmek isterseniz ya işareti silgi ile iyice siliniz ya da değiştirecek olan işaretin üzerine bir çarpı işareti koyunuz. Sonra yeni seçtiğiniz etkinlik için işaretleme yapınız. Yaptığınız tercihleriniz gizli tutulacağından emin olabilirsiniz.

Artık envanterdeki etkinlikler hakkında tercihlerinizi yapmaya ve onları cevap kağıdında işaretlemeye başlayabilirsiniz. Başarılar dileriz.

KUDER İLĞİ ENVANTERİ

Tablo 9: Kuder İlgi Envanteri

1-) Seyahat ederken özellikle insanlara dikkat etmek.	10-) Kapalı salonda antrenman yapmak.
2-) Seyahat ederken özellikle manzaraya dikkat etmek.	11-) Balık tutmaya gitmek.
3-) Seyahat ederken özellikle tarladaki ürüne dikkat etmek.	12-) Futbol oynamak.
-----	-----
4-) Kör bir öğrenciye kitap okumak.	13-) Kütüphanede kitapları gözden geçirmek.
5-) Belli bir noktadan geçen taşıtları saymak.	14-) Büyük bir orkestranın provasında bulunmak.
6-) Halk oyunu tespit için yapılan incelemelerde mülakat yapmak.	15-) Bir akvaryumu seyretmek.
-----	-----
7-) Fuarda eğlence yerlerine gitmek.	16-) Tanınmış kimselerin imzalarını toplamak.
8-) Fuarda konserve gıda maddeleri teşhir eden pavyonu gezmek.	17-) Kelebek koleksiyonu yapmak.
9-) Fuarda çiftlik hayvanları teşhir edilen pavyonu gezmek.	18-) Çeşitli tahta cinslerinin koleksiyonunu yapmak.
-----	-----
	19-) Tanınmış tabloların bulunduğu bir resim sergisini gezmek.
	20-) Türlü taşıtları gösteren bir ulaştırma sergisini gezmek.
	21-) Laboratuvar aletlerine ait bir sergiyi gezmek.

- 22-) Sebze satmak.
23-) Piyanist olmak.
24-) Sebze yetiştirmek.

- 25-) Danslı bir toplantı hazırlayacak komitenin başkanı olmak.
26-) Toplantı salonunu dans için süslemek.
27-) Danslı toplantının davetiyelerini göndermek.

- 28-) Bir teknik müzeyi gezmek.
29-) Büyük bir reklam bürosunu gezmek.
30-) Daktiloların yapıldığı fabrikayı gezmek.

- 31-) Hasta bir adama kitap okumak.
32-) Bir köpeğe oyun öğretmek.
33-) İşlemeyen bir oyuncuğu açıp nasıl tamir edileceğine bakmak.

- 34-) Bir resim kursuna gitmek.
35-) Biyolojiye ait bir kursa gitmek.
36-) Maden işlerine ait bir kursa gitmek.

- 37-) Kuş kafesi yapmak.
38-) Kuşlar hakkında makaleler yazmak.
39-) Kuşların resmini yapmak

- 40-) Kırık bire dikiş makinesi ile uğraşmak.
41-) Piyano çalmak.
42-) İlgili çeken bir manzara resmi yapmak.

- 43-) İyi meyve yetiştirmeye ilişkin radyoda bir konferans dinlemek.
44-) Plastikten neler yapılacağına dair radyoda bir konferans dinlemek.
45-) Vahşi hayvanların resimlerinin nasıl çekileceğine ilişkin konferanslar dinlemek.

- 46-) Gazetede kişisel sorunlara yanıt veren sütunun yazarı olmak.
47-) Cins köpek yetiştirmek.
48-) Çeşitli ticari yazışmaların hangilerinin etkili olacağını araştırmak.

- 49-) Briç oyununda uzman olmak.
50-) Toprak aşınması (erozyon) uzmanı olmak.
51-) Afiş reklamları uzmanı olmak.

- 52-) Bir sinema stüdyosunu gezmek.
53-) Dağlık manzaraları ile ün yapmış bir milli parkı gezmek.
54-) Eski bir savaş alanını gezmek.

- 55-) Halk hizmetinde meşhur olmuş erkek ve kadınlar hakkında yazılanları okumak.
56-) İdeal dünya ile ilgili çeşitli yazarların yazılarını okumak.
57-) Bir ülkeye ilk yerleşenlerin hayatlarına ilişkin yazılar okumak.

- 58-) Kişiliklerini geliştirmelerinde insanlara öğüt vermek.
59-) Bir tabiat müzesi için nadir hayvanlar yakalamak.
60-) Bankada müşterilerin çeklerini paraya çevirmek.

- 61-) Modern hayatın sorunlarını tartışan bir gruba katılmak.
62-) Edebi eserleri tartışma kulübüne katılmak.
63-) Astronomi ile uğraşan bir amatör kulübe katılmak.

- 64-) Orta halli insanlarla bir ilişki kurmak.
65-) Garip kılıklı ve acayip fikirli insanlarla ilişki kurmak.
66-) Her şeye boş veren ve bundan dolayı dikkati çeken ,insanlarla ilişki kurmak.

- 67-) Yabancılara Türkçe dersi vermek.
68-) Tahvil ve hisse senedi satmak.
69-) Kaliteli bir noktada açşıbaşı olmak.

- 70-) Yeni çiçek çeşitleri geliştirmek.
71-) Çiçekçilere ait bir reklam kampanyası yönetmek.
72-) Bir çiçekçi dükkanında telefonla sipariş kabul etmek.

- 73-) Propaganda yönetimleri hakkında araştırma yapan gruba başkan olmak.
74-) Bir fakültede dekan olmak.
75-) Renkli fotoğraf işlerinde uzman olmak.

- 76-) Dünya tarihine ait resimler çizmek.
77-) Çekirdeksiz bir cins kiraz yetiştirmek.
78-) Tiyatro yarışmasında birinciliğı kazanan grubun yönetmeni olmak.

- 79-) Üniversite masraflarınızın bir kısmını laboratuvar-
da çalışarak kazanmak.
80-) Üniversite masraflarınızın bir kısmını büro işle-
rinde çalışarak kazanmak.
81-) Üniversite masraflarınızın bir kısmını bir orkest-
rada çalışarak kazanmak

- 82-) Kızılay'ın tarihini yazmak.
83-) Meşhur tarihi bir olayı aydınlatacak bilgileri top-
lamak.
84-) Müzikal bir komedi yazmak.

- 85-) Türkçe öğrenmek.
86-) Her türlü eşya satan bir mağazada telefonla bir sipariş almak.
87-) Halkın görüşlerini tespitile ilgili anketlerde kişile-
rin telefonla fikirlerini sormak.

88-) Bir büyük mağaza için toptan mal alan kimse olmak.

89-) Bir ticarethaneye iş için başvuranlarla mülakat yapmak.

90-) Bir sürünün güdücüsü olmak.

91-) Bir iş için eleman görevlendirme yetkilisi olmak.

92-) Vahşi hayvanlar hakkında makaleler yazmak.

93-) Bir gazetede kişisel tavsiyelerde bulunan sütunun yazarı olmak.

94-) Modern ticaret usulüyle ilgili kitaplar okumak.

95-) Başka milletlerin adetleri hakkında yazılmış eserler okumak.

96-) Modern çiftçilik usulleri hakkında eserler okumak.

97-) Kuzey Kutbunda bir meteoroloji istasyonunda çalışmak.

98-) Şehirdeki bir meteoroloji istasyonunda çalışmak.

99-) Dağlardaki bir meteoroloji istasyonunda çalışmak.

100-) Bilimsel bir araştırmayı yöneterek meşhur olmak.

101-) Sosyal yardım işlerinde çalışmakla meşhur olmak.

102-) Edebiyat eleştircisi olarak meşhur olmak.

103-) Bir piyesin sahne dekorlarını çizmek.

104-) Yeni bir diş macununun kimyasal analizini yapmak.

105-) Ev kadınları için ev eşyalarının onarımına ilişkin makaleler yazmak.

106-) Yardım için başvuran ihtiyaç sahipleri ile mülakat yapmak.

107-) Çeşitli ticari yazışma usullerini deneyerek en etkilisini bulmak.

108-) Büro işlerini modernleştirecek usullerin gelişmesinde çalışmak.

109-) Bir gazetede mali haberlerin yayımcılığını yapmak.

110-) Daha hafif ve dayanıklı bir maden geliştirmede çalışmak.

111-) Fabrika işçileri için örnek yerleşme merkezini yönetmek.

112-) Bir güzel sanatlar müzesini gezmek.

113-) Fakir semtlerdeki bir dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirme yerini, parkını gezmek.

114-) Meşhur bir tıp araştırma merkezini gezmek.

115-) Bir kurumda iyi çalışmayan işçilerin işlerine son vermekle sorumlu olmak.

116-) Bir kurumda iyi çalışmayan işçilerle konuşmakla sorumlu olmak.

117-) Bir kurumda yeni işçiler almakla sorumlu olmak.

118-) Bir argo sözlüğü derlemek.

119-) Yaz nezlesinin tedavisini keşfetmek.

120-) Bir ticarethanede geliştirilmiş büro usullerini uygulamak.

121-) Dramın tarihi hakkında yazılmış kitaplar okumak.

122-) İlk müzik formları hakkında eserler okumak.

123-) Dilin davranış üzerindeki etkisine ilişkin deneyler hakkındaki yazıları okumak.

124-) Piyasadaki yeni maddeler üzerinde kimyasal analizler yapmak.

125-) Suni bir ciğerin geliştirilmesinde etkili olmak.

126-) Ticaret koşullarını gösteren grafikler hazırlamak.

127-) Otomobillere el ilanları yapıştırmak.

128-) Çeşitli saatlerde köşe başından geçen otomobilleri saymak.

129-) Köşe başında trafiği idare etmek.

130-) Sakat çocuklara jimnastik yaptırmak.

131-) Pazarda satmak üzere sebze yetiştirmek.

132-) Sepet yapmayı ve dokumacılığı öğrenmek.

133-) Bir hayır kurumu için para toplamak.

134-) Hayır kurumlarına para toplama kampanyasına ait günlük raporlar yazmak.

135-) Hayır kurumlarına yardım paraları geldikçe bunları deftere işlemek.

136-) Büyük bir düğünün hazırlıklarını yönetmek.

137-) Büyük bir düğünün davetiyelerini adreslerine postalamak.

138-) Büyük bir düğün hakkında haber yazmak.

139-) Romanlar yazmak.

140-) Müzik psikolojisi üzerine araştırma yapmak.

141-) Çömlekçilik yapmak.

142-) Çeşitli satış yöntemlerinin etkinlikleri hakkında araştırmalar yapmak.

143-) Postanede mektupları tasnif etmek.

144-) Tavuk yetiştirmek.

145-) Günlük olaylar hakkında bir sütunda yazı yazmak.

146-) Kimyada herkesin anlayacağı konuşmalar yapmak.

147-) Mesleklerini seçmede gençlere yardım etmek.

148-) İşlerinize ilişkin kararları çoğunlukla sizin için verecek güvendiğiniz birini bulmak.
149-) İşlerinize ilişkin kararları ara sıra sizin için verecek güvendiğiniz birini bulmak.
150-) Bütün kararlarınızı kendi kendinize vermek.

151-) Büyük bir mağazada bir kısmın şefi olmak.
152-) Televizyon üzerinde araştırmalar yapmak.
153-) Bir hayır kurumunda eğlence ve dinlenme kolunun başkanı olmak.

154-) Bir kurumda çalışan daktiloların şefi olmak.
155-) İş için başvurmuş insanlarla mülakat yapmak.
156-) Özel sekreter olmak.

157-) Çizgi resim ile hikaye yazmak.
158-) Elektrikle işleyen ev eşyası hakkında reklamlar yazmak.
159-) Küçük bir çiftlik işletmek.

160-) Hazırlamasını bilmediğimiz bir tatlıyı denemek.
161-) Çocuklara hikayeler anlatmak.
162-) Sulu boya resim yapmak.

163-) Kimya araştırmaları yapmak.
164-) İş için başvuranlarla mülakat yapmak.
165-) Günün önemli olayları hakkında bir gazeteye hikayeler yazmak.

166-) İlgili çekici bir manzaranın kurşun kalemle resmi ni çizmek.
167-) Oyuncak kayıklara en uygun yelkenleri takmayı denemek.
168-) Belli bir yazarın stilini taklit ederek bir yazı yazmak.

169-) Amatör bir temsil için bilet satmak.
170-) Temsile ait programları ve biletleri hazırlamak.
171-) Temsilin para hesabını tutmak.

172-) Yeni bir çamaşır makinesinin kaç mal olacağını tespit etmek.
173-) Çamaşır makinesi yapacak bir fabrikayı desteklemeleri için sermaye sahiplerini ikna etmek.
174-) Halka çamaşır makinesinin nasıl kullanılacağını öğretmek.

175-) Halk oyunu tespiti ilişkin bir anketin sonuçlarını organize etmek.
176-) Bir gazeteye baş makale yazmak.
177-) Fakir çocuklara ilişkin bir kampta el işi ve sanat öğretmek

178-) Türlü hastalıkların nedenleri hakkındaki yazıları okumak.
179-) Endüstrideki liderlerin başarıya nasıl ulaştıkları hakkındaki yazıları okumak.
180-) Hayvanların nasıl yetiştirildiği hakkındaki yazılar okumak.

181-) Tanımadığım insanların çok olduğu toplantıya gitmek.
182-) Tanıdığım insanların çok olduğu toplantıya gitmek.
183-) Tanıdıklarınla tanımadıklarının sayılarının eşit olduğu bir toplantıya gitmek.

184-) Güzel sanatlarla ilgili malzeme satmak.
185-) Çiçekçiler için tohum satmak.
186-) Bilim adamları için beyaz fareler yetiştirmek.

187-) Laboratuvar deneyleri yapmak.
188-) Mobilya yapmak.
189-) Sigorta satıcılığı yapmak.

190-) Postanede paketleri tartmak ve yapılandırılacak pul miktarını tespit etmek.
191-) Yayımlanmak üzere verilmiş yazıları okumak.
192-) Nasıl geliştirilebileceklerini bulmak için yeni otomobiller denemek.

193-) Değerli taşları şekillendirme ve yontma uzmanı olmak.
194-) Kauçuğun yerini alabilecek bir madde geliştirmek için araştırmalar yapmak.
195-) Bir radyo müzik yorumcusu olmak.

196-) Bir hastaya odasında yardım etmek.
197-) Müzik aletleri satmak.
198-) Ev eşya ve aletlerini tamir etmek.

199-) Çiçek saksısı modelleri çizmek.
200-) Çiçek saksısı yapan atölyelerde ustabaşı olmak.
201-) Çiçek saksısı yapımında daha verimli bir yöntem üzerinde çalışmak.

202-) Bir lokantada müşterilerin hesaplarını tespit etmek.
203-) Çocuklara model uçaklar yapmasını öğretmek.
204-) Tıbbi araştırmalar yapan bir bilginin kayıtlarını tutmak.

205-) Fakir çocuklara ait bir oyun alanını yönetmek.
206-) Lokantada aşçılık yapmak.
207-) Kimyasal maddeleri satmak.

208-) Ağaç işlerinde kullanılan aletleri en iyi tasnifle bir araya getirmek.
209-) Sevdiğim güzel tabloların resimlerini keserek albüm yapmak.
210-) Kaza anında kullanılmak üzere ilkyardım kutusu hazırlamak.

211-) Amatörlerin oynadığı bir tiyatro oyununu yönetmek.
212-) Bir tiyatro oyunu için program ve biletler bastırmak.
213-) Tiyatro oyunu yazmak.

214-) Çoğu zaman sizi yenen birisiyle dama oynamak.
215-) Hemen hemen sizi hiç sevmeyen birisiyle dama oynamak.
216-) Aşağı yukarı sizin ayarınızda birisiyle dama oynamak.

217-) Yeni bir bulaşık makinesine ait reklam broşürü hazırlamak.
218-) Bulaşık makinesinin maliyet hesabını çıkarmak.
219-) Bulaşık makineleri satmak.

220-) Bir gazetede mahalli dedikodu sütununda yazı yazmak.
221-) Bir gazetede okuyuculara öğüt veren sütunda yazı yazmak.
222-) Bir gazetede bahçe işlerine ait sütunda yazı yazmak.

223-) Kaşif olmak.
224-) Desinatör olmak.
225-) Mucit olmak.

226-) Kiraz toplamak.
227-) Bir çiftlikte traktör kullanmak.
228-) Bir kimya laboratuvarında çalışmak.

229-) Toplum önünde konuşma dersi almak.
230-) Sosyoloji çalışmak.
231-) Hikaye yazmayı öğrenmek.

232-) Hesap makinesini kullanmak.
233-) Hesap makinelerinin parçalarını birleştirmek.
234-) Hesap makinelerini satmak.

235-) Sandal (kayık) yapmak.
236-) İşçilerle işverenler arasındaki anlaşmazlıkları çözmek.
237-) Müzik eseri bestelemek.

238-) Memlekette en başarılı traktör satıcısı olmak.
239-) Sorumlu muhasip olmak.
240-) Vergi konusunda otorite olmak.

241-) Büro işlerinin daha iyi yapılması için yeni usuller geliştirmek.
242-) Hasta bakıcısı olmak.
243-) Yeni pasta,kek vb. çeşitleri için geliştirilmiş tarifeler hazırlamak

---

244-) Bozulan bir elektrik ütüsünün tamirini yapmak.
245-) Şöminede ateş yakmak.
246-) Yazı makinesi ile bir ahbaba mektup yazmak.

247-) Bir müzik mağazasını yönetmek.
248-) Binalar için planlar çizmek.
249-) Çeşitli toplumların toplumsal koşullarını incelemek.

250-) Oyuncak bir otomobilin nasıl işlediğini anlamak için parçalara ayırmak.
251-) Dama oynamak.
252-) Satranç oynamak.

253-) Büyük bir işyerinin defterlerini tutmak.
254-) Yeni çiçek cinsleri geliştirmek.
255-) Kişisel sorunları hakkında insanlara danışman olmak.

256-) Balık tutarak hayatını kazanmak.
257-) Ormanlarda kesilecek ağaçları ayırmak.
258-) Bir fabrikada otomobilleri boyamak.

259-) Sosyal yardım işleri için ev ev dolaşmak.
260-) Tanınmış bir kimsenin özel sekreteri olmak.
261-) Bir basımevinin reklamlarını hazırlamak.

262-) Bir dergiye gerçek hikaye yazmak.
263-) Kümes hayvanlarının yetiştirilmesi hakkında bir makale yazmak.
264-) İlk yardım yöntemleri hakkında bir makale yazmak.

265-) Lokantada garsonluk etmek.
266-) Bir şehrin telefon rehberinde bir listeye göre adresler almak.
267-) Hasta insanlara bakmak.

268-) Kilden model yapmak.
269-) İnsanları ikna etmenin psikolojisine dair bir makale yazmak.
270-) Bir amatör tiyatro oyununda suflörlük etmek.

271-) Doktor olmak.
272-) Heykeltıraş olmak.
273-) Gazeteci olmak.

274-) Yeni bir yazı makinesi hakkında yazılı sorulara cevap vermek.
275-) Yazı makinesi satışına ilişkin bilgiler toplamak.
276-) Müşteriler için yazı makinelerini bakımlı tutmak

277-) Harpte kullanılan propaganda yöntemlerini incelemek.
278-) Bürolardaki verimlilik sistemleri üzerinde inceleme yapmak.
279-) Memleketimize göçmenlerle ilgili inceleme yapmak.

280-) Bir raporun müsveddesindeki hataları aramak.
281-) Bulaşık yıkamak.
282-) Yemek pişirmek.

283-) Mimarlık üzerine ders vermek.
284-) Bir dergi için reklam ilanları toplamak.
285-) Saat tamir etmek.

286-) Yemek pişirmek.
287-) Kırık bir oyuncuğu yapıştırmak.
288-) Şampuanla birinin başını yıkamak.

289-) Nadir hayvanları bulmak için geziye çıkmak.
290-) Mahalli salgın hastalıkları ile savaş için geziye çıkmak.
291-) Sosyal yardım işlerinde çalışmak.

292-) Bir portre ressamı olmak.
293-) Depremlerin sebepleri üzerinde araştırmalar düzenlemek.
294-) Makine mühendisi olmak.

295-) Sosyal yardımla geçinenlerin bütçelerini yapmada yol göstermek.
296-) Kütüphanedeki kitaplara uygun etiketler yapıştırmak.
297-) Ağaç bakımında uzman olmak.

298-) Mağazada satıcılık yapmak.
299-) Bir hayvan yetiştirme çiftliğinde çalışmak.
300-) Bir yayınevinde çalışmak.

301-) Bir matematik profesörü olmak.
302-) Büyük bir üniversitenin halkla ilişkiler kısmını yönetmek.
303-) Bir yabancı dil profesörü olmak.

304-) Ticaret mektupları yazmasını öğreten bir kursa gitmek.
305-) Matbaacılık öğreten bir kursa gitmek.
306-) Satış yöntemlerini öğreten bir kursa gitmek.

307-) Evler için planlar çizmek.
308-) Yeni bir yerleşme merkezi için reklamlar yazmak.
309-) Ev inşaatlarında yeni fikirler hakkında makaleler yazmak.

310-) Taksitle pahalı bir mal almak.
311-) Bir mal almak için bir arkadaştan borç almak.
312-) Bir malı peşin alacak para biriktirmek.

313-) Mobilya süslemeciliği ile uğraşmak.
314-) Şeker pancarı tarlasındaki işçileri denetlemek.
315-) Hindi yetiştirmek.

316-) Gençlere meslek seçiminde yardım etmek.
317-) Yeni kumaş desenleri çizmek.
318-) Kitap ve dergilerin kaçta basılacağına dair tahminler yapmak.

319-) Bir el dokuma tezgahı yapmak.
320-) İş alanındaki eğilimleri tahmin için matematik formüller çıkarmak.
321-) Gençlerin dinsel tutumlarını tespit için anket yapmak.

322-) Tanınmış bir kimsenin büstünü yapmak.
323-) Mallara satıcılara nasıl fiyat konduğuna ilişkin bir makale yazmak.
324-) Bir radyo programı için programın şarkısını bestelemek.

325-) Kooperatifte satılacak malları, en iyisini tespit için denemek.
326-) Büyük bir işyerinin duyurma işlerini yönetmek.
327-) Hesap makinelerinin bakımlı olmasını sağlamak.

328-) Size arkadaş muamelesini yapan insanlara sahip olmak.
329-) Size üstün bir adam muamelesi yapan insanlara sahip olmak.
330-) Size hiç aldırış etmeyen insanlara sahip olmak.

331-) Müzik öğretmeni olmak.
332-) Reklam şirketi hesabına çalışan bir ressam olmak.
333-) Şakaları gülünç yapanın ne olduğu üzerinde araştırma yapmak.

334-) Bir hasta için alışverişe çıkmak.
335-) Bir hasta için dama takımı yapmak.
336-) Bir hastaya kitap okumak.

337-) Bir hastanede ilkyardımda yardımcı olmak.
338-) Bir çiçekçi dükkanında çiçek satmak.
339-) Özel sekreter olmak.

340-) Bir gazetenin mali sütununun yazarı olmak.
341-) Büyük bir çiftlik meydana getirmek.
342-) Emlak alıp satmak.

343-) Sağır insanlara bakmak.
344-) İstatistik tablolarına göre grafikler çizmek.
345-) Bir mağazada memur olmak.

346-) Yazar olmak.
347-) Duvar ilanları otoritesi olmak.
348-) Din adamı olmak.

349-) Yüksek gelir getiren sevdiğiniz bir işe sahip olmak.
350-) Az gelir getiren sevdiğiniz bir işe sahip olmak.
351-) Yüksek gelir getiren sevmediğiniz bir işe sahip olmak.

352-) Yardımla geçinenlere sağlıklarını nasıl koruyacaklarını öğretmek.
353-) Gazeteye bir konuyu savunan bir makale yazmak.
354-) Bir sanat eserleri mağazası işletmek.

355-) Bir bakanın sekreteri olmak.
356-) Çocuklara modelaj ve resim yapmayı öğretmek.
357-) Bir sanat dergisine makale yazmak.

358-) Elbiselerinizi kendi kendinize seçmek.
359-) Elbiselerinizi seçerken başkalarının da fikrini almak.
360-) Elbiselerinizi başka birine seçtirmek.

361-) Köprüler için planlar çizmek.
362-) Birçok zihin aritmetiği gerektiren iş yapmak.
363-) Büro işi yapmak.

364-) Bayram tebrik kartlarının basılmasını denetlemek.
365-) Tebrik kartlarının kaç mal olacağını tespit etmek.
366-) Tebrik kartlarının resimlerini çizmek.

367-) Kırık bir kilidi, bozukluğunu anlamak için parçalara ayırmak.
368-) Bir raporun hataları olup olmadığını kontrol etmek.
369-) Sütunlarca rakamı toplamak.

370-) Biri tarafından kendinizi budala yerine koydurma.
371-) Başka birini budala yerine koydurma.
372-) Hiç kimseyi budala yerine koymama.

373-) Psikolog olmak.
374-) Köprülerin temel atımını denetleme.
375-) Saha düzenleme mimarı olma.

376-) Akıl hastalıklarının nedenlerini inceleme.
377-) Müzik kompozisyonu üzerinde çalışmak.
378-) Stenografi çalışmak.

379-) Treleybüs yönetmek.
380-) Fener bekçisi olmak.
381-) Demiryolu geçidinde bekçi olmak.

382-) Reklam yazmak.
383-) Genel bir halk kütüphanesini yönetmek.
384-) Bir gazete çıkarmak

385-) Maliyet hesapları üzerine kurs görmek.
386-) Satış yöntemleri üzerine kurs görmek.
387-) İş mektupları üzerine kurs görmek.

388-) Bir oyun yazmak.
389-) Bir oyun için bilet satmakla uğraşmak.
390-) Bir oyunun elbise,dekor vb. işleriyle demirbaş işlerini yürütmek

---

391-) Tanınmış adamların karikatürlerini çizmek.
392-) Tanınmış adamların portrelerini yapmak.
393-) Manzara resimleri yapmak.

394-) Dergiler için resimler çizmek.
395-) Dergiler için makaleler yazmak.
396-) Bir derginin satış müdürü olmak.

397-) Zenginlere özgü bir yazlıkta kalmak.
398-) Kamplar kurmak üzere geziye çıkmak.
399-) İssiz yollardan geçen bir geziye çıkmak.

400-) Tanınmış bir tiyatro eleştirmeni ile birlikte yaşamak.
401-) Sosyal yardım işlerinde tanınmış biriyle birlikte yaşamak.
402-) Tanınmış bir sanatçıyla birlikte yaşamak.

403-) Boş zaman merakları üzerine makaleler yazmak.
404-) Hayat pahalılığı üzerine istatistik tabloları düzenlemek.
405-) Eski mobilyaları tamir etmek ve cilalamak.

406-) Çocuk kitaplarının baskı provalarını okumak.
407) Çocuklara masallar anlatmak.
408-) Çocuk oyuncakları yapmak.

409-) Bir beden eğitimi kursu görmek.
410-) Bir atölye kursu görmek.
411-) Bir matematik kursu görmek.

412-) Bir piyano akortçusu olmak.
413-) Bir okulda öğretmen olmak.
414-) Bir dişi olmak.

415-) Mahkemede bir stenograf olmak.
416-) Tanınmış bir piyanistin işlerini yönetmek.
417-) Meslek seçimine yardım eden psikolog olmak

418-) Bir tabiat müzesini gezmek.
419-) Bir uçak fabrikasını gezmek.
420-) Bir şehrin gecekondu mahallelerini gezmek.

421-) Dergide çıkacak olan hikayelerin resimlerini çizmek.
422-) Sığır yetiştirmek.
423-) Piyasa için meyve yetiştirmek.

424-) Otelde oda hizmetinde çalışmak.
425-) Lokantada kirli tabakları taşıma işlerinde çalışmak.
426-) Bir adada yalnız başına yaşamak.

427-) Kamplar kurmak üzere geziye çıkanlara kılavuzluk etmek.
428-) Kamp malzeme ve eşyalarının modellerini çizmek.
429-) Kamp malzeme ve eşyaları satmak.

430-) Hayat sigortası satıcılığı yapmak.
431-) Dergilere hikayeler yazmak.
432-) Büyük bir parkta bahçıvanbaşı olmak.

433-) Alçak gönüllü olarak tanınmak.
434-) Güvenilir biri olarak tanınmak.
435-) Dünyayı umursamayan biri olarak tanınmak.

436-) Aritmetik öğretmek.
437-) Körler için kılavuz köpek yetiştirmek.
438-) Tanınmış bir bilim adamının sekreteri olmak.

439-) Modern müzik kursu görmek.
440-) Modern roman kursu görmek.
441-) Modern resim kursu görmek.

442-) Dik başlı olarak tanınmak.
443-) Açık fikirli olarak tanınmak.
444-) Zeki olarak tanınmak.

445-) Orkestra şefi olmak.
446-) Büyük bir büronun yöneticisi olmak.
447-) Gecekonduları önleme ve kaldırma projelerini yürütmek.

448-) Çiçekler yetiştirmek.
449) Bir teksir makinesini çalıştırmak.
450-) Bir mağazanın fatura hesaplarını yapmak.

451-) Bir milli parkta ziyaretçilere kılavuzluk yapmak.
452-) Süs eşyası yapmak.
453-) Orkestra için müzik hazırlamak.

454-) Telefon santralinde çalışmak.
455-) Plastik bloklarla kitap dayanakları yapmak.
456-) Çocuklara oyunlar öğretmek.

457-) Kırılmış bir ütü tahtasını onarmak.
458-) Bulaşık yıkamak.
459-) Bir odayı derleyip toparlamak.

460-) Dolap yapmayı öğretmek.
461-) Bir gazetenin baskı provalarını okumak.
462-) Dış ülkelere şark halıları satmak.

463-) Özel sekreter olmak.
464-) Muhasebeci olmak.
465-) Bir firmanın satış temsilcisi olmak.

466-) Patinajla figürler yapmak.
467-) Cirit oynamak.
468-) Dağlara tırmanmak.

469-) Bir masada sürekli görev yapmak.
470-) Bir çiftlikte çalışmak.
471-) Ev ev dolaşarak satıcılık yapmak.

472-) Bir çikolata fabrikasında çalışmak.
473-) Arıcılık yapmak.
474-) Göz muayenesi yapmak.

475-) Bir çiftçi olmak.
476-) Bir tren kondüktörü olmak.
477-) Bir büro memuru olmak.

478-) Büro işi yapmak.
479-) Türk edebiyatı okumak.
480-) Resim ve müziğe ait sanat malzemeleri satmak.

481-) Muhasebe yöntemleri çalışmak.
482-) Sulama yöntemleri çalışmak.
483-) Stenografi çalışmak.

484-) Posta dağıtmak.
485-) Çöpleri toplamak.
486-) Postanede mektupları ayırmak.

487-) Bir şair olmak.
488-) Bir sanatçı olmak.
489-) Sosyal hizmet uzmanı olmak.

490-) Matematik bulmacaları ile uğraşmak.
491-) Dama oynamak.
492-) Mekanik bulmacalarla uğraşmak.

493-) Gazete çıkarmaya başlamak.
494-) Güzel sanatlar okulu açmak.
495-) Orkestra kurmak.

496-) Dost edinmek.
497-) Saygın ve yetki sahibi olmak.
498-) Şöhret sahibi olmak.

499-) Bir makineci olmak.
500-) Bir mimar olmak.
501-) Bir kimyacı olmak.

502-) Kitap ciltlemek.
503-) Hasta çocuklara bakmak.
504-) Mektup daktilo etmek.

KUDER HAKKINDA KISA BİLGİ

Amaç	Meslekleri belirlemek amacıyla kullanılır.
Ölçtüğü davranış/Nitelik	Mesleki ilgi ve tercihler
Asıl formu	İngilizce (Kuder Preference Record, Vocational Form CH)
Geliştirenler	G.F. Kuder
Türkçe Formu	Kuder İlgi Alanları Tercihî Envanteri (Mesleki Form CH)
Türkçe'ye Uyarlayan	Prof. Dr. Süleyman Çetin ÖZOĞLU
Ölçek Türü	Kağıt-kalem testi: Birey/ Grup olarak uygulanabilir

KUDER İLĞİ ENVANTERİ CEVAP FORMU

Tablo 10: Kuder İlgi Envanteri Cevap Formu

En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az
V	1	VO	M	31	A	H	61	C	M	91	O	M	121	CG
OV	2	M	M	32	A	M	62	CH	O	92	M	G	122	C
O	3	V	A	33	M	C	63	H	M	93	O	C	123	G
H	4	BD	E	34	AC	V	64	M	M	94	O	C	124	K
B	5	DH	C	35	AE	M	65	V	O	95	M	C	125	M
D	6	BH	A	36	CE	V	66	M	O	96	M	K	126	C
V	7	O	M	37	E	H	67	D	O	97	V	D	127	M
M	8	VO	M	38	E	D	68	H	V	98	VO	M	128	D
OV	9	V	E	39	M	M	69	DH	OV	99	M	M	129	D
M	10	O	A	40	EG	M	70	DK	C	100	FH	M	130	O
O	11	M	C	41	AE	D	71	K	H	101	CF	O	131	M
M	12	O	E	42	AG	K	72	D	F	102	CH	M	132	O
F	13	M	O	43	M	D	73	D	M	103	C	D	133	FK
M	14	F	M	44	O	M	74	DE	C	104	M	F	134	DK
M	15	F	O	45	M	E	75	D	M	105	C	K	135	DF
M	16	O	M	46	O	E	76	C	H	106	K	M	136	FK
O	17	M	O	47	M	C	77	E	M	107	HK	K	137	F
O	18	M	M	48	O	M	78	CE	K	108	H	F	138	K
M	19	C	M	49	OD	C	79	GK	K	109	CH	F	139	M
M	20	C	O	50	D	K	80	CG	C	110	HK	M	140	F
C	21	M	D	51	O	C	81	CK	H	111	CK	M	141	F
D	22	OG	M	52	O	M	82	CG	M	112	CH	D	142	OK
G	23	OD	O	53	M	C	83	G	H	113	C	K	143	OD
O	24	DG	O	54	M	G	84	C	C	114	H	O	144	DK
M	25	K	M	55	O	F	85	DK	M	115	V	F	145	CH
M	26	K	M	56	O	K	86	DF	V	116	M	C	146	FH
K	27	M	O	57	M	D	87	FK	V	117	M	H	147	CF
C	28	AD	M	58	OCK	M	88	O	M	118	CHK	M	148	V
D	29	AC	CO	59	K	M	89	O	HC	119	K	V	149	M
A	30	CD	K	60	OC	O	90	M	K	120	CH	V	150	M

En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az
KD	151	CH	G	195	G	B	239	AD	E	283	AD	BA	327	M
C	152	DHK	H	196	ADG	B	240	AD	D	284	AE	V	328	M
H	153	CDK	GD	197	AH	K	241	H	A	285	DE	M	329	V
M	154	DK	A	198	DGH	H	242	K	M	286	A	M	330	V
D	155	K	E	199	CD	M	243	HK	A	287	M	G	331	E
K	156	D	D	200	CE	A	244	K	M	288	A	E	332	C
E	157	OD	C	201	DE	M	245	AK	C	289	H	M	333	EC
D	158	OE	K	202	AC	K	246	A	HC	290	M	M	334	A
O	159	DE	A	203	CK	G	247	AH	H	291	C	A	335	M
C	160	EH	KC	204	A	A	248	GH	E	292	AC	M	336	A
H	161	CE	HV	205	C	H	249	AG	C	293	AE	H	337	OK
E	162	CH	M	206	CH	A	250	M	A	294	CE	D	338	HK
C	163	K	CV	207	H	M	251	A	KB	295	OK	KD	339	H
K	164	C	A	208	M	M	252	A	K	296	OBH	FB	340	OD
M	165	CK	M	209	A	KB	253	OH	O	297	BHK	O	341	BDF
E	166	AC	M	210	A	O	254	BHK	KD	298	M	D	342	OBF
CA	167	E	M	211	FK	H	255	OBK	M	299	DK	H	343	BD
M	168	ACE	K	212	F	O	256	V	K	300	D	B	344	DH
D	169	B	F	213	K	O	257	M	B	301	D	D	345	BH
M	170	BD	M	214	V	M	258	VO	D	302	B	F	346	DH
B	171	D	M	215	V	H	259	DK	M	303	BD	D	347	FH
B	172	DH	V	216	M	K	260	DK	M	304	D	H	348	DF
D	173	BH	D	217	B	D	261	HK	M	305	DK	V	349	M
H	174	BD	B	218	D	M	262	O	D	306	K	M	350	M
KB	175	FH	D	219	B	O	263	M	M	307	D	M	351	V
F	176	BHK	M	220	O	M	264	O	D	308	M	H	352	EF
H	177	BFK	M	221	O	M	265	K	M	309	D	F	353	EH
H	178	OD	O	222	M	K	266	M	M	310	V	E	354	FH
D	179	VOH	O	223	C	M	267	K	M	311	V	K	355	EFK
O	180	VDH	M	224	OC	E	268	DF	V	312	M	HE	356	FK
M	181	V	C	225	O	FD	269	E	M	313	O	FE	357	HK
V	182	M	O	226	C	D	270	EF	O	314	M	V	358	M
V	183	M	O	227	C	HC	271	EF	O	315	M	V	359	M
D	184	OC	C	228	O	E	272	CFH	H	316	BE	M	360	V
O	185	CD	M	229	CF	F	273	CEH	E	317	BH	A	361	BK
CO	186	D	C	230	F	M	274	AB	B	318	EH	BK	362	A
C	187	D	F	231	C	B	275	A	A	319	BH	K	363	AB
M	188	CD	KB	232	AD	BA	276	M	B	320	AH	M	364	BE
D	189	C	A	233	BDK	M	277	K	H	321	AB	B	365	E
K	190	M	D	234	ABK	K	278	M	E	322	B	E	366	B
M	191	K	A	235	DGH	M	279	K	B	323	E	A	367	BK
M	192	K	HD	236	AG	KV	280	M	M	324	BE	K	368	AB
M	193	CG	C	237	ADH	M	281	K	M	325	AB	B	369	AK
C	194	C	DA	238	B	V	282	K	M	326	AB	M	370	V

En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az	En çok	Soru	En az
M	371	V	H	401	M	F	431	OD	K	461	A	M	491	AB
V	372	M	M	402	H	O	432	DF	M	462	AK	A	492	B
C	373	AE	M	403	AB	M	433	V	K	463	BD	M	493	EG
CA	374	E	B	404	A	V	434	M	KB	464	D	E	494	G
E	375	AC	A	405	B	V	435	M	D	465	BK	G	495	E
HC	376	GK	K	406	AH	B	436	K	M	466	O	V	496	M
G	377	CHK	H	407	AK	M	437	BK	M	467	O	M	497	V
K	378	CGH	A	408	HK	K	438	B	O	468	M	M	498	V
V	379	O	M	409	AB	M	439	EF	KV	469	OD	A	499	CE
OV	380	M	A	410	B	F	440	E	OV	470	DK	E	500	AG
M	381	O	B	411	A	E	441	F	D	471	OK	G	501	AE
D	382	M	M	412	K	M	442	V	M	475	O	A	502	HK
M	383	D	K	413	M	V	443	M	O	473	M	H	503	AK
D	384	M	M	414	K	V	444	M	M	474	G	K	504	AH
B	385	D	K	415	GH	G	445	HK	O	475	K			
D	386	B	G	416	HK	K	446	GH	M	476	OK			
M	387	BD	H	417	GK	H	447	GK	K	477	O			
F	388	K	M	418	AH	M	448	ABK	K	478	EF			
K	389	F	A	419	H	KA	449	B	F	479	EK			
K	390	F	H	420	A	KB	450	A	ED	480	FK			
M	391	O	M	421	O	M	451	G	KB	481	O			
M	392	O	O	422	M	M	452	G	O	482	BK			
O	393	M	O	423	M	G	453	M	K	483	OB			
E	394	F	V	424	O	K	454	H	V	484	K			
F	395	E	M	425	VO	M	455	HK	M	485	VK			
D	396	EF	OV	426	V	H	456	K	KV	486	M			
M	397	O	O	427	D	AV	457	V	M	487	EH			
O	398	M	M	428	OD	M	458	VA	E	488	H			
O	399	M	D	429	O	V	459	A	H	489	E			
M	400	H	D	430	OF	A	460	K	B	490	A			

PUANLAMA

Envanterde yer alan 504 cümle yönergeye uygun olarak cevap formuna işaretlendikten sonra harfler teker teker sayılarak karşılıkları sayı olarak ilgili bölümlere yazılır.

İlk önce **V** puanları toplanır; listede yer alan faaliyetlere doğru cevap verilip verilmediğini **V** puanı belirler. Ancak **V** puanı öteki puanlar gibi ilgi profilinde gösterilmez. Eğer **V** puanı **38** ile **44** (dahil) arasında değilse bu sorulara geliş güzel yanıt verildiğini gösterir.

V puanı **37** ve altında ise bu envanterdeki soruları yanıtlayan kişinin;

- 1) İlgili alanları envanterine başlamadan önce yapılan açıklamayı iyi anlamadığını, yani her kümede bir en çok, bir de en az olmak üzere iki işaretleme yapmadığını,
- 2) Hemen hemen herkesin işaret edeceği basit çalışmalarını işaretleme yapıp unuttuğunu,
- 3) İlgilerinin karışık olduğu veya listeyi cevaplarırken başkalarının etkisi altında kaldığını gösterir.

Eğer **V** puanı **45** ve daha fazla olursa bu da, bir kümede ikiden fazla işaret yapıldığını gösterir. Çünkü verilen açıklamaya göre hareket edildiği zaman elde edildiği net puan **44'** tür ve bundan fazla olmasına imkan yoktur. Bunun için **V** puanı **38-44 (dahil)** sınırının dışında kalıyorsa, listeyi baştan ve büyük bir dikkat ve özenle yeniden cevaplamaktan başka çare yoktur.

Listedeki 504 faaliyetin hepsi yukarıda açıklanan şekilde işaretlendikten sonra cevap kağıdında her soru için işaretlenen harfleri teker teker dikkatle sayarak aşağıdaki (tablo 11) cetvele bulduğunuz sayıları geçiriniz. Bu listede 10 ilgi alanı ölçülmektedir ve işaretlediğiniz her harf bu alanlardan birini göstermektedir. **M** puanları profile geçilmeyecektir.

Tablo 11: Puan Cetveli (504 Soru İle İlgili Cevap Formundaki İşaretlenmiş Harflerin Ayrı Ayrı Toplamı)

		0(sıfır)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	M
	V	O	A	B	C	D	E	F	G	H	K	
S A Y F A L A R												
Toplam Profil												

Her sayfada bulunan harfler sayılarak tablo 11'de harflerin alt hizasındaki boşluklara(bölümler) yazılır. Her ilgi alanına ait sütunlardaki sayılar toplanır ilgili bölümdeki boşluğa (toplam) yazılır. Böylece her bölümle (her harfin toplam sayısı) ilgili toplam puanlar elde edilmiş olur. Bu puanlar tablo 12'deki ilgili bölümlere yazılarak her ilgi alanına ait toplam puanlar belirlenmiş olur.

Tablo 12: İlgi Alanları Toplam Puan

Cinsiyetiniz: ( ) Kız ( ) Erkek												
Numaralar		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
İlgi Alanları	V	O	A	B	C	D	E	F	G	H	K	M
		Açık havaya ilgi	Elişine ilgi	Hesap işlerine ilgi	Bilime karşı ilgi	İkna işlerine karşı ilgi	Güzel sanata ilgi	Edebiyata ilgi	Müziğe ilgi	Sosyal hizmetlere karşı ilgi	Büro işlerine karşı ilgi	
TOPLAM												

Bundan sonra her ilgi alanına ait toplam puanlar (tablo 12), ilgi profiline (tablo 13) geçilir. Böylece her ilgi alanı ile ilgili yüzdelik profiliniz belirlenmiş olur

ÖRNEK: Bir öğrencinin "K" (Büro İşlerine Karşı İlgisi) puanının 40 olduğunu varsayalım (envanterdeki kadar). 40 tam puan olduğundan bunun yüzdelik karşılığı %100'dür. Yani öğrencinin büro işlerine karşı ilgisi %100'dür. Eğer öğrencinin "K" puanı 25 ise bu öğrencinin büro işlerine karşı ilgisi %62,5'tir. Aynı yöntemle diğer ilgi alanları ile ilgili yüzdelikler hesaplanır.

ÖRNEK PROFİL KAĞIDI

Tablo 13: Profil Kağıdı (Örnek)

İLGİ ALANLARI												
ADI SOYADI:.....		CİNSİYETİ:.....		TARİH: ..... / ..... / 201..								
HAM PUAN	Yüzdelik	Açık havaya ilgi	El işine i ilgi	Hesap işlerine ilgi	Bilime karşı ilgi	İkna işlerine karşı ilgi	Güzel sanata ilgi	Edebiyata ilgi	Müziğe ilgi	Sosyal hizmetlere karşı ilgi	Büro işlerine karşı ilgi	Yüzdelik
40	100											100
	90											90
35	80											80
	70											70
30	60											60
	50											50
25	40											40
20	30											30
	20											20
15	10											10
10	5											5
0	0											0

İLGİ PROFİLİNİN ÖZELLİKLERİ

Artık ilgi profilimizi çizmiş ve karşısına geçmiş bulunuyoruz. Şimdi, profilinde karşımıza çıkacak bazı özellikleri ve anlamlarını yakından görelim.

1. Eğer profilde yalnız bir tek alanda puanınız % 75 çizgisinin (üstteki koyu çizgi) üzerinde ise ve tüm geri kalan alanlardaki puanlarınız bu çizginin altında kalıyorsa, bu alan (0-9) a kadar olan sayılardan hangisine aitse, meslekler listesinde o sayının gösterdiği sütundaki meslekleri gözden geçiriniz.

2. Profilde iki yüksek puan olduğunda ; örneğin, profilinizde el işi (mekanik) ile Bilim ilgisi % 75 çizgisini geçmişlerse meslekler listesinde bu meslekleri gözden geçirmeniz gerekmektedir. Eğer profilinizde üç veya daha fazla yüksek puan (% 75 çizgisinin üstünde) varsa bunları meslek listesinden inceleyiniz.

3. Hiç yüksek (%75 üzeri) puan olmadığında ise; ilgi profili üzerindeki puanlara bakılır. Bu puanların da anlamları vardır. Fakat bunlara diğer yüksek puanlar kadar öneli bakılamaz. Eğer bütün puanlar yaklaşık % 50 çizgisi çevresinde ise böyle bir kişinin ilgileri daha tam gelişmemiş olabilir. Bunun değer anlamında testin fazla dikkat ve özen gösterilmeden yapılmış olmasıdır. Veya 10 ilginin içlerinde hiç birinin ötekinden farklı olmayacak şekilde birbiriyle uyum halinde bulunduğunu gösterir. Fakat 10 ilginin kapladığı alanın genişliği nedeni ile bu durumla çok az karşılaşılır.

KUDER MESLEKLER LİSTESİNİN KULLANIMI

Buraya kadar anlatılanların, kendi deneyim ve bilgileriniz ışığında aşağıdaki meslek listesinin gözden geçirilmesi çok yerinde olur. Bilgi ve tecrübelerinizin dışında meslek seçiminde aşağıdaki 3 noktaya da özellikle de dikkat etmelisiniz.

1. İlgi profilinizdeki düşük puanlarınızı (% 25 çizgisinin altındakileri) de dikkatle gözden geçirin. Bu alanlarda yüksek ilgiye gerek gösteren meslek hiçbir şekilde dikkate alınmamalıdır. Hiç hoşlanmadığınız işlerden oluşan meslekleri ayırmak, seçmemek, sevdiğimiz işlerden meydana gelen meslekleri bilmek kadar önemlidir. Başka bir açıdan da düşük puanlar kişinin özelliklerini meydana getiren genel tablonun önemli bir kısmını oluşturur ve bu sebeple de büyük bir dikkatle incelenmeleri yerinde olur.

Meslekler listesi yüksek puanlar için olduğu gibi düşük puanlar için de aynı esaslara göre, kullanılabilir. Meslek listesinde % 75 çizgisinin üstündeki puanlar dikkate alınmıştır. % 25 çizgisinin altındaki kalan meslekler seçimine konulmaması gereken mesleklerdir.

2. İlgi konusunda annelerin, babaların, öğretmenlerin veya ilgi testini yapan ve ilgi profilini tamamlayarak karşısına geçen gencin kendine soracağı çok önemli bir soru vardır. Acaba her hangi bir alandaki yüksek ilginiz, o alan ile ilgili işlere karşı etkin bir ilgi alanı mıdır? Eğer bir alandaki ilginiz, o alan ile ilgili işleri sadece beğenmeye, onlara karşı hayranlık göstermeye yönelikse ve siz hiçbir zaman bunlarla uğraşmayı istemiyorsanız, yüksek puanlarınıza karşın bu gibi meslekler de sizin bir anlam taşımaz. Çünkü ilgilerinize karşın yeteneğinizin olmadığı meslekleri seçmek doğru değildir. Burada yine tekrar edelim ki, ilgi testleri yetenek ölçmezler.

KUDER İLGİ ALANLARINA İLİŞKİN MESLEKLER

O (sıfır) AÇIK HAVA: Bu alandaki ilgi, genellikle açık havada çalışmayı gerektiren işlerin seçildiği, hayvanlarla ve büyüyen ve gelişen varlıklarla uğraşmaktan hoşlanıldığı anlamını taşır.

1. Ziraat mühendisliği	18. petrol mühendisliği
2. Orman mühendisliği	19. Tütün eksperliği
3. Orman endüstri mühendisliği	20. Çay eksperliği
4. Veteriner hekimlik	21. Orman koruyuculuğu
5. Arkeologluk	22. Ağaç bakımcılığı
6. Bilyologluk	23. Şoförlük
7. Çevre mühendisliği	24. Sebzecilik
8. Çevre mühendisliği	25. Atletizm antrenörlüğü
9. Jeofizik mühendisliği	26. Balıkçılık
10. Meteoroloji mühendisliği	27. Sanayi müfettişliği
11. Jeoloji mühendisliği	28. Futbolculuk
12. Pilotluk	29. Öğretmenlik (tarım, coğrafya ve resim)
13. Maden mühendisliği	30. Posta memurluğu
14. Deniz kaptanlığı	31. Polislik (Toplu, Trafik)
15. Subaylık (deniz, hava, kara)	32. Zoologluk
16. Turizm Rehberliği	33. Spor uzmanlığı
17. Orman müfettişliği	

1(A) MEKANİK – ELİŞİ: Bu alandaki ilgi, her türlü alet ve makinenin yapımı, onarımı ve işletilmesinin hoşlanıldığı anlamını taşır. Bu alanla ilgili meslekler

1. İnşaat mühendisliği	20. Pilotluk
2. Makine mühendisliği	21. Piyanistlik
3. Endüstri mühendisliği	22. Deniz kaptanlığı
4. Kimya mühendisliği	23. Maden mühendisliği
5. Elektrik – elektronik mühendisliği	24. Teknik öğretmenliği görevliliği
6. Fizik mühendisliği	25. Saat tamirciliği
7. Bilgisayar ve enformatik mühendisliği	26. Radyo tamirciliği
8. Bilgisayar mühendisliği	27. Dökümcülük
9. Petrol mühendisliği	28. Laboratuvar teknisyenliği
10. Gıda mühendisliği	29. Makinistlik
11. Tekstil mühendisliği	30. Mobilyacılık
12. Elektronik mühendisliği	31. Dokumacılık
13. Nükleer enerji mühendisliği	32. Marangozluk
14. Ağaç işleri endüstri mühendisliği	33. Terzicilik
15. Gemi inşaatı mühendisliği	34. Aşçılık
16. Matematik mühendisliği	35. Fırıncılık
17. Elektrik mühendisliği	36. Kağıtçılık
18. Metalurji mühendisliği	
19. Uçak mühendisliği	

2(B) HESAPLAMA: Bu alandaki ilgi, sayılarla işlemler yapmaktan hoşlandığı anlamını taşır. Bu alanla ilgili meslekler

1. Endüstri mühendisi	8. Müfettişlik (maliye, gümrük)
2. Matematikçilik	9. Kadastroculuk
3. İstatistikçilik	10. Müteahhitlik
4. Maliyecilik	11. Veznedarlık
5. Bilgisayar Mühendisliği	12. Gelirler müdürü
6. İktisatçılık	13. Ölçme ve değerlendirme uzm.
7. Muhasebecilik	14. Öğretmenlik (mat.)

3(C) BİLİMSEL: Bu alandaki ilgi, çeşitli alanlardaki problemlerle, ilgilenmekten, olaylar arasındaki ilişkiyi bulmaktan ve yeni bilgiler keşfetmekten hoşlanıldığı anlamını taşır. Bu alanla ilgili meslekler

1. Kimyagerlik	10. Eczacılık
2. Doktorluk	11. Beslenme uzmanlığı
3. Dişçilik	12. Fizik mühendisliği
4. Biyologluk	13. Laboratuvar Teknisyenciliği
5. Psikologluk	14. Polis memurluğu
6. Sosyologluk	15. Veteriner Hekim
7. Arkeologluk	16. Elektrik mühendisliği
8. Jeologluk	17. Dedektiflik
9. Fizikçilik	

4(D) İKNA: Bu alandaki ilgi, insanlara fikirlerine kabul ettirmekten, onları teşkilatlandırıp idare etmekten ve eşya satmaktan hoşlanıldığı anlamını taşır. Bu alanla ilgili meslekler

1. Avukatlık	8. İşletme mühendisliği	15. Kaymakamlık
2. Eğitim yöneticiliği	9. Otel motel yöneticiliği	16. İşletmecilik
3. Kamu yöneticiliği	10. Reklamcılık	17. Müftülük (din görevliliği)
4. Diplomatlık	11. Politikacılık	18. Turizm işletmeciliği ve otelcilik
5. Gazetecilik	12. Spikerlik	19. Emlak komisyonculuğu
6. Öğretmenlik	13. Satıcılık	20. Halkla ilişkiler uzmanlığı
7. Hakimlik	14. Tezgahtarlık	21. Dedektiflik

5(E) SANAT: Bu alandaki ilgi, elle orijinal eserler (resim, heykel gibi) meydana getirmeye çalışmaktan ve sanat eserlerini incelemekten hoşlanıldığı anlamını taşır. Bu alanla ilgili meslekler

1. Mimarlık	10. Öğretmenlik (edebiyat, sanat tarihi, bed.eğ.)
2. Ressamlık	11. Heykel tıraş
3. Ağaç işleri endüstri müh.	12. Aktörlük
4. Şehir ve bölge planlamacılığı	13. Desinatörlük
5. Tiyatro oyunculuğu	14. Fotoğrafçılık
6. Çevre mühendisliği	15. Berberlik
7. Peysaj mimarlığı	16. Boyacılık
8. Terzilik	
9. Kürkçülük	

6(F) EDEBİYAT: Bu alandaki ilgi, güzel ve edebi yazılar yazmaktan hoşlanıldığı anlamını taşır. Bu alanla ilgili meslekler

1. Öğretmenlik (edebiyat, lisan)	7. Yazarlık
2. Tercümanlık	8. Kırtasiyecilik
3. Gazetecilik	9. Kitapçılık
4. Avukatlık	
5. Kütüphanecilik	
6. Spikerlik	

7(G) MÜZİK: Bu alandaki ilgi, müzik dinlemekten konsere gitmekten, bir müzik aleti çalmaktan, müzik parçaları bestelemekten ve müzikçiler hakkında yazılanları okumaktan hoşlanıldığı anlamını taşır. Bu alanla ilgili meslekler

1. Öğretmenlik (müzik)	4. Orkestra şefliği
2. Türk sanat müziği sanatçılığı	5. Bestecilik
3. Türk sanat müziği çalgıcılığı	6. Müzik aletleri akortçuluğu

8(H) SOSYAL HİZMET: Bu alandaki ilgi, insanlara yardım etmekten, onların sıkıntılarını azaltıp mutluluklarına yardımcı olmaktan hoşlanıldığı anlamını taşır.

1. Sosyal hizmet uzmanlığı	13. Kütüphanecilik
2. Psikolojik dan. ve rehberlik Uzm.	14. Öğretmenlik (her türlü)
3. Psikologluk	15. Kaymakamlık
4. Sosyologluk	16. Fizyoterapistlik
5. Gazetecilik	17. Turizm işletmeciliği ve otelcilik
6. Eğitim yöneticiliği	18. Öğrenci yurdu müdürlüğü
7. Ev ekonomisi uzmanlığı	19. Beslenme uzmanlığı
8. Doktorluk	20. Kütüphane memurluğu
9. Diş hekimliği	21. Sağlık memurluğu
10. Eczacılık	22. Hemşirelik
11. Antropologluk	23. politikacılık
12. Müftülük (din görevlisi)	

9 (K) BÜRO: Bu alandaki ilgi, büroda kayıtları tutmaktan, yazıları dosyalamaktan hoşlanıldığı anlamını taşır. Bu alanla ilgili meslekler

1. Kütüphanecilik	6. Bilet satış memurluğu
2. Muhasebecilik	7. Veznedarlık
3. Demirbaş eşya memurluğu	8. Depo yöneticiliği
4. Sekreterlik	9. Büro işçiliği
5. Posta memurluğu	10. Danışma memurluğu

II. HOLLAND'IN KİŞİLİK KURAMI

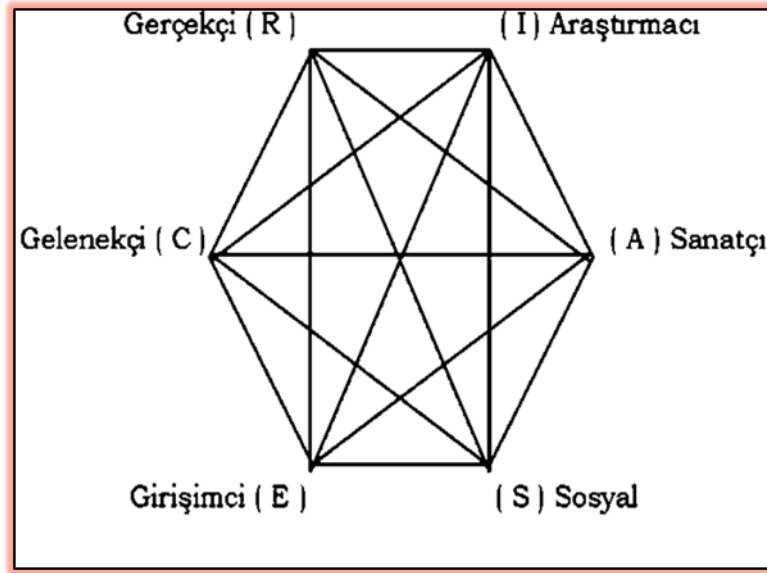
1939 yılında Frederick Kuder, "Kuder İlgi Alanları Tercih Envanteri" ni geliştirmiş, 1959 yılında ise, halen dünyada en fazla tercih edilen mesleki yetenek testi olarak kabul edilen John Holland'ın "Kendini Araştırma Envanteri" literatüre dahil olmuştur.

Günümüzde meslek öğreniminde veya bir işte başarılı olma olasılığını ölçme amacı ile kullanılmakta olan çok sayıda mesleki yetenek testi olmak ile birlikte, bu testler arasında Holland'ın mesleki tercih kuramı baz alınarak oluşturulan "Kendini Araştırma Envanteri" ayrı bir öneme sahiptir (Kamaşık ve Bulutlar 2010).

Bireyler hakkında elde edilen karmaşık bilgilerin düzene konması gerektiğine inanan Holland, ilgilerin, kişilik özelliklerinin ve davranış türlerinin birkaç geniş kategori içinde açıklanabileceğini düşünmüş ve daha sonra 6 kişilik kategorisine uygun olan özellikleri belirlemiştir.

Holland'ın Mesleki Tercih Altıgeni Şekil 1'de görüldüğü gibidir. Eğilim tipleri birbirine ne kadar yakın ise aralarındaki uyum ona göre yüksektir. Yan yana olan eğilimler tam uyum içerisindeyken, (örneğin gerçekçi ile araştırmacı; sanatçı ile sosyal) karşıt köşeler ise son derecede uyumsuz oldukları söylenebilir (örneğin: gerçekçi ile sosyal; sanatçı ile geleneksel). Yine bu kurama göre bireylerin kariyerlerindeki başarıları ise, kişilikleri ile meslekleri arasındaki uyuma bağlıdır (Kamaşık ve Bulutlar, 2010).

Şekil 1: Holland'ın Kişilik Tipleri Altıgeni

Kaynak: (Kamaşık ve Bulutlar,2010)

HOLLAN'IN KİŞİLİK TİPLERİ VE MESLEKLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Tablo 14: Holland'ın Kişilik Tiplerinin Belirgin Özellikleri, Baskın Talep ya da Etkinlikler ve Tipik Meslekler

KİŞİLİK TİPİ	ÖZELLİKLER	İLGİLİ MESLEKLER
GERÇEKÇİ(R)	Sabırlı ve hoşgörülü, pratik, maddeci, erkeksi, antisosyal, uygucu, içten, doğal, sebatkar, içgörüler ve başarıma güdülerini fazla geliştirmemiş.	Otomobil Tamirciliği, Her Çeşit Araç Teknisyeniği, Elektrikçi, Mühendislik, Ziraat ile ilgili meslekler, Ormanlık, Denizcilik, Beden Eğitimi Öğretmenleri.
ARAŞTIRMACI(I)	Entelektüel, analitik düşünce yapısına sahip, rasyonel, eleştirel, titiz, sabırlı, yöntemci, bağımsız, çekingen, içedönük.	Biyolog, Genetikçi, Matematikçi, Kimyager, Fizikçi, Araştırma Analizcisi, Astronot, Antropolog, Tıp Teknisyeni

devamı

KİŞİLİK TİPİ	ÖZELLİKLER	İLGİLİ MESLEKLER
YARATICI SANATSAL (A)	Heyecan ve coşkuları dengesiz, hayalci, fevri, karmaşık, sezgileri güçlü, bağımsız, duygusal, uygucu olmayan (atipik), duyarlı ve etkileyici	Yazar, Ressam, Aktör, Tiyatro Sanatçısı/ Öğretmeni, Müzisyen, Kompozitör, Dekoratör, Mimar
SOSYAL(S)	Yardımseser, sorumluluk sahibi, sosyal işbirliğine yatkın, empati kurabilen, arkadaş canlısı, içten, sabırlı, nazik, anlayışlı	Sosyal Hizmet Uzmanları, Rehabilitasyon Danışmanları, Psikolog, Psikolojik Danışman, Halkla İlişkiler Uzmanı, Üniversite Hocaları, Öğretmenler
GİRİŞİMCİ(E)	Dışadönük, enerjik, kendine güvenli, atılgan, fevri, ikna yeteneği yüksek, sabırsız, meraklı, maceracı, iyimser, sosyal, konuşkan	Satıcı, Pazarlamacı, Komisyoncu, Menajer, Politikacı, Avukat
GELENEKSEL (C)	Dikkatli, titiz, itaatkar, tutarlı, esnek olmayan, düzenli, sebatkar, vicdanlı öz denetimli, hayal gücünden yoksun, dengeli	Banka Veznedarı, Kütüphaneci, Daktilograf, Postacı, Muhasebeci, Kitapçı, Finans Elemanı

HOLLAND MESLEK TERCİH ENVANTERİ

Açıklama: Bu formda toplam 90 madde bulunmaktadır. Her maddeyi dikkatlice okuyun ve size uygun gelen maddelerin karşısındaki "Hoşlanırım", "Farketmez" ve "Hoşlanmam" ifadeleri ile ilgili sütunu (X) biçiminde işaretleyin. Bu ölçek yetenek ve ilgilerinizi daha iyi tanımanıza ve bu yolla ders, okul ve meslek seçiminize yardımcı olmak amacı ile geliştirilmiştir.

Tablo 15: Holland Meslek Tercih Envanteri

Adı-soyadı:	Sınıfı ve Numarası:	Uygulama Tarihi: / /		
NO	MADDELER	Hoşlanırım	Farketmez	Hoşlanmam
1	Kuşların nasıl göç ettiğini öğrenmek			
2	İnsanlara yeni bir hobi öğretmek			
3	Hava durumu tahmini için kişisel gözlemleri kullanmak			
4	Bitki hastalıklarını incelemek			
5	Bankaya yatırılan paranın faizini hesaplamak			
6	Resimler tasarlamak ve çizmek			
7	Bir iş yaptırmak için parayla adam tutmak			
8	Bir bilim müzesini incelemek			
9	Gözlük için mercekleri parlatmak			
10	Modern yazarların yazı stillerini araştırmak			
11	Mikroskop gibi laboratuvar aletlerini kullanmak			

12	Bir dükkanda envanter tutmak			
13	Bir kuş yemliğı tasarlamak			
14	Bir oyun için takım oluşturma			
15	Yeni bir satış kampanyası düzenlemek			
16	Bir toplantıyı yönetmek			
17	Vitaminlerin hayvanlar üzerindeki etkisini araştırmak			
18	Küçük bir işletmeyi idare etmek			
19	Bir makinenin nasıl kullanılacağı konusunda talimatlar yazmak			
20	Diğer insanlar için iş planlamak			
21	Küçük grup tartışmalarına katılmak			
22	Yeni bir cerrahi işlem hakkında yazılar okumak			
23	Mali bir hesaptaki hataları bulmak			
24	Bir rapor taslağındaki hataları bulmak incelemek			
25	Planlar ve grafikler yapmak			
26	Fırtınadan sonra zarar görmüş bir ağacı onarmak			
27	Kusurları bulmak için mamulleri incelemek			
28	Telefonla iş idare etmek			
29	Acil durumlarda insanlara yardım etmek			
30	Bir kuruluşun parayla ilgili bütün işlerini idare etmek			
31	Müzik eseri bestelemek veya düzenlemek			
32	Filmler için konu müziğı bestelemek			
33	Yeni kurallar veya politikalar geliştirmek			
34	Biyoloji çalışmak			
35	Bir politik kurum için kampanyaya katılmak			
36	Maddeleri ayırmak, biriktirmek ve saklamak			
37	Bir toplum geliştirme projesinde çalışmak			
38	Bir daktilonun nasıl tamir edileceğini öğrenmek			
39	Dünyanın merkezi, güneş ve yıldızlar hakkında kitaplar okumak			
40	Tam doğru zaman tutmak için bir saati ayarlamak			
41	Beynin nasıl çalıştığını öğrenmek			
42	Yaratıcı fotoğraflar çekmek			
43	Masraflara ait hesap kayıtları tutmak			
44	Bir bandoda çalmak			
45	Bir orkestrada caz müziğı çalmak			
46	Bir grup veya klüp için bütçe hazırlamak			
47	Depremi nedenlerini araştırmak			
48	Ünlü bir bilim adamının dersine katılmak			
49	Bir proje üzerinde başkaları ile beraber çalışmak			
50	Bir sinema filmi senaryosu yazmak			

51	Şirket hakkındaki şikayetleri konusunda işçilerle röportaj yapmak			
52	Mobilya yapmak			
53	Değerli taşları kesmeyi ve parlatmayı öğrenmek			
54	Yaralı bir insana ilkyardım yapmak			
55	Yerel bir radyo istasyonunda çalınması için müzik parçaları seçmek			
56	İl genel meclisinde çalışmak			
57	Mali raporları hazırlamak ve yorumlamak			
58	Tehlikedeki bir insana yardım etmeye çalışmak			
59	Elektronik alet çalmak			
60	Çocuklara nasıl oyun oynanacağını veya spor yapılacağını göstermek			
61	Bir ustayı televizyon tamir ederken seyretmek			
62	Bir magazin hikayesini anlatan çizimler yapmak			
63	Ziyaretçilere yol göstermek			
64	Diğer insanların bir problemin çözülebileceğine nasıl inandıklarını öğrenmek			
65	Bir sergiye gezi düzenlemek			
66	Uyuşturucu kullanan insanlara danışmanlık yapmak			
67	İş gazeteleri veya dergileri okumak			
68	Yıldızların oluşumunu öğrenmek			
69	Taksit ödemelerini tahsil etmek			
70	Bir slayt veya film projektörünü çalıştırmak			
71	Kelebekleri gözlemlemek ve sınıflandırmak			
72	Metal bir heykel tasarlamak			
73	İnsanlara kanuni doğruları açıklamak			
74	Kısa hikayeler yazmak			
75	İnsanların mali kararlar vermelerine yardımcı olmak			
76	Gelir vergisi kazancını düzenlemek			
77	Sertifika, plaket veya taktir belgesi kazanmak			
78	Tiyatro oyunu, müzikaller gibi sanatsal etkinliklerin eleştirilerini yazmak			
79	Aylık bütçe planı yapmak			
80	Bir havuz veya gölde yabani hayatı araştırmak			
81	Bir tiyatro oyununda rol almak			
82	Bir resim çerçevesi yapmak			
83	İş gezilerine çıkmak			
84	Orman yangınları için gözetleme yapmak			
85	Yeni alışveriş merkezinin tanıtımını yapmak			
86	Bir muhasebecilik sistemi kurmak			
87	Arkadaşlar arasındaki bir tartışmayı yatıştırmak			
88	Birine önemli bir karar vermesinde yardım etmek			
89	Taşıma için nakil maliyetlerini hesaplamak			
90	Fıkralar ve hikayeler anlatarak insanları eğlendirmek			

HOLLAND MESLEK TERCİHİ CEVAP FORMU

HOŞLANIRIM				FARKETMEZ				HOŞLANMAM			
1		31	61	1		31	61	1		31	61
2		32	62	2		32	62	2		32	62
3		33	63	3		33	63	3		33	63
4		34	64	4		34	64	4		34	64
5		35	65	5		35	65	5		35	65
6		36	66	6		36	66	6		36	66
7		37	67	7		37	67	7		37	67
8		38	68	8		38	68	8		38	68
9		39	69	9		39	69	9		39	69
10		40	70	10		40	70	10		40	70
11		41	71	11		41	71	11		41	71
12		42	72	12		42	72	12		42	72
13		43	73	13		43	73	13		43	73
14		44	74	14		44	74	14		44	74
15		45	75	15		45	75	15		45	75
16		46	76	16		46	76	16		46	76
17		47	77	17		47	77	17		47	77
18		48	78	18		48	78	18		48	78
19		49	79	19		49	79	19		49	79
20		50	80	20		50	80	20		50	80
21		51	81	21		51	81	21		51	81
22		52	82	22		52	82	22		52	82
23		53	83	23		53	83	23		53	83
24		54	84	24		54	84	24		54	84
25		55	85	25		55	85	25		55	85
26		56	86	26		56	86	26		56	86
27		57	87	27		57	87	27		57	87
28		58	88	28		58	88	28		58	88
29		59	89	29		59	89	29		59	89
30		60	90	30		60	90	30		60	90

DEĞERLENDİRME: Her kategorinin kapsamına giren sorulara çetele tutunuz ve her kategoride toplam puanları altına yazınız. En yüksek “Hoşlanırım” yanıtı ise bu gencin ait olduğu kişilik tipini gösterir. En yüksek “Hoşlanmam” yanıtı ise gencin uzak olduğu kişilik tipini gösterir. Yüksek puanlar daha çok “Farketmez”de yoğunlaşmışsa gencin kişilik tipi hala belirginleşmemiştir. Holland’ın 6 kişilik tipine göre madde numaraları aşağıda ki tablodadır.

HOLLAND’IN 6 KİŞİLİK TİPİNE GÖRE MADDE NUMARALARI

GERÇEKÇİ KİŞİLİK	GELENEKSEL KİŞİLİK	GİRİŞİMCİ KİŞİLİK
9,13,19,25,26,38,40,52 53,54,59,61,70,82,84	5,12,23,24,27,30,36,43 46,57,69,76,79,86,89	7,15,16,18,20,28,33, 35,51,56,63,67,75,83,85.
SOSYAL KİŞİLİK	YARATICI KİŞİLİK	ARAŞTIRMACI KİŞİLİK
2,21,29,37,49,55,58,60, 64,65,66,73,87,88,90.	6,10,14,31,32,42,44,45 50,62,72,74,77,78,81	1,3,4,8,11,17,22,34, 39,41,47,48,68,71,80.

Uyarı: Puanlarınızı Holland’ın altıgenine yerleştirdiğinizde tutarlı bir kişilik örüntüsü çıkıyor mu? (Yorumlama için bölümlerle ilgili açıklamaları tekrar okuyunuz.)

b. YETEK ENVANTERLERİ

Meslek seçimini etkileyen en temel etkenlerden biri olan yetenek uzun yıllardır tanımlanmaya ve ölçülmeye çalışılmıştır. İlk olarak 1904 yılında Alfred Binet ve Charles Spearman tarafından Amerikan ordusuna seçilecek askerleri bilişsel yeteneklerine göre sınıflandırma çalışmalarında yetenek testleri kullanılmaya başlanmıştır (Rotundo, 2006).

Yetenek, öğrenme gücü, belli bir eğitimden yararlanabilme gücü olarak tanımlanabilir. Günlük hayatta sıkça kullanılan “yetenek” kelimesi, iş hayatı söz konusu olduğunda örgütler için önemli bir kaynak haline dönüşmektedir. Yetenek aynı anda başarı, beceri, liderlik, pratiklik, yaratıcılık ve zamanı iyi kullanabilme gibi özellikleri içeren bir kavramdır. Yani bireyin belirli bir zaman dilimi içerisinde, işleri daha kolay ve yaratıcılığını katarak yapabilme ve başarıya ulaşmada etrafındaki bireyleri de harekete geçirebilme kabiliyetidir (Doğan & Demiral, 2008).

Eğitim bilimleri sözlüğünde ise yetenek, “herhangi bir şeyi öğrenmek, bir işi yapmak ve tamamlamak ya da bir duruma başarıyla uymak konusunda organizmada bulunan ve doğuştan gelen güç” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlarda dikkati çeken temel husus, bir duruma uyma, bir işi öğrenme veya yapmada ihtiyaç duyulan unsurun bünyede olmasıdır (Çırpan, 2009).

Çevremize baktığımızda bazı kişilerin bir müzik enstrümanını daha kolay öğrendiklerini, daha güzel resim yapabildikleri görebiliriz. Bu da bize bazı bireylerin bir iş ya da faaliyeti diğer insanlardan daha hızlı ve kolay yapabildiklerini göstermektedir (Pişkin, 2011). Yetenek ile zeka sık sık bir birilerinin yerine kullanılsa da yetenek zekadan daha genel bir kavramdır (Krane ve Tirre, 2005).

Yeteneğin tanımları incelendiğinde iki kısımdan oluştuğu söylenebilir. Birinci kısım olarak doğuştan getirilen bölüm ikinci kısım olarak da çevrenin yetenek üzerindeki etkisidir. Bu açıdan bakıldığında yeteneğin doğuştan gelen kısmı bir tür durağanlığı, çevre ile etkileşimi yeteneğin dinamik bir yapısını sergilemektedir (Pişkin, 2011) Bireyin meslek seçiminde kendi ile ilgili bilmesi gereken en önemli donanımlardan biri de yetenekleridir. Bu bilgi bireyin kendi gücünün sınırlarını fark etmesine ve dolayısıyla meslek seçimi ile ilgili birçok girişimine yön verecektir (Field, 2008).

Yeteneğin belirlenmesi ve geliştirilmesinde okul çok önemli bir rol oynar. Özellikle muhakeme, okuma, yazma ve matematiksel problemler ile uğraşma okul yıllarında bireyin deneyimlediği bir süreç olarak bilinmektedir. Bireyin yeteneklerine uygun meslekte çalışması meslekteki doyumunu olumlu yönde etkilemektedir. Bunun yanında yetenek düzeyi yüksek olan bireylerin dışsal değerlere ulaşması (gelir ve statü) daha kolay görünmektedir (Rotundo, 2006).

Yetenek bireyin çevresinde bulunan öğrenme ortamlarından ne derece faydalanabileceğine dair temel bir fikir vermesi açısından bireyin meslek seçimi sürecinde son derece önemli bir yere sahiptir. Bireyin hangi öğrenme programlarına katılması gerektiği, ne tür aktivitelerde başarılı olacağı, hangi meslek alanına yöneleceği konusunda yetenek önemli yordayıcı bir rol oynamaktadır.

Genel akademik yetenek; sözel yetenek, sayısal yetenek ve şekil-uzay ilişkileri yeteneği olmak üzere üç tür yeteneği içeren bir kavramdır. Bir öğrenim ya da çalışma alanında basan için bunlardan bir veya ikisinin rol oynadığı görülür (Kuzgun, 1995). Yükseköğretim kurumlarında verilen eğitim genellikle sözcük, sayı, şekil gibi sembollerle ifade edilen kavramların öğrenilmesini ve bu kavramlarla akıl yürütülmesini gerektirmektedir. Böyle bir eğitimde başarılı olmak için gerekli yetenek türüne "**Akademik Yetenek**" adı verilmektedir.

Prof. Dr. Yıldız Kuzgun tarafından 1988 yılında öğrencilerin “ilgi”, “yetenek” ve “mesleki değerlerini” ölçmek amacıyla Kendini Değerlendirme Envanteri (KDE) geliştirilmiştir. Envanterde her biri 10 madde ile ölçülen 23 alt ölçek (11 ilgi, 9 mesleki değer, 3 yetenek) vardır.

Aşağıda genel akademik yeteneği oluşturan yetenekler kısaca tanımlanmış ve ilgili oldukları yükseköğretim programları açıklanmıştır.

1. SÖZEL YETENEK

Bu yetenek, sözcüklerle ifade edilmiş kavramları öğrenebilme, sorunları algılayıp çözebilme ve düşünceleri doğru, açık bir biçimde anlatabilme gücünü ifade eder. Sözel yetenek sosyal bilimlerde, dil bilim ve diğer insan bilimlerindeki başarı için gereklidir.

2. SAYISAL YETENEK

Sayısal yetenek, sayılarla ifade edilen problemleri çözebilme, sayısal kavramları daha çabuk; öğrenebilme sayılarla akıl yürütebilme gücünü gösterir. Sayısal yetenek bütün temel bilimlerde, tıp, veterinerlik gibi sağlık bilimlerinde ve mühendislik alanlarında başarı için gerekli bir yetenektir.

3. ŞEKİL-UZAY İLİŞKİLERİ YETENEĞİ

Bu yetenek şekiller arasındaki benzerlik ve farkları, şekillerdeki değişimin temelindeki ilkeyi algılayabilene, düzlem üzerinde çizilmiş bir cisim üç boyutlu görebilme gücünü ifade eder. Şekil-uzay ilişkileri yeteneği inşaat, makine, harita ve kadastro mühendisliği, mimarlık, endüstriyel tasarım, diş hekimliği gibi alanlarda başarı için gerekli bir yetenektir.

Aşağıda sözel yetenek, sayısal yetenek ve şekil-uzay ilişkileri yeteneği (Genel Akademik Yetenek) olmak üzere üç tür yeteneği içeren 30 maddeden oluşan anket verilmiştir(Kuzgun, 2003). Ortaokul ve ortaöğretim (lise) öğrencilerinde uygulanabilir.

Maddelerin Likert tipi derecelendirmesinde, dört nokta vardır ve bunlar 1 ile 4 arasında puanlandırılmıştır (1 = Hiçbir zaman, 4 = Her zaman).

MESLEKİ YETENEK ENVANTERİ

YÖNERGE

Mesleki yetenek alanlarınızı belirlemeyi amaçlayan bu envanter bir yetenek belirleme envanteridir. Envanter sonuçlarına göre bireylerin yetenek alanlarına uygun sınıflara ve çalışma alanlarına yönlendirilmesi mümkün olabilmektedir.

Çeşitli etkinlikleri içeren 30 maddeden oluşan bu envanter sizi değerlendirmeyi amaçlayan bir test değildir. Cevaplandırımlarınızda doğru veya yanlış seçenekler yoktur. Bu nedenle cevaplarınızın samimi ve dürüst olmasına özen gösteriniz.

Tablo 16: Mesleki Yetenek Envanteri

Seçeneklerin Puan Değerleri	
BAZEN	BAZEN DE
A "Hiç bir zaman", B "Ara sıra", C "Sık sık" D "Her zaman" anlamına gelmektedir.	A " Hiç önemli değil" B " Pek önemli değil" C " Önemli " D " Çok önemli" karşılığındadır.
<i>Açıklama:</i> A bir tutumun, bir ilginin hiç olmadığına ya da en az düzeyde olduğuna, D ise en yoğun olduğuna işaret etmektedir. O halde siz bir faaliyeti hiç yapmıyor ya da ona hiç ilgi duymuyorsanız B, oldukça ilgi duyuyorsanız C harfinin altındaki aralığı karalayınız.	
PUANLAR A= 1 Puan B= 2 Puan C= 3 Puan D= 4 Puan	

Maddeleri dikkatlice okuyup seçenekleri düşündükten sonra sizin için uygun seçeneğin altında bulunan boşluğu (X) biçiminde işaretleyiniz.

SORULAR

1. Bir yazıyı hızlı bir biçimde söyleyebiliyor musunuz?
2. Sıfır, eşitlik, sonsuz gibi matematik kavramları kolaylıkla öğrenebildiniz mi?
3. Bir açının kaç derece olduğunu doğru bir biçimde tahmin edebiliyor musunuz?
4. Kelimeleri düzgün bir biçimde söyleyebiliyor musunuz?
5. Bir problemin çözüm yolunu öğrendikten sonra benzer problemleri çözebiliyor musunuz?
6. Birbirine çok benzeyen karmaşık iki şekil arasındaki küçük farkı görebiliyor musunuz?
7. Bir parçayı bir kere okuduktan sonra hemen özetleyebiliyor musunuz?
8. Sizin düzeyinizde bir matematik kitabından bir problemin çözüm yolunu kolaylıkla bulabiliyor musunuz?
9. Karmaşık bir geometrik şeklin sağa, sola, yukarıya ve aşağıya kaydırılması ile alacağı durumu göz önünde canlandırabilir misiniz?
10. Kelime bilginiz, sözcük dağarcığınız zengin midir?
11. Bir problemin çözümünü veren denklemi hemen kurabilir misiniz?
12. Açınımı verilmiş bir geometrik cismin kapalı halini göz önünde canlandırabilir misiniz?
13. Okuduğunuz bir parçada belirtilen fikirler arasında ilişki kurabiliyor musunuz?
14. Öğrendiğiniz matematik kural ve ilkeleri fizik ve kimya dersinde karşılaştığınız problemlere uygulayabiliyor musunuz?
15. Sık rastlanmayan türden bir geometrik cismin açınımını çizebilir misiniz?
16. Bir konuda edindiğiniz bilgileri, kendi sözcüklerimizle başkalarına aktarabiliyor musunuz?
17. Matematik dersinde öğrendiğiniz ilkeleri ilk karşılaştığınız bir probleme uygulayıp çözümünü bulabiliyor musunuz?
18. Karmaşık bir geometrik şeklin küçük bir parçasını bütünden soyutlayarak algılayabiliyor musunuz?
19. Bir konuyu söz ve yazı ile anlatırken fikirleri doğru bir sıra ile verebiliyor musunuz?
20. Bir konuyu söz ve yazı ile anlatırken fikirleri doğru bir sıra ile verebiliyor musunuz?
21. Bir evin planına baktığınızda, evin yapılmış halini göz önünde canlandırabiliyor musunuz?
22. Bir yazıdaki fikir ve ifade hatalarını kolaylıkla görebiliyor musunuz?
23. Matematik bulmacaları çözer misiniz?
24. Yabancı olduğu kapalı bir mekanda yönünüzü kolaylıkla bulabilir misiniz?
25. Akıcı bir üslupla güzel yazı yazabiliyor musunuz?
26. Bir problemin, size öğretilen çözüm yolundan farklı çözüm yollarını bulabiliyor musunuz?
27. Gelişi güzel parçalara ayrılmış bir şekli yeniden ve çabucak oluşturabiliyor musunuz?
28. Bir yazının ana ve yardımcı fikirlerini kolaylıkla bulabiliyor musunuz?
29. Bilginiz sembollerle yazılmış, ama daha önce hiç görmediğiniz bir matematik kitabını rahatlıkla okuyabiliyor musunuz?
30. Bir makinenin şemasına bakarak makineyi kurabilir misiniz?

CEVAP FORMU

Tablo 17: Sözel, Sayısal ve Şekil-Uzay Yetenekleri Sayısal Değerler Cevap Form

Öğrencinin Adı Soyadı: X		Sınıf : /		Uygulandığı Tarih: / /					
A= 1 Puan		B= 2 Puan		C= 3 Puan		D= 4 Puan			
Sıra No	SEÇENEKLER				Sıra No	SEÇENEKLER			
	A	B	C	D		A	B	C	D
1					3				
2					4				

A= 1 Puan B= 2 Puan C= 3 Puan D= 4 Puan									
Sıra No	SEÇENEKLER				Sıra No	SEÇENEKLER			
	A	B	C	D		A	B	C	D
5					18				
6					19				
7					20				
8					21				
9					22				
10					23				
11					24				
12					25				
13					26				
14					27				
15					28				
16					29				
17					30				

DEĞERLENDİRME

(X Adlı öğrencinin yanıtlarının tablo 10'daki gibi olduğunu varsayalım)

Tablo 18: Sözel, Sayısal ve Şekil-Uzay Yetenekleri Sayısal Değerleri (Madde Numaralı Liste)

YETENEKLER								
SÖZEL YETENEK			SAYISAL YETENEK			ŞEKİL-UZAY YETENEĞİ		
Madde No	İşaretlenen Seçenek	Ham Puan	Madde No	İşaretlenen Seçenek	Ham Puan	Madde No	İşaretlenen Seçenek	Ham Puan
2	B	2	4	D	4	1	D	4
3	D	4	6	C	3	5	D	4
7	D	4	8	C	3	9	C	3
11	B	2	12	C	3	10	C	3
17	C	3	13	C	3	15	D	4
21	C	3	14	D	4	19	D	4
24	C	3	16	C	3	22	C	3
26	D	4	18	C	3	25	B	2
28	A	1	20	B	2	27	B	2
30	C	3	23	D	4	29	C	3
T (Toplam):29			T (Toplam):32			T (Toplam):32		

Öğrencinin (X) tablo 18'deki sözel, sayısal, şekil-uzay yeteneklerine ait toplam puanlarının yüzdeler karşılıkları tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Yetenek Ham Puanlarının Yüzdeler Karşılıkları

Ham Puan	Sözel	Sayısal	Şekil-Uzay
40	100.0	100.0	100.0
39	99.0	99.9	99.9
38	98.3	99.5	99.6
37	97.0	99.0	99.4
36	95.2	98.0	98.0
35	91.4	96.7	95.1
34	87.2	94.5	93.7
33	82.1	92.1	90.7
32	76.4	86.7	85.5
31	69.6	81.9	81.5
30	62.1	75.9	76.0
29	53.9	71.3	669.2
28	44.2	65.6	62.1
27	35.6	57.2	54.8
26	28.2	48.5	47.7
25	20.0	43.5	39.1
24	14.5	34.4	31.6
23	11.1	26.5	24.1
22	7.2	18.5	17.9
21	5.0	15.1	13.9
20	2.5	9.4	9.2
19	1.3	7.6	5.7
18	0.5	5.2	3.7
17	0.4	3.6	1.8
16	0.1	2.7	0.8
15		1.8	0.4
14		0.7	0.2
13		0.2	0.1
12		0.2	0.1
11		0.0	
10			
5			

Tablo 20: Öğrencinin Ham Puanları ve Yüzdeler Karşılıkları

ALAN	TOPLAM HAM PUAN	YÜZDELİK (%)
SÖZEL	29	53,9
SAYISAL	32	86,7
ŞEKİL-UZAY	32	85,5

Tablo 21: Yüzdeler Puanlarının Profil Kağıdına İşlenmesi

YETENEKLER				UYGULAMA			
%	Sözel	Sayısal	Şekil-Uzay	%	Sözel	Sayısal	Şekil-Uzay
100				100			
90				90			
80		X	X	80			
70				70			
60				60			
50	X			50			
40				40			
30				30			
20				20			
10				10			

SONUÇ BELGESİ

Adı Soyadı : X	Uygulama Tarihi : ...../...../ 2 0 1 .
<p><i>Sonuç:</i> Öğrenci en güçlü yeteneğinin Sayısal yetenek ile Şekil-uzay ilişkileri yeteneği olduğunu düşünmektedir. Bu durumda öğrenciye yükseköğretim programlarından Makine, İnşaat Elektrik-elektronik, Maden ve Metalurji gibi mühendislik programları ile Fizik programı tavsiye edilebilir.</p>	

c. MESLEK SEÇİMİNDE DEĞERLER ENVANTERİ

Meslek seçiminde bir diğer önemli etken de mesleki değerlerdir. Bireyin herhangi bir etkinlik sonucu elde edeceği doyum onun hangi mesleki değere sahip olduğunu göstermektedir. Mesleki değerleri yaşam değerlerinden ayırmak mümkün değildir. Daha önceden oluşan yaşam değerleri bireyin meslek seçimi aşamasında mesleki değerleri olarak kendini belirgin bir şekilde göstermektedir.

Mesleki değerleri bireyin bir iş ya da etkinliğin sonunda ne istediği ve ne beklediğine ilişkin yorumlar olarak tanımlanabilir. Bu tanım bireyin bir iş ya da etkinliği neden yapmak istediğine ilişkin merkez düşünceleri ifade etmektedir (Round ve Armstrong, 2005).

Mesleki değerler meslek seçiminde bireysel ilgilerden daha etkilidir. Söz konusu mesleki değerler bireyin çevre ile etkileşimi sonucu oluşarak bireyin meslek seçiminde temel yön vericilerden biri olmaktadır. Bu nedenle mesleki rehberlik ve danışmanlık yapan uzmanların bireyleri yönlendirecek mesleki değerler hakkında bilgi edinmesi son derece önemlidir (Shoffner, 2006).

İnsan davranışlarının amacı bir takım ihtiyaçları karşılamaktır, insanlar ömürlerinin yaklaşık üçte birini kapsayan meslek faaliyetlerinden doyum beklerler. Meslek faaliyetlerinin sonunda beklenen doyum genellikle "Meslek değeri" olarak adlandırılır. İlgilerin de belli faaliyetlerin yapılması sırasında yaşanan mutluluğu ifade eden bir kavram olduğuna daha önce değinilmiştir. Ancak ilgi, faaliyetin özünden duyulan doyumunu, değer ise o faaliyetin yapıldığı ortamdan ve getirdiği toplumsal ödüllerden kaynaklanan doyumları içerir, *Örneğin*, bir kimse bir doğa olayının nedenlerini merak edebilir ve bunu açıklamak için araştırma yapabilir. Olayın nedenini bulmak için giriştiği çabalar ve eriştiği sonuç kişiyi mutlu ediyorsa ve kişi bu nedenle bu tür çalışmaları yapmaya hep istekli oluyorsa bu "İlgi"dir. Bu bilimsel çalışması sonunda önemli bir bulgu elde eden bu kişi ödüllendirilebilir; kendisine yüksek ücretli bir iş verilebilir, ünü çevresine yayılabilir ve popüler olabilir. Ancak, kişiyi güdüleyen bu faktörler çalışmanın özünden çok sonucundan elde edilen doyumlardır. Bir kimsenin "Ben ne için çalışıyorum", "Mesleğimden, hayattan ne bekliyorum" gibi sorulara verdiği cevaplar o kişinin meslek değerlerini yansıtır.

Literatür incelendiğinde değerler ile ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu yaşam değerleri ile ilgilidir. Bu açıdan bakıldığında değerlerin iki açıdan incelendiğini söylemek mümkündür. Bunlardan birincisi genel yaşam değerleridir. Genel yaşam değerlerine dünya barışı, özgürlük ve güzellik örneği verilebilir. İkincisi ise spesifik değerlerdir. Bunlardan biri de mesleki değerlerdir. Para, sosyal ilişkiler, yetenekleri kullanma gibi değerler, değerlerin spesifik boyutlarını oluşturmaktadır (Sverko ve diğ., 2008).

Alan yazın incelendiğinde mesleki değerler daha çok kariyer değerleri ve iş değerleri başlıkları altında incelenmiştir. İş değerleri ile ilgili yapılan çalışmalar bireyin bir işe yerleştikten sonra işin yapılması sonucu elde etmiş olduğu doyum üzerine odaklanmıştır. Ancak mesleki değer bireyin meslek seçimi öncesini de kapsamaktadır. Mesleki değer en genel tanımıyla bir mesleğe girme sonucunda o mesleğin getirilerinden beklenen ve elde edilen doyumdur (Brown, 2003 ; Kuzgun, 2006).

Daha önce de vurgulandığı üzere mesleki değer bir meslek seçiminin ana temellerini oluşturur. Çünkü mesleki değer bir bakıma bir meslek etkinliğinden beklenen amacı ifade eder. Bireyin içinde bulunduğu toplumun değerleri ve kendinin sahip olduğu mesleki değerler arasındaki tutarlılık meslek doyumunu sağlar (Diskiene ve Gostautas, 2010).

Son yıllarda değerler ile ilgili araştırmalarda bir artış gözlenmektedir. Yapılan araştırmalar son yirmi yılda sahip olduğumuz değerlerin hızlı bir değişim içinde olduğunu göstermektedir. Özellikle genç neslin değerlerinin hızla değiştiği ve bu nedenle bir önceki nesille farklılıkların daha fazla olduğu iddia edilmektedir.

İsabetli bir meslek seçimi yapabilmek için bireyin kendi ile ilgili doğru bir öz değerlendirme yapması gerekmektedir. Bireyin kendini iyi tanıması, yapacağı seçimlerin kendisine uygun olmasını sağlayacaktır. Bireyin kendine uygun meslekleri belirlemede mesleki değerler önemli bir yer almaktadır. Bireyin kendisine ilişkin tespit ettiği mesleki değerler kişinin kariyer stratejisini de belirleyecektir.

Bu bölümde Yıldız Kuzgun' un geliştirdiği "Kendini Değerlendirme Envanteri" inde yer alan " Mesleki Değerler" ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

MESLEKİ DEĞERLERİN ÖLÇÜLMESİ

Kuzgun(1998) tarafından geliştirilen "Kendini Değerlendirme Envanteri" de, 3 yetenek, 11 ilgi ve 9 mesleki değer alanında bireylerin kendi algısını ölçen toplam 230 soru bulunmaktadır. Aşağıda KDA envanterde yer alan 9 mesleki değer alanları ve bunların çalışma hayatındaki belli başlı işlerle ilişkileri kısaca açıklanmaya çalışılmıştır.

1. Yeteneğini Kullanma

İnsanlarda, sahip oldukları gizil güçleri kullanma ve geliştirme yolunda doğal bir yönseme vardır. Ancak bazen ekonomik olanaksızlıklar veya ana-babaların beklentilerini yerine getirmeye fazlaca önem verme yüzünden bireyler bu doğal eğilimlerini dikkate alamamaktadırlar ve yetenekleri ile pek ilgili olmayan alanlara yönelmektedirler. Oysa bir kimse en iyi yapabileceği işleri gerektiren bir alana yöneldiği takdirde başarılı olacağı için ana-babasının ve kendisi için önemli diğer kişilerin beklentilerini daha iyi bir şekilde karşılayabilir. Yeteneklerini kullanmaya ve geliştirmeye önem veren kimselerin yeteneklerini tanımak için sistemli bir araştırmaya girmeleri ve yüksek derecede sahip oldukları yetenekleri en fazla gerektiren alanlara yönelmeleri gerekmektedir.

2. Yaratıcılık

İşleri alışılmıştan farklı biçimde yapma, yenilikler ortaya koyma gücü olarak tanımlanan yaratıcılık meslek ve iş seçiminde dikkate alınması gereken önemli bir özelliktir. Yaratıcı insanlar yenilik ortaya koyma gücüne sahiptirler ve bu güçlerini kullanabilecekleri ortamları ararlar. Her meslekte sorunlara değerliş açıdan bakabilme, yeni yorum ve sentezlere gidebilme olanağı vardır. Ancak bu olanak mimarlık, endüstri tasarımı, öğretmenlik gibi alanlarda daha çok, muhasebecilik, kütüphanecilik gibi mesleklerde daha az olabilir. Yaratıcı gücü olan kimseler seçtikleri mesleklerde bu güçlerini kullanma olanağı bulup bulamayacaklarını düşünmelidirler.

3. Yarışma

Bazı kimseler yetenek ve başarılarının başka insanlara göre değerlendirilmesine ve üstünlüklerinin tanınmasına olanak veren durumlarda bulunmak isterler. Buna karşılık, başarısızlığa uğramaktan çok korkan kimseler yarışmadan kaçınmaya özen gösterirler.

Bir kimsenin yarışmaya girip kendini kanıtlaması, en azından yeteneği düzeyinde bir mesleğe girmesi ile mümkündür. Her mesleğin üst basamaklarında, az çok bir yarışma vardır ve üst basamaklara ancak çok üstün, yetenekli, çalışkan ve biraz da şanslı kimseler yükselebilir. Sanat ve bilim alanlarındaki meslekler buna örnek olabilir.

4. İşbirliği

Bazı insanlar, çalışırken başka kişi ya da kişilerle işbirliği: halinde olmak, işleri başkaları ile birlikte yürütmek, başkalarından yardım almak ve sorumluluğu başkaları ile paylaşmak isterler. Her meslekte bu ihtiyacın doyumuna imkan verecek pozisyonlar vardır, örneğin, kişi mühendis ise ve başkalarına bağımlı olarak çalışmak istiyorsa bir fabrikada görev alabilir, diğer mühendislerle işbirliği halinde çalışabilir ve sorumluluğu başkaları ile paylaşabilir. Buna karşılık işbirliği özelliği zayıf olan, yani bağımsız hareket etmekten hoşlanan bir mühendis özel iş yeri açabilir veya bir fabrikada çalışma durumunda ise, işyerinde karar veren, başkalarını yöneten bir kişi olarak çalışabileceği bir pozisyon arar.

5. Değerlişlik

Bazı meslekler çok değerliş ortamlarda yürütölür ve bazı insanlar da değerliş işler yapmaktan, seyahat etmekten hoşlanırlar. Hayatlarında yenilik ve değerlişlik isteyen insanların buna en çok olanak veren alanlara yönelmelerinde yarar vardır. Gazetecilik, diplomatlık, turizm rehberliği bu tür mesleklerdendir.

6. Düzenli Yaşam

Düzenli bir yaşam isteyen kimseler çalışma saatleri belirli olan, seyahat etmeyi, gece ve tatillerde nöbet tut-

mayı gerektirmeyen, kendilerine az da olsa düzenli bir gelir sağlayan ve işsiz kalma tehlikesi olmayan işlerde mutlu olabilirler.

7. Liderlik

Bazı kimseler iş yerinde lider olmak, çalışmalarını planlayıp başkalarını yönetmek ve yönlendirmek isterler. Her meslekte ve/veya iş yerinde çeşitli yöneticilik pozisyonları vardır, hangi meslek alanında yetişmiş olursa olsun bir iş yerinde çalışmaya başlayan bir kimse liderlik ve yöneticilik özelliklerini kanıtladıkça bu pozisyonlara yükselebilir.

8. Kazanç

Her meslek faaliyetinin sonunda bir miktar kazanç elde edilir. Çalışan herkes de kendisinin rahat bir geçim sağlayacak düzeyde kazanç elde etmek ister. Ancak, bazı kimseler için yüksek düzeyde kazanç elde etmek çok önemli olabilir. Tabii bol kazanç risk faktörü ile yakından ilgili olup, bazen sağlığı ve halihazır kazancı tehlikeye atmayı da gerektirebilir.

9. Ün Sahibi Olma

Bazı kimseler adlarını duyurmak, herkes tarafından tanınan bir kimse olmak isterler. Bir mesleğin en başarılı elemanı olmak kişiye ün kazandırır ve bu anlamda her meslekte ün kazanmak olanaklıdır. Ancak, bazı mesleklerde herkes tarafından tanınan bir kimse olma olanağı diğerlerinden daha fazladır. Örneğin, gazetecilik, tiyatro ve çeşitli sanat dalları bu ihtiyacın doyumuna daha çok imkan veren alanlardır.

MESLEKİ DEĞER ENVANTERİ

YÖNERGE

Mesleki değer alanlarınızı belirlemeyi amaçlayan bu envanter bir değer belirleme envanteridir. Envanter sonuçlarına göre bireylerin değer alanlarına uygun sınıflara ve çalışma alanlarına yönlendirilmesi mümkün olabilmektedir. Çeşitli etkinlikleri içeren 90 maddeden oluşan bu envanter sizi değerlendirmeyi amaçlayan bir test değildir. Cevaplandırmalarınızda doğru veya yanlış seçenekler yoktur. Bu nedenle cevaplarınızın samimi ve dürüst olmasına özen gösteriniz.

Tablo 22: Mesleki Değer Envanteri

Seçenekler ve Puan Değerleri	
BAZEN	BAZEN DE
A Hiç bir zaman = 1 puan	A Hiç önemli değil = 1 puan
B Ara sıra = 2 puan	B Pek önemli değil = 2 puan
C Sık sık = 3 puan	C Önemli = 3 puan
D Her zaman = 4 puan	D Çok önemli = 4 puan

Aşağıdaki maddeleri dikkatlice okuyup seçenekleri düşündükten sonra sizin için uygun seçeneğin altında bulunan boşluğu (X) biçiminde işaretleyiniz.

SORULAR

1. Daima kendinizi aşmak, yaptığınız bir işi bir öncekinden daha iyi yapmak için çaba harcar mısınız?
2. Bir işin her yönünü kendiniz yaparak ya da yapılmasını planlayarak işin tümüne hakim olmaktan hoşlanırsınız mı?
3. Kendinizi yetenekli gördüğünüz herhangi bir alanda yarışmalara katılırsınız mı?

4. Grup halinde yapılan işleri bireysel işlere tercih eder misiniz?
5. Kendinizi genellikle mutlu ve rahat hisseder misiniz?
6. Bir iş yaparken ya da bir geziye çıktığınızda, önceden yaptığınız planın dışına çıkmak durumunda kalmak sizi rahatsız eder mi?
7. Gruplara önderlik, toplantılara başkanlık eder misiniz?
8. Yükselbilmeniz ve adınızı duyabilmeniz için öncelikle iyi bir kazanç elde etmeniz gerektiğini düşünür müsünüz?
9. Alanınızda üstün başarı göstererek adınızı herkese duyurmak sizce önemli midir?
10. Başkaları kadar iyi yapamadığınız bir işi bırakıp başka işlere yönelmektense, onun üzerine düşüp başarınca kadar uğraşır mısınız?
11. Öğrendiğiniz bir şeyi uygulamaya kalktığınızda, kendinizden bazı yenilikler katar mısınız?
12. Mutlaka yüksek puanla öğrenci alan bir kurumda yükseköğrenim görmeniz gerektiğine inanıyor musunuz?
13. Başkaları ile işbirliği halinde çalışmakla daha iyi bir iş ortaya koyma imkanı bulacağınıza inanır mısınız?
14. "İnsan gönlü neyi çekerse onu yapılmalıdır. Zevki erteleyerek kendini çalışmaya insan yaşamayı unutabilir" diye düşünür müsünüz?
15. Yemeklerinizi hep belli saatlerde ve alıştığınız şekilde yemekten hoşlanır mısınız?
16. Kazanç ve başarının, tehlikeyi göze alabilen insanların hakkı olduğuna inanır mısınız?
17. Bir insanın bütün isteklerini para ile edilebileceğine inanır mısınız?
18. Bir salona girdiğinizde bütün başların size çevrilmesi ve sizden bahsedebilmesi hoşunuza gider mi?
19. Zeki, bilgili ve üstün nitelikli kimselerle arkadaşlık ederek gelişeceğinize inanır mısınız?
20. Mesleğinizin yenilikler yapmaya olanak verecek bir meslek olması sizce önemli midir?
21. Yetenekli insanların bir yer edinmek için yarıştığı bir ortamda çalışmak ister misiniz?
22. Bir konuda başkalarının ne düşündüğünü veya bir işi nasıl yaptığını bilmeye önem verir misiniz?
23. Yeni şeyleri merak eder ve onları denemeye girişir misiniz?
24. Bir işe başlamadan önce bütün ayrıntıları önceden planlar ve planlanan işleri aynen uygular mısınız?
25. Bir girişimde bulunmadan önce sonucun iyi olacağı yolunda kesin güvence arar mısınız?
26. Bir kimsenin çevresinde saygınlık kazanmasında kazancının önemli bir faktör olduğunu inanır mısınız?
27. Bir işe girince on ya da yirmi yıl sonra nereye geleceğinizi şimdiden bilmeye önem verir misiniz?
28. Seçtiğiniz meslekte gelişmek ve ilerlemek sizce önemli midir?
29. Hayal gücünüz zengin midir?
30. Yarışmaların insanlarda yaratıcı güçleri harekete geçirdiğine inanır mısınız?
31. Kendi başınıza karar vermekte güçlük çeker misiniz?
32. Hep aynı şekilde yapılan işler sizi sıkar mı?
33. Okula ya da işe belli saatlerde gitmekten ve yine belli saatlerde eve dönmekten hoşlanır mısınız?
34. Belli bir amacı gerçekleştirmek için insanları bir araya getirebilir misiniz?
35. Seçeceğiniz mesleğin iyi gelir sağlayan bir meslek olması sizce önemli midir?
36. Sırf kendinizi gösterme için toplantılarda söz alır mısınız?
37. Gelişmenizin ve ilerlemenizin, yeteneklerine uygun bir mesleğe girmekle mümkün olabileceği görüşünde misiniz?
38. Çevrenizde gördüğünüz sorunlara kimsenin bulamadığı değişik ve geçerli ve çözüm yolları arar mısınız?
39. Bulduğunuz sosyal ve ekonomik durumdan daha iyi bir duruma geçmek sizin için önemli midir?
40. Grup çalışmalarında ya da oyunlarında başkalarının görüş ve kararına güvenir misiniz?
41. Günlerinizin birbirine benzemesi sizi rahatsız eder mi?
42. Kazancı az da olsa işsiz kalma tehlikesi olmayan bir mesleği tercih eder misiniz?
43. İnsanların görev ve sorumluluklarını belirleyip çalışmalarını denetleyebilir misiniz?
44. Kazancı yüksek mesleklerin aynı zamanda itibarlı meslekler olduklarını düşünür müsünüz?

45. Tanınmış kimse olmak sizin için çok önemli midir?
46. Hangi alanlarda yetenekli olduğunuzu düşünür müsünüz?
47. Bir tartışmada çok değişik ve ilginç fikirler ileri sürer misiniz?
48. Yaptığınız işleri başkalarınınkisi ile karşılaştırır, eksiklerinizi gidererek herkesten daha iyi işler yapmaya çalışır mısınız?
49. "Azıcık aşım kaygısız başım" özdeyişini ilke olarak benimser misiniz?
50. Değişik yerlerde yemek, daha önce hiç yemediğiniz yemekleri denemek ister misiniz?
51. Girdiğiniz ilk işte emekli oluncaya kadar çalışmayı düşünür müsünüz?
52. Grup içinde en son kararı veren kişi olabiliyor musunuz?
53. Çok par kazanmak, zengin olmak sizin için hayatta önemli bir hedef midir?
54. Toplumda iyi bir yer edinebilmek için her fırsattan yararlanmaya çalışır mısınız?
55. Mesleğinizde ilerlemek, varabileceğiniz en son noktaya erişmek için bütün gücünüzle çalışmayı planlıyor musunuz?
56. Yeni şeyleri denemekle gelişeceğinize inanır mısınız?
57. Mesleğinizde ilerlemek, varabileceğiniz en son noktaya erişmek için bütün gücünüzle çalışmayı planlıyor musunuz?
58. Sizden daha büyük ve tecrübeli insanların görüşlerini almaya önem verir misiniz?
59. Yeni insanlar tanımaktan hoşlanır mısınız?
60. İhtiyaçlarınızı sınırlı tutarak kendinize yetecek düzeyde bir gelire mutlu olabileceğinize inanır mısınız?
61. Önemli sorumluluklar gerektiren görevleri istekle üstlenir misiniz?
62. Daha çok gelir elde etme umudu ile sık sık iş değiştirmeyi göze alır mısınız?
63. Gireceğiniz mesleğin, adınızı duyurmanıza olanak verecek bir meslek olmasına çok önem verir misiniz?
64. Hayatta her öğrenilen becerinin, hemen değilse bile, günün birinde kişinin meslek başarısını arttıracığına inanır mısınız?
65. Nükte, espri yapar mısınız?
66. Daima başka insanlardan daha iyi olmak için çalışıyor musunuz?
67. Bir iş yaparken çevrenizde danışabileceğiniz ve yardım alabileceğiniz insanlar olmasını ister misiniz?
68. Yaşama biçiminizde zaman zaman değişiklik yapabilme olanakları arar mısınız?
69. Her işi ciddiye alır mısınız?
70. Grup çalışmalarında ya da oyunlarında sizin görüş ve kararınızın uygulanması sizce önemli midir?
71. Hangi alanlarda daha çok kazanç elde edebileceğinizi araştırır mısınız?
72. Toplumda adınızı, duyurmak ve itibarlı bir yer edinmek için her fırsattan yararlanmaya çalışır mısınız?
73. Vaktinizi boş geçirmemeye, yeteneklerinizi geliştirici her türlü öğrenme fırsatını değerlendirmeye çalışır mısınız?
74. Çevrenizde daima yenilikler getiren yaratıcı bir kişi olarak tanınır mısınız?
75. Bir yarışmayı kaybedince, kendinizi geliştirip yeni bir yarışmaya girer misiniz?
76. Olur olmaz şeyler için kaygılanır ve üzülür müsünüz?
77. Mesleğinizin ilginç ve hareketli bir yaşam sağlayan bir meslek olması sizce önemli midir?
78. Üzerinize aldığınız bir işi dikkatle ve titizlikle yapmaya çalışır mısınız?
79. Bir iş yerinde karar veren ve sorumluluk taşıyan bir kişi olmak ister misiniz?
80. Bir mesleği incelerken öncelikle kazanç durumu hakkında bilgi edinmeye önem verir misiniz?
81. Yüksek mevki sahibi kimselerin yaşama biçimlerini ve değerlerini benimsemeye çalışır mısınız?
82. Size göre meslek, yetenekleri kullanma yolu mudur?
83. Yetenekli olduğunuz bir alanda, işleri başkalarının söylediği biçimde ya da alışıldığı gibi yapmak zorunda olmak sizi sıkar mı?
84. Toplumsal düzeyi ne olursa olsun, yaptığınız işte usta bir kişi olmak sizin için önemli midir?
85. Çalışırken sorumluluğu iş arkadaşları ile paylaşmak size rahatlık verir mi?
86. Her zaman belli işleri yapmak, belli yerlere gitmek sizi sıkar mı?
87. Planlı ve düzenli bir yaşam sürmekle mutlu olabileceğinize inanır mısınız?

88. Konuşurken çevrenizdeki insanların ilgisini çekebilir, görüşlerinizi onlara kabul ettirebilir misiniz?

89. Piyangodan yüklü bir para çıksa yine de bir meslek edinmek için uğraşır mısınız?

90. Toplumda itibar görebilmeniz için itibarlı bir meslek sahibi olmanız gerektiğine inanır mısınız?

Tablo 23: Meslek Değerler Cevap Formu

Öğrencinin Adı Soyadı: <u>İşıl Aydın</u> Sınıf : 12 / D Uygulandığı Tarih: 12.04.2018														
A= 1 Puan B= 2 Puan C= 3 Puan D= 4 Puan														
Sıra No	SEÇENEKLER				Sıra No	SEÇENEKLER				Sıra No	SEÇENEKLER			
	A	B	C	D		A	B	C	D		A	B	C	D
1				x	31			x		61			x	
2			x		32				x	62		x		
3		x			33			x		63				x
4		x			34	x				64				x
5			x		35			x		65				x
6				x	36		x			66	x			
7			x		37			x		67			x	
8			x		38				x	68			x	
9		x			39				x	69			x	
10				x	40			x		70			x	
11			x		41				x	71			x	
12			x		42				x	72				x
13		x			43		x			73		x		
14		x			44				x	74		x		
15				x	45			x		75	x			
16				x	46			x		76		x		
17			x		47				x	77			x	
18	x				48				x	78				x
19				x	49				x	79				x
20		x			50		x			80		x		
21			x		51				x	81	x			
22			x		52		x			82			x	
23			x		53				x	83	x			
24			x		54			x		84	x			
25				x	55				x	85		x		
26			x		56				x	86		x		
27		x			57				x	87	x			
28			x		58		x			88		x		
29		x			59		x			89		x		
30		x			60		x			90	x			

Tablo 24: Işıl Aydın'ın Mesleki Değer Ölçüsü Ham Puan Karşılıkları

DEĞERLER								
Yeteneği Kullanma	Yaratıcılık	Yarışma	İşbirliği	Değişiklik	Düzenli Yaşam	Liderlik	Kazanç	Ün sahibi Olma
1(4)	2(3)	3(2)	4(2)	5(3)	6(4)	7(3)	8(3)	9(2)
10(4)	11(3)	12(3)	13(2)	14(2)	15(4)	16(4)	17(3)	18(1)
19(4)	20(2)	21(3)	22(3)	23(3)	24(3)	25(4)	26(3)	27(2)
28(3)	29(2)	30(2)	31(3)	32(4)	33(3)	34(1)	35(3)	36(2)
37(3)	38(4)	39(4)	40(3)	41(4)	42(4)	43(2)	44(4)	45(3)
46(3)	47(4)	48(4)	49(4)	50(2)	51(4)	52(2)	53(4)	54(3)
55(4)	56(4)	57(4)	58(2)	59(2)	60(2)	61(3)	62(2)	63(4)
64(4)	65(4)	66(1)	67(3)	68(3)	69(3)	70(3)	71(3)	72(4)
73(2)	74(2)	75(1)	76(2)	77(3)	78(4)	79(4)	80(2)	81(1)
82(3)	83(1)	84(1)	85(2)	86(2)	87(1)	88(2)	89(2)	90(1)
T(34)	T(29)	T(25)	T(26)	T(28)	T(32)	T(28)	T(29)	T(23)

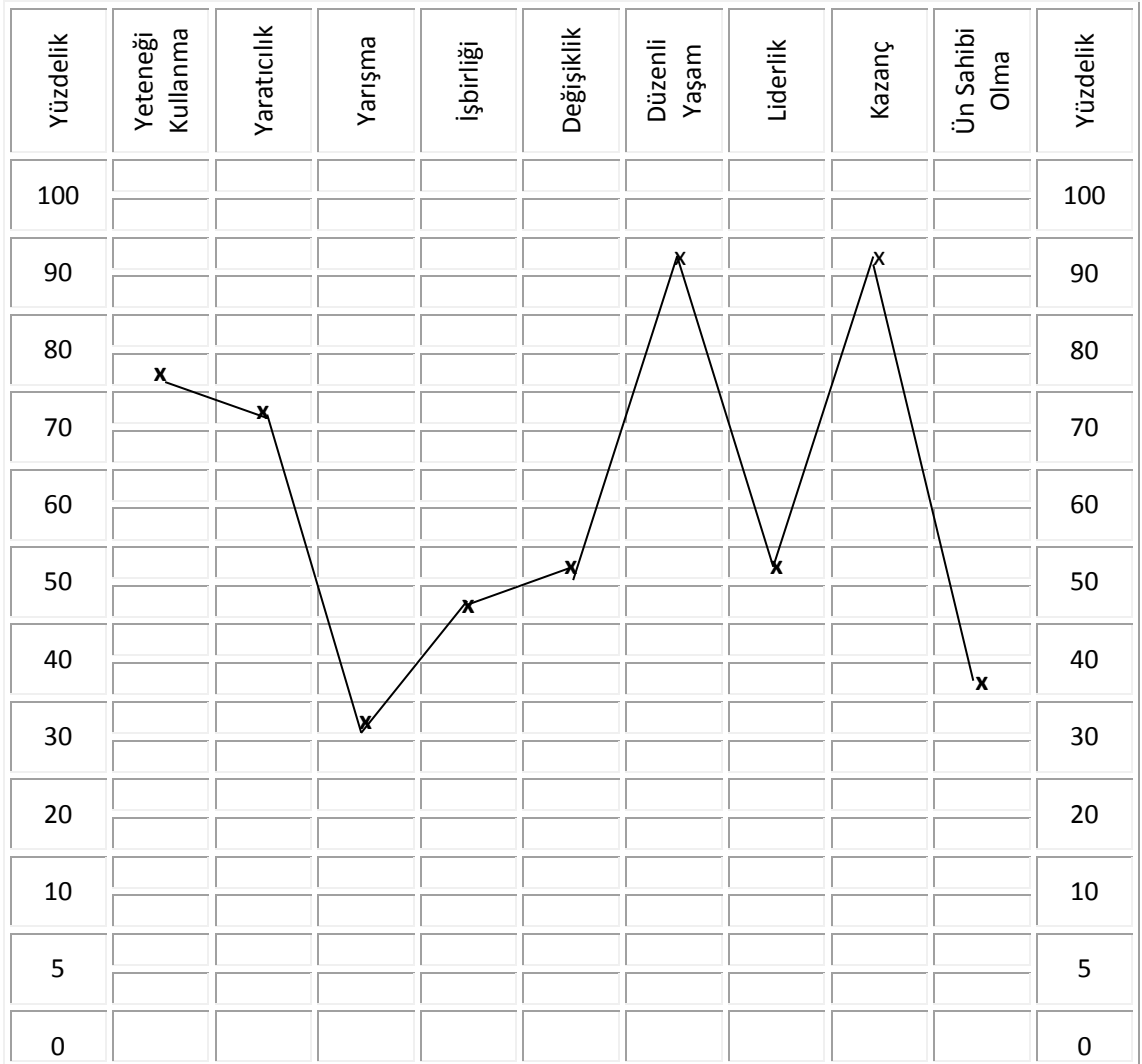
DEĞERLENDİRME

Tablo 25: Işıl Aydın'ın Tablo 17'deki Ham Puanlarının Yüzdeleri Karşılıkları

HAM PUAN	DEĞERLER								
	Yeteneği Kullanma	Yaratıcılık	Yarışma	İşbirliği	Değişiklik	Düzenli Yaşam	Liderlik	Kazanç	Ün Sahibi Olma
40	100.0		100.0				100.0		100.0
39	99.5		99.8	100.0			99.9		99.9
38	98.6	100.0	99.3	99.9	100.0	100.0	99.0	100.0	99.8
37	96.0	99.9	98.1	99.8	99.8	99.9	97.9	99.9	99.2
36	92.5	99.8	96.7	99.4	99.1	99.6	96.1	99.8	98.6
35	87.1	99.6	94.6	98.8	98.0	99.3	93.2	99.6	97.6
34	80.3	98.7	90.7	97.9	95.4	98.4	89.9	99.1	96.4
33	74.1	97.2	86.2	96.1	83.1	97.4	84.8	98.2	94.3
32	66.2	95.0	81.3	93.4	88.6	95.6	79.6	97.0	91.6
31	57.9	91.3	75.3	89.5	83.4	93.5	74.1	95.3	88.6
30	50.6	85.9	67.7	83.8	76.2	89.4	67.9	93.2	84.3
29	41.6	79.1	60.7	76.4	68.6	84.3	61.5	90.7	80.6

28	33.3	71.3	53.2	68.5	59.9	77.3	53.8	86.9	75.9
27	26.0	61.8	45.4	58.9	51.7	69.9	46.0	82.3	69.9
26	20.3	52.0	37.7	50.4	43.5	62.1	37.5	76.2	63.5
25	16.1	40.4	30.7	40.4	34.3	53.4	30.1	70.7	57.0
24	11.5	30.8	24.0	31.3	26.1	43.5	23.1	64.0	50.0
23	8.7	22.4	17.2	24.1	20.0	34.9	17.5	56.7	42.6
22	6.2	15.2	13.1	17.1	14.6	26.8	12.9	48.9	35.4
21	4.5	10.2	9.9	11.4	9.6	20.5	9.8	41.4	29.8
20	3.5	6.2	7.0	8.1	5.3	14.8	6.8	32.9	24.7
19	2.8	3.8	4.9	5.4	3.7	11.0	4.0	24.4	19.5
18	2.1	2.2	3.7	3.6	2.5	7.0	2.9	17.3	14.9
17	1.6	1.5	2.7	2.2	1.6	4.6	1.6	10.6	11.4
16	1.4	1.1	1.9	1.3	1.2	3.2	1.2	5.4	8.4
15	1.2	0.9	1.5	1.1	1.1	2.2	0.7	2.5	5.4
14	1.1	0.8	1.3	0.8	0.9	1.4	0.5	1.1	3.5
13	1.1	0.6	1.3	0.7	0.7	0.7	0.4	0.5	1.9
12	0.9		1.1	0.5	0.7	0.4	0.3	0.4	1.2
11	0.9		0.9	0.4	0.6	0.2	0.2		0.6
10				0.3		0.1			0.3

Tablo 26: İşıl Aydın'ın Tablo 18'e Göre Mesleki Değerler Profili

SONUÇ BELGESİ

Tablo 27: Işıl Aydın'a Ait Sonuç Belgesi

Adı Soyadı: Işıl Aydın	Sınıf: 12 / D	Uygulandığı Tarih: 12.04.2018	
Değerler			
	Değerlerle İlgili En Yüksek Üç Alan	Oran (%)	
	Düzenli Yaşam	95.6	
	Kazanç	90.7	
	Yeteneği Kullanma	80.3	
<p>Işıl Aydın'ın bol kazanç elde etmek için atılım yapabilecek bir kişi olduğu ve yeteneğini kullanmada kendine güvendiği söylenebilir. Düzenli bir yaşam isteyen Işıl, çalışma saatleri belirli olan, seyahat etmeyi, gece ve tatillerde nöbet tutmayı gerektirmeyen, kendine az da olsa düzenli bir gelir sağlayan ve işsiz kalma tehlikesi olmayan işlerde mutlu olabilir.</p>			

İ. MESLEK SEÇİMİNDE AİLEYE, OKULA, BİREYE VE TOPLUMA DÜŞEN GÖREVLER

Üniversite tercihi yapma aşaması, gençlerin kariyer planlarını yaparken en fazla dikkat etmeleri gereken safhayı oluşturmaktadır. Doğru ve yerinde verilen kararlar, bir bireyin ömür boyu mutlu veya mutsuz olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle bireyin seçimi, tercihi yaparken hangi faktörleri dikkate alması gerektiğinin tespiti oldukça önemlidir.

Günümüzde, üniversite aşamasında, meslek sayılarının giderek artması ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bireylerin kendilerine uygun meslek seçmeleri dolayısıyla da meslek seçimini etkileyen etmenler üzerinde odaklanılması önem kazanmaktadır. Alanyazın incelendiğinde meslek seçimini etkileyen etmenler üzerinde bir fikir birliğinin olmadığı görülmektedir.

Bireyin meslek seçimini etkileyen etmenler Savickas (1991) tarafından, yetenek, ilgi, değer ve inanç sistemi, aile, kültür ve çevre (okul, akran grubu vd.) olarak belirtilmiştir. Kuzgun (2004) meslek seçimini etkileyen etmenleri psikolojik (yetenek, ilgi, değer vb.) ve sosyal faktörler (sosyoekonomik düzey, aile ilişkileri) olmak üzere iki grupta ele almaktadır. Korkut-Owen (2008) ise bu faktörlere ek olarak, politik, ekonomik, yasal ve sisteme ilişkin özellikler (ülkenin yönetim biçimi, ekonomik yapısı, yasalar vb.) ve şans (sağlık koşulları, doğal olaylar vb.) etmenlerine değinmektedir.

Meslek seçiminde cinsiyetin etkisi konusunda pek çok çalışmaya rastlanmaktadır. Son zamanlarda üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada Frolian (2010), kadınların geleneksel olan mesleklere (1/3); erkeklerin ise geleneksel olmayan mesleklere daha çok (3/1) yöneldiklerini bulmuştur. Edwards ve Quinter (2011) ise meslek seçiminde cinsiyet değişkeninin dolaylı etkisi olduğunu belirtse de araştırmalarında meslek seçiminde erkekler için mesleki esnekliğin, kadınlar için mesleğin kendini geliştirme fırsatı ve yeteneklerini ortaya koyma şansının olmasının önemli olduğunu bulmuşlardır. Clutter (2010) bireyin meslek seçimi üzerinde en güçlü etkinin ailesi olduğunu belirtmiştir.

Bireyin meslek seçimini etkileyen özellikler arasında ailenin ekonomik düzeyi önemli bir belirleyici gibi görülmektedir. Alt, orta ve üst ekonomik seviyeye mensup olan aileler, buldukları ekonomik duruma göre farklı beklentilere (beklenti zaten ileriye yönelik bir durumu ifade eder) sahiptirler. Schoon ve Parsons (2002) da, ailelerin sosyal sınıflarının, çocuklarının mesleki ve eğitsel isteklerini, ilgilerini etkilediğini ifade etmektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar, ailenin sosyo ekonomik düzeyine göre yapılan mesleki seçimin değiştiğini göstermektedir. Örneğin eğitim fakültelerine yönelenlerin orta sosyo -ekonomik düzeye sahip oldukları bulunmuştur (Akbaşır, 2003; Erden, 1995). Bahar (2002) da İİBF, eğitim fakültesi ve tıp fakültesi öğrencileri ile yaptığı araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmış ve İİBF öğrencilerinin daha çok yüksek sosyo- ekonomik düzeyden geldiğini bulmuştur. Öğrencilerin eğitsel ve mesleki tercihlerinin, isteklerinin çevrelerindeki önem verdikleri kişilerin, özellikle de ebeveynlerinin algıları doğrultusunda şekillendiği (Reay, 2001) ve anne eğitim düzeyinin çocukların sağlıklı kararlar vermelerinde babalara göre daha fazla etkisinin olduğu (Leigh, 1998) düşüncesinden hareketle ebeveynlerin eğitim durumu ile öğrencilerin mesleki tercihleri arasında bir bağ olduğu söylenebilir. Nitekim Türkiye’de yapılan çalışmalar da bu ilişkiyi göstermektedir (Akbaşır, 2003; Bahar, 2002).

BİR ARAŞTIRMA

Aşağıda araştırmacılar(Veysel Kars ve arkadaşları) tarafından 2010–2011 eğitim öğretim yılı 2. yarıyılında sınav döneminden 2 ay önce Van ilinde öğrenim gören, lise son sınıf öğrencilerinde anksiyete ve depresyon bozukluğu belirtisi gösterme sıklığını ve bu durumun bazı sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisini incelemeyi ve öğrencilerin meslek seçimlerini etkileyen sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin neler olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırmaya Van İl merkezinde toplam 421 lise son sınıf öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır.

Tablo 28. Meslek Tercihlerini Etkileyen Faktörler ve Yüzdeleri

Meslek Tercihlerini Etkileyen Faktörler	Sayı	%
İş olanakları	278	67,4
İlgi ve yeteneklerim	231	56,0
Ekonomik getirisi	222	53,9
Ailemin isteği ve baskısı	145	35,1
Mesleğin statüsü	122	29,7
Sosyal çevre	101	24,5
Bana ve aileme getireceği yük	73	17,7
Medyanın etkisi	34	8,2
Cevapsız	30	7,3

Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçiminde etkili olan faktörler incelendiğinde ilk sırada iş olanaklarının var olması yer alırken, ikinci sırada ilgi ve yeteneklerine uygunluk, üçüncü sırada da ekonomik getirinin yer aldığı görülüyor(Tablo 28)

Tablo 29: Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Anksiyete (Kaygı Bozukluğu) Düzeyleri Arasındaki İlişki

		ANKSİYETE (%)	
		Yok	Var
Cinsiyet	Kız	56,5	43,5
	Erk.	67,1	32,9
Meslek Seçiminde Anne ve Babasıyla Çatışma Durumu	Yaşayan: %61,2 Yaşamayan: %43,1		
Okul türü	Meslek lisesi		%41,8
	Fen Anadolu		34,4
Ebeveynlerde Rehberlik alma durumu	Herhangi bir rehberlik hizmeti almadığını söyleyen ebeveyn oranı %%72,5'tir.		

Van bölgesinde meslek seçiminde bulunacak kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha kaygılıdır. Kızların %43,5'inde, erkeklerin ise %32,9'unda anksiyete düzeylerinde yükseklik saptanırken cinsiyet ayrımı yapılmaksızın lise son sınıf öğrencilerinin %35,7'sinde anksiyete düzeylerinde yükseklik görülmüştür. Kızların daha duygusal bir yapıya sahip olmalarının yanı sıra, aile içerisinde ve toplumda kız öğrenciler üzerinde daha fazla baskı olmasının kız öğrencilerin anksiyete düzeylerinin yüksek olmasına neden olabileceği düşünülmüştür.

Aile içinde meslek seçimi konusunda anne ve babasıyla çatışma yaşayanların(%61,2), çatışma yaşamayanlara (%43,1) göre hem anksiyete hem depresyon düzeyleri yüksek bulunmuştur. Okul türleri incelendiğinde anksiyete depresyon skorları %41,8 ile meslek lisesinde en yüksektir.

Katılımcı öğrencilerden anne babalarının rehberlik alma durumu ile anksiyete depresyon skorları arası ilişkiye bakıldığında skorları yüksek olan öğrencilerden %72,5'inin ebeveynlerinin herhangi bir rehberlik hizmeti almadıklarını göstermektedir.

Ertem ve arkadaşlarının (2004) lise son sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada kız öğrencilerde ağır depresyon görülme oranı %9,6, erkek öğrencilerde %5.4 olarak saptanmıştır. S.Türkeleş ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da öğrencilerin %19,9'da depresyon bulunmuştur. Depresyonla anlamlı derecede ilişkisi olan faktörler, öğrencilerin kendilerini yalnız hissetmeleri, kendilerine güvenememeleri olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada kendi cinsleri ve karşı cins ile arkadaşlık kurmada güçlük çekme, duygularını ifade edememe, sigara, alkol kullanma ve kronik sağlık sorunlarının olması gibi problemlerde anlamlı farklılık saptanmıştır.

Türkiye'de yüksek öğretime geçme aşamasında yapılan ve öğrencilerin geleceklerini önemli ölçüde etkileyen üniversite seçme sınavı, önemli bir anksiyete kaynağı olabilecek özelliktedir ve lise son sınıfta okuyan öğrenciler önemli bir risk grubudur. Ülkemizde, (Norma Razon) gençlerin çok küçük bir oranı, yetenek, beceri, ilgi ve isteklerine uygun meslek seçebilmektedir. Araştırma bulgularına göre gençlerimizin meslek seçimini etkileyen faktörler şu şekilde sıralanmaktadır:

Raslantılar, ailenin ekonomik koşulları, aile baskısı, geçici hevesler, toplumsal saygınlığı olan mesleklere rağbet, kısa zamanda para kazanma ve mevki sahibi olma arzusu, çevresel koşullar... Ayrıca bireyin kendini ve meslekleri tanınamaması şeklindeki bilgisizliği, girdiği öğretim kurumu ile yetenek ve ilgileri arası arasındaki tutarsızlık, belli alanlarda iş bulma güçlüğü, ekonomik zorunluluklar arzu ettiği mesleği seçmesini engellemektedir. Bireyin yanlış meslek seçmesini önlemek, özelliklerine uygun mesleğe girmesini sağlamak için, kendini ve meslekleri tanımasına olanak veren fırsatları yaratmak gerekir. Bu fırsatları yaratmak, ailenin veya gencin kendi başına yapamayacağı işlerdir. Burada gencin ve ailenin yanı sıra okula da topluma da birçok görevler düşmektedir.

a. BİREYİN MESLEĞE YÖNELTİLMESİNDE OKULA DÜŞEN GÖREVLER

Öğrenciyi tanımak ve kendini tanımasına yardımcı olmak, ona meslekleri tanıtmak, okulun görevlerindedir. Okul bu görevini, öğrenci lise son sınıfa geldiğinde yerine getiriyorsa, çok geç kalmış olur. Bu tür çalışmalara, orta okul hatta ilkokul döneminde başlanmalıdır. Gerek ilk, gerekse orta öğretim yıllarında, öğrencilere iş ve meslek alanları gezdirilmeli, farklı meslek sahipleri tanıtılmalı, bu arada yetenek veya ilgi duydukları alanlarda çalışma fırsatı yaratılmalıdır. İlgi ve yeteneklerini geliştirmeleri için aktif eğitsel kol çalışmaları yaptırılmalı, atölye ve laboratuvar etkinlikleri sağlanmalıdır.

Okula düşen bu görevleri, zaten yüklü olan öğretmen ve idarecilerin yapması olanaksızdır. Bu nedenle sayısı giderek artan rehberlik servislerimizin, bütün okullarda açılması sağlanmalı, burada çalışan uzman sayısı artırılmalı ve öğrencileri tanıma ve yönlendirmede bu uzmanlardan yararlanmalıdır.

Psikolojik danışmanın değişen toplumsal yapı, iş dünyası, değişmekte olan cinsiyet rolleri, lise türlerinin üniversiteye giriş sınavındaki rolü gibi ayrıntılardan haberdar olması büyük bir önem taşımaktadır. Bulgular sistematik gerçeklerin bazen bireysel özelliklerin de önüne geçebildiğini göstermektedir. Sosyal anlamda ailenin daha baskın olabileceği düşünülmüşse de sisteme ilişkin özelliklerin daha fazla öne çıktığı görülmektedir.

Mesleğe yöneltme hizmeti, hem bireyleri, hem de meslekleri tanımayı gerektirdiğinden bir ekip işidir. Bu ekipte görev alacak uzmanların çocuk ve ergenlik psikolojisi, öğretim sorunları, meslekler dünyası, ülke ekonomisi gibi pek çok alanda bilgi sahibi olması şarttır. Mesleğe yöneltme ekibinin yapması gereken çalışmalar şöyle özetlenebilir:

1. Bireyi Tanımak

Genci tanımak, eğilim, ilgi, arzu ve ideallerini belirlemek, hecen ve yeteneklerini saptamak, okul ve arkadaş çevresindeki yerini araştırmak, eğitim ve başarı durumunu izlemektir. Bunun için de tüm psikoloji ve rehberlik tekniklerinden yararlanmak, gencin ailesi ile işbirliği yapmak, gencin öğretmenleri ve idarecileri ile ilişki kurmak gereklidir.

2. Gencin Kendini Tanımasına Yardım Etmek

Gencin sağlık durumunu belirlemek, hangi alanlarda güçlü, hangilerinde zayıf olduğunu bilmek, karakter ve kişilik özelliklerini ortaya çıkarmak ve bunlardan genci haberdar etmek uzmanın görevidir. Uzman gençle yaptığı sohbetler sırasında, onu yetenekleri ve ilgileri konusunda bilinçlendirmeli, bunları geliştirme yollarını kendisine göstermelidir.

3. Meslekleri ve İş Alanlarını Tanımak ve Tanıtmak

Uzman, gence uygun olabilecek meslekleri belirlemenin yanı sıra, ülkedeki mesleklerin geçerliliği ve saygınlığı hakkında araştırma yapmalı, ülke ihtiyaçlarını ve hangi alanlarda eleman açığı olduğunu bilmelidir. Uzman, her mesleğin çalışma koşulları, sağladığı olanaklar, gerektirdiği öğrenim düzeyi hakkında gence ve aileye bilgi verebilmelidir. Ayrıca gencin bu konuda yazılmış kitaplardan yararlanmasını sağlamalı, meslek sahipleri ile gençleri görüşürmen, atölye ve fabrikalara geziler düzenleyerek gençlere çeşitli iş alanlarını tanıtmalıdır.

4. Mesleki Rehberlik Servislerinde Görev Alması Gereken Uzmanlar Kimlerdir?

Gelişim psikolojisinden, çocukluk ve gençlik sorunlarından anlayan; bireyin yetenek, beceri, ilgi, bilgi ve eğilimlerini değerlendirebilen, elindeki verilere dayanarak bireye en uygun olabilecek iş alanlarını belirleyen eğitim uzmanı, danışman veya psikolog,

- Bireyi tanımada, sağlık durumunu ve gelişim sürecini izlemede doktor, ruhsal sorunlarını çözümlemede yol gösterecek olan ruh hekimi,
- Bireyin ev ve aile koşullarını araştırarak olan sosyal hizmet uzmanı veya sosyal asistan,
- Bireyin okul durumu hakkında gerekli bilgiyi verebilen okul idarecileri ve öğretmenler,
- Ülkedeki tüm meslekleri tanıyan, bunların her birinin gerektirdiği nitelikleri, çalışma koşullarını, sağladığı olanakları, ülke çapındaki geçerliliğini bilen ve ülkedeki elaman açığını istatistiksel çalışmalarla belirleyecek olan uzmanlardır.

Bir ekip çalışması gerçekleştirerek, bireyin tüm özelliklerini içeren bir dosya hazırlayacak olan bu uzmanlar, topladıkları verilere dayanarak bireyi ve ailesini uyaracaklar, böylece bireyin sağlıklı bir meslek seçimi yapmasını mümkün kılacaklardır.

İngiltere ve Fransa ve gelişmiş birçok ülkede yapılan çalışmalar, bu servislerin hizmetlerinden yararlanarak, meslek seçmiş olanların başarı oranının %90'ın üstünde olduğunu, körü körüne veya sadece isteklerini göz önünde tutarak seçim yapmış olanların sayısının çok az olduğunu göstermektedir.

5. Okulda Uzmanların Görevini Yerine Getirirken Başvuracakları Teknikler ve Yöntemler Nelerdir?

Burada ölçme ve değerlendirme teknikleri, uzmanların en değerli araçlarıdır. Uzmanlar bireyi tanımada; gözlem, görüşme, problem tarama listeleri, aileyi tanımada: gözlem ve görüşme gibi bilgi toplama tekniklerinden yararlanmalıdırlar. Ayrıca bireyin özelliklerini belirlemek için zeka, yetenek, ilgi, kişilik ve bilgi - başarı testleri gibi tüm ölçüm araçlarına başvurmalıdırlar. Uzmanın ihtiyaç duyduğu teknik ve yöntemleri uygulayabilmesi için, bunların her birini çok iyi bilmesi ve bu konuda tecrübeli olması şarttır. Bu uzmanlardan beklenen, bireyi tanımanın yanı sıra, onu başarılı ve mutlu olabileceği bir mesleğe yönlendirmek olduğuna göre, bu uzmanların tüm psikometrik araçlardan yararlanmasını sağlayabilmek için laboratuvarların da kurulması gereklidir.

b. BİREYİN MESLEĞE YÖNLENDİRİLMESİNDE AİLEYE DÜŞEN GÖREVLER

Yetişkinlerin çoğu gence geleceği hakkında öğüt verme, iş veya meslek önerme konusunda kendini söz sahibi zanneder. Oysa gencin yetenek ve ilgilerini tam olarak tanımadan, ülkedeki çeşitli meslek dallarını, bunların özelliklerini ve koşullarını bilmeden, kimse gence meslek seçimi konusunda gerçek anlamda yardımcı olamaz. Ailenin çocuğunu anlayışla ele alabilmesi, her şeyden önce onu iyi tanınmasına bağlıdır. Aile çocuğunu doğduğu andan itibaren adım adım izlemeli, küçük yaştan itibaren zevk aldığı, ilgi duyduğu ve başardığı faaliyetleri belirlemelidir. Çocuğun başarılı olduğu faaliyetleri belirlemek kadar, başarısız olduğu alanları da keşfetmek önemlidir. Bunun için de aile çocuğun hoşlanmadan zorlanarak yaptığı etkinlikleri de saptamalıdır. Ailenin çocuğunu tanıması, güç olduğu kadar önemlidir, ancak yeterli değildir. Aile, çocuğun kendini tanımaya da yardımcı olmalıdır. Şöyle ki, çocuğunu yetenekli olduğu ve başaramadığı etkinliklerden haberdar etmeli, çocuk da hangi alanlarda üstün, hangilerinde yetersiz olduğunu bilmeli, meslek seçimini yaparken nerede başarılı, nerede başarısız olacağını önceden kestirebilmelidir.

Meslek seçme arifesinde olan genç, belli bir karar vermişse, o alanda yetenekli ve istekli ise aile, olanakları elverdiği oranda onu desteklemeli, arzu ettiği dalda meslek sahibi olmasını kolaylaştırmalıdır. Ayrıca ona, yetenek ve ilgilerini geliştirme fırsatı yaratmalıdır.

Aile, çocuğunu belli bir mesleğe yönlendirirken bazı hatalı davranışlardan da kaçınmalıdır. Her şeyden önce aile kendi yaşamında gerçekleştiremediğini çocuğundan beklememeli, baba mesleğini sürdürmesi için ona baskı yapmamalı, yetenekli ve istekli olmadığı bir iş alanına zorla yönlendirmemelidir. Kendi okuyamadığı için çocuğunu okumaya zorlamak, okumak isteyen çocuğu engellemek, sınıf atlayabilmek için çocuğu, kısa zamanda para ve mevki sağlayan bir işe sokmak, sorumluluktan kaçmak için genci tamamen başıboş bırakmak, ailelerin çok sık yaptıkları hatalardandır.

UNUTMAYIN!!! Puanına göre değil, çocuğunuzun ilgi, yetenek ve değerlerine göre tercih yapın. Çocuğunuzun çok yüksek puan ile kabul eden bölümlere girmesiyle övünmek yerine, kendi istediği yeri seçmelerine destek olmanın daha önemli olduğunu unutmayın!

c. MESLEK SEÇİMİNDE BİREYİN KENDİSİNE DÜŞEN GÖREVLER NELERDİR?

I. Kendini tanımak, II. Meslekleri tanımak, III. Kendi özellikleri ile meslekler arasında uygunluk aramak.

I. Bireyin Kendini Tanıması

Bireyin eğilim, ilgi, yetenek ve becerilerini bilmesi; arzu ve ideallerini belirlemesi; aile, okul ve arkadaş çevresinde yerini değerlendirmesidir. Kendini tanıması için birey, ailesinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden yardım isteyebilir, onlarla konuşarak kendi özellikleri hakkında bir değerlendirme yapabilir.

II. Bireyin Meslekleri Tanıması

Mesleklerin her birini ayrı ayrı tanıması mümkün olmayacağından, hoşlandığını, ilgi duyduğunu zannettiği, yetenekli olduğuna inandığı meslekler hakkında birey kendi olanaklarına dayanarak, bilgi toplamalı, meslekleri tanıtan kitaplardan yararlanmalı, iş sahipleri ile görüşmelidir.

III. Bireyin Kendine Uygun Olan Meslekleri Belirlemesi

Birey belli bir karara varmadan önce, seçmeyi düşündüğü mesleğin nitelikleri ile kendi özellikleri arasında uygunluk olup olmadığını araştırmalıdır. Gelişigüzel yapılmış seçimlerin başarısızlık ve mutsuzlukla son bulduğunu düşünerek, seçmeyi düşündüğü mesleğin sağlayacağı kazancın, çalışma koşullarının, bu meslekte başarıya ulaşma şansının, onun istekleri doğrultusunda olup olmadığını incelemelidir. Yetenekli olmadığı ilgi duyduğu bir mesleği sırf toplumsal saygınlığı olduğu veya büyük kazanç sağladığı için seçmekten kaçınmalıdır.

DİĞER KİTAPLAR VE DERGİLER

KİTAPLAR	DERGİLER
<ol style="list-style-type: none"> 1. ETKİLİ ANA-BABA EĞİTİMİ 2. EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 3. EĞİTİMDE BİREYİ TANIMA (ÖĞRENCİ-ÖĞRETMEN-YÖNETİCİ-VELİ) 4. EĞİTİMDE BİREYİ TANIMA (PDR TEST VE ENVANTERLER) 5. 21. YÜZYILIN EĞİTİMİ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ÖĞRENME STİLLERİ 2. KENDİNİ DEĞERLENDİRME ENVANTERİ 3. BEİER CÜMLE TAMAMLAMA TESTİ 4. SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ 5. ÇOKLU ZEKA KURAMI 6. BAŞARISIZLIK NEDENLERİ ANKETİ 7. ÇALIŞMA DAVRANIŞI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ 8. AKADEMİK BENLİK KAVRAMI ÖLÇEĞİ

DERGİLER HAKKINDA...

<i>ÖĞRENME STİLİ</i>	<i>ÇOKLU ZEKA KURAMI</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Ana dergi (43 sayfa) - Dokunsal dergi (11 sayfa) - Görsel dergi(11 sayfa) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ana dergi (31 sayfa) - Çoklu Zeka Kuramı (11 sayfa) - Sorular dergisi (3 sayfa)
<i>KENDİNİ DEĞERLENDİRME ENVANTERİ</i>	<i>BAŞARISIZLIK NEDENLERİ ANKETİ</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Ana Dergi (30 sayfa) - Sınav öncesi Dergi (10 sayfa) - Sınav sonrası dergi (12 sayfa) - Sorular kitapçığı (8 sayfa) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ana dergi (35 sayfa) - Sorular kitapçığı (9 sayfa)
<i>BEİER CÜMLE TAMAMLAMA TESTİ</i>	<i>ÇALIŞMA DAVRANIŞI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Ana Dergi (19 sayfa) - A Formatında dergi (14 sayfa) - B Formatında dergi(14 sayfa) - A Formatı sorular(2 sayfa) - B Formatı sorular(3 sayfa) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ana dergi (14 sayfa) - Sorular kitapçığı (3 sayfa)
<i>SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ</i>	<i>AKADEMİK BENLİK KAVRAMI ÖLÇEĞİ</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Dergi(12 sayfa) - Soru Kitapçığı(3 Sayfa) 	<ul style="list-style-type: none"> - Ana dergi (26 sayfa) - Sorular dergisi (7 sayfa) - Cevap formu (4 sayfa)

KAYNAKLAR

1. Fikret EKEREN, Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Yönlendirme Eğitimine İlişkin Öğretmen Görüşleri)-2014
2. Mehmet Güven ve Arkadaşları, Okul Psikolojik Danışmanlarının Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları+, 2016
3. Süleyman Tecimer, Lise Öğrencilerinin Kariyer Gelişiminde Ailenin Rolü, 2017,
4. Mehmet Berkay Özünlü ve Feride Bacanlı, Kariyer Seçiminde Aile Etkisi,
5. Gaye Özdemir Yaylacı, İlköğretim Düzeyinde Kariyer Eğitimi ve Danışmanlığı,
6. Fidan Korkut Owen , Okul Psikolojik Danışmanları İçin Bir Araç: Kariyer Yelkenlisi Modeli
7. Acar Baltaş, Değişen Dünyada Eğitim Anlayışı ve Değişmeyen Değerler,
8. Erhan Erkut, Eğitim Sistemimizin Tümörü, 2016,
9. Şener Büyükoztürk, Sınavlar Üzerine Düşünceler,
10. Servet Özdemir ,Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi
11. Yıldız Kuzgun, KDE, 2003
12. Binnur Yeşilyaprak, Özellik-Faktör ve Holland'ın Kuramları
13. Norma RAZON, Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler